

Versfüzet

43. Kárpát-medencei Középiskolás Irodalmi Pályázat

Rendezők:

Sárvár Város Önkormányzata,
a Sárvári Tinódi Gimnázium és Szakközépiskola,
az Írók Szakszervezete

és az Írók Alapítványa

Kézirat gyanánt,
minden jog fenntartva.

© Írók Alapítványa és a tartalomjegyzékben szereplő szerzők, 2020

www.szephalom-konyvmuhely.hu

info@szephalom-konyvmuhely.hu

Versek

Alzheimer

*Emlékeid dunnája helyett
szellemed kemény ágytámlára dől.
A plafont látod és az omló vakolatot.*

Amikor sírsz és nem szólsz hozzám,
azt gyanítom, ő halt meg, de ő már meghalt, állítod,
a gyászfolyamat lezárult.
Mint egy megakadt bakelitlemez, gépiesen ismétli.
A falon a nyakánál átdöfve lóg egy plüssmackó,
a családtagok és az ismerősök hol a szemükbe, hol a homlokukba kapják a szöveget.
A gyertya a konyhai csempék közti részbe ékelve áll,
egy felszögelni kívánt Zsolnay tányér cserepei a kukában.
Mostanra kiürült mozdulatok közvetítője lett,
ez a visszhang, ez a végjáték.
Mint egy emberi viselkedésformák utánzására szakosodott robot az analízis fázisában,
simogatás helyett megragadja az arcod
és finoman megnyomja háromszor, ilyesmi.
Újszülött módjára nyúl a tárgyakhoz,
de felsérti a kezét, bármihez ér.
Lebegve jár a lakásban,
állandóan befosik.
Reggelente öt percre józan.
Ölj meg, rohad az agyam, mondja ilyenkor,
aztán visszafekszik aludni.
Gyere ide, szól valakinek a néma szobában,
szellemeket idéz, rég halott emberek lelkei bújnak a molyrágta függönyök mögé.
Nem kivételez, felejtésével megváltja a hamutálat, a tévéhíradót, a faliórát.
Amikor sírsz és nem szólsz hozzám,
arra gondolok, hogy biztos meghalt,
pedig csak újból szöveget vert a koponyádba
egy családi képen;
az ágya fölé rögzített, hogy vigyázz rá.

Mindaz

Mindent elmondok, ami nem az,
így az pontosan körvonalazódik.
Mert ki vagyok én, hogy kimondjam azt?!
Végül az mond ki engem.

Elfordulok

Elfordulok a lehulló tárgyak földet érésekor,
az ajtók becsukódásának pillanatában,
amikor szájak találkoznak.
Letörlöm magamról a véletlen érintések piszkát,
felizzok, ha kimondják a nevem,
– cigaretta, ha beleszívnak.

*Úgy markoltad a villát, mint egy szuronyos puskát
és úgy is döfted a húsba.
Aztán a cipő, ahogy megkötötted,
mintha fojtózsínórt.
Aztán ahogy léptél benne, lépteid nem számoltak
az orrabukás lehetőségével.
Ahogy az ablakot nyitottad, az is.
A mozdulattal egyszerre felejtettél.
Miután véletlenül hozzám értél,
értelmetlen volt megtörölnöm magam,
mert össze se köszöltél.*

ha ebédnél unatkoznak a többiek

a konyhában beszél egy nő
a falban lakó szellemek hangján,
akikben senki nem hisz
a konyhában beszél egy nő
lopott hangszerekről meg a közbiztonságról
munkakörökről és autószerelőkről
apámék veszekszenek vele, ha épp nincs más
ha épp senki nem figyel
ha ebédnél unatkoznak a többiek

néha hallom, hogy kérdez is
szünetet tart, orrot fúj,
néha sír
mert benne nem hisznek
csak a szellemek és az autószerelők

szertartás

I.

nagyapám a konyhaajtóban áll
sorolja ausztrália államait aztán belép
és mikroba teszi a reggeli kávé a vidéki
háztól beszél el kéne adni
de mi lesz akkor a hűtőszekrényvel
és a kutyával talán kiköltözik szerbiába mondja

szerbiában egy állam van csak
de nagyanyámnak hiányozna az otthoni koszt
meg az unokák simogatja a hajam
hiába vagyunk szlávok mind belül
délre csak honvágynak van és államok

II.

a hűtőszekrényt nagyapa végül az erdőbe vitte
oltárt épített belőle egy egészen jelentéktelen tisztáson
hogy legyen hol áldozatot bemutatni
a szertartás nem végzi el magát
nagyapa mikrózza a reggeli kávé szerbia
valószínűleg nem rossz hely
hét állam egyszerre túl sok

vándor

a madarak egyik tavasszal
nem repültek vissza,
a nap ott maradt velük délen.
a búzaföld sokáig vajúdta halott magvait.
akkor sem ihattunk bort, ha fáztunk.

gyertyát gyújtok értünk,
elnyeled a meleget.
csupasznak érzem magam,
azzal vigasztalsz,
az angyalok sem fáznak meztelenül,
de tudom, egy ideje
szentképekkel fűtik a templomot.

várhatjátok a megváltást,
itt vacogva hal éhen mindenki.
inkább elindulok,
és meleg helyen építek fészket.

káin

vadlovakat hajtának a vízbe
a partról számolom hány fullad meg

futsz hogy szem elől téveszthesselek
a felszínen sétálva legelsz a habokból
oldaladon a sebek
betörhetelenséged nyomai
vörösre festik a hullámokat

bőrömön billog
így mondogatom
a túlélők igazán szabadok

várost építék a homokra
ahol köveken alszanak
és döghúst esznek

valahol kettéválík a tenger
a lovakat tüzes szekereken vágóhídra viszik

vasárnapicsaládiidill

I.

tegnapelőtti kifli a nyakam
beleharapott egy csecsemő
avas diós kalács a térdem
gyere egyél fiam
szeresd az ételt fiam szeress engem engem
engem ne engedj el nem engedlek el
hajam levestészta vasárnap a levesbe esett az arcom
az arcom répa és velős csont
nyilván a rossz lányok egyék a lábujjam
nyilván saláta és sajt
saját lányom hányom vetem
ágyat vetek
nem vetem meg
el nem vehet
nyilván a rossz lány a saját
a saját igazsága nem lábujj nem sajt
egyél fiam egyél
csomagolásmentesen emészthetetlen vagyok

II.

nyilván én vagyok a rossz lány
nyilván a sajt a saláta
nyilván a saját igazságom
nyilván érettnék kéne lennem
zöldalma vagyok így vagyok érett
nyilván többet kéne megmutatnom
mimikri akarok lenni nem béka
ne boncolj fel belezöhdhetünk de nem fogadom el
nyilván vannak belsőleges dolgaim
nyilván nem hiszed el de van szívem
szívem csücske párnám csücske
könnyek a falamra vízhatlan szempillaspírál
a testem minden része áthatolhatatlan
páncél a kitin nyilván összetett cukor
ne oldd fel ne locsolj le ne égess meg ne ölj meg engem őt minket
nyilván én vagyok a rossz lány

nyilván minden lány rossz
szemem nem termel emésztő nyálakat
megemészthetetlen vagy
csomagolással együtt meg pláne
még jó hogy létezik bulimia
nyilván félre neveltek
nyilván anyám a hibás
nyilván mindent megenged
nyilván te is megtennéd de nem tudod
nyilván véres pokol a szám csak
elég belőlem
nem tudok enni

Tollcsomó

A Vértesben láttál elvérző csirkéket,
anyád megtanított, hogy kell elvágni a torkukat.
Az egyetlen próbád kétségbeesett
szárnyverdesésbe fulladt,
épp csak belenyisszantottál a húsba.
Dőlt a vér, kapálózott a csirke,
ezt sem tudtad befejezni,
de aznap éjjel kilopóztál a rozsdás késért,
és dühödben órákig döfködted vele
a tyúkól deszkáit.

A Gellérthegy megtanított emlékezni.
Amikor egyszerre már és még nem voltál otthon sehol,
valami zsíros hajú béemés srácnál laktál,
és folyton arra gondoltál, hogy ezek az újbudaiak
milyen nagyra vannak magukkal,
bezzeg egy napig se bírnák ki falun,
te meg még azt is tudod,
hogy kell levágni egy csirkét.

És most, amikor már megszoktad a köztességet,
de még pont nem tudsz beszélni róla,
csak állj ki az utcára, és mosolyogva kezdj el beszélni
verdeső szárnyakról, vörös spriccelésről.
Az otthontalanság megtanítja, hogyan érezd
őszintének és elhagyottnak magad,
mert úgyis csak egy tollcsomó vagy
a város zsírosodó hajába akadva.

Puszpáng

Az orrvérzés hátterében
a nyálkahártya kiszáradása miatt,
vagy erős mechanikai hatásra
elpattanó kapillárisok állnak.

Anya vérét örököltem, könnyen megered.
A megállóból éjjel hazasétálva,
a fekete kukoricatábla mellett.
Hagyni hogy lefolyjon a számhoz,
a nyakamon a pólómra,
legfeljebb egy hazáig úgyis átázó
zsebkendőt dugni fel.
Máskor hátravetném a fejem,
és szabályos időközönként
nyelném a taknyos, fémízű nedvet,
de kit érdekel, ha itt nyomokat hagyok?

*Kiszáradt a puszpángsövény fele, nem igaz baszki,
hányszor mondtam, hogy itt nem él meg.*

Nem tápanyaghiány vagy rossz trágyázási eljárás okozta.
Az invazív lepkék hernyói ősszel felváltják a vért,
mindig van mit titkolni.

A vérem anyámé, ez maradt belőle,
apámból a hirtelen mozdulatok zsebre dugása,
a mindig eltitkolt fémessós szájíz.
Hú maradok a hagyományhoz,
Nem veszek tudomást a kikelő hernyókról,
sem a sötét lepedékről a garatban.

Állok a sövény előtt, bármit mondasz róla,
nem érdekel, csak a te véred eredjen meg előbb.

jókívánság

névnapomon rádöbentem,
a születésem utálom,
megszülettem,
nem volt döntésem,
évi ajándécsomag csalódás meg trauma,
ámításokkal színezett csomagolásba,
két réteg bontása között,
legyen időd belül meghalni,
17 évnyi papírkupacba gabalyodni,
hirtelen széttépni.
hideg padlón felgyújtott sérelmek.
gyertya helyett kívánj az aranyhaltól,
mi történik, ha az aranyhalat kívánom?

10.09

inszomnia gyötör,
téged nem,
bántad,
pedig kibaszott őrzítő,
mikor két dimenzió létezik,
te meg a transz,
nem vagyok álmos.
nem tudok aludni.
elhagyott az időérzésem,
veled együtt. bosszú ellenem?
feltörő emlékek,
pörgő gondolatok,
fájó lelkek hajnala,
húvös napfelkelte, szirénák.
a majdnem, az számít, nem?

válás

„megértem, nem volt pozitív képed róla”
esküvői album kék borítója,
kocsira támaszkodó friss házaspár,
egymás támaszának kellett volna lenni.
rozsdás vörös haj, rozsdás sérelmek
amúgy. gyerek szemeidben is csillogott a vég?
utca két vége,
egyik felől sötét ég ,másik felől színátmenetes,
nyílt őszinte vallomás, elnyújtott hazudozás,
fokozatosan adagolják az igazságot,
hangosodó bizonytalanság,
úton hazafele, sávok.
távolban folytonos.
amint közelebb a szülőváros,
szaggatottabb a vonal,
fakuló remény
otthonod előtt tipornak össze a traumák.
lábtörlőnek használ a múlt.

Őz

Futás közben teste súrolja a fákat.
Szőre fennakad a törzsek göcsörtjein.
Vadászat során a kutyák ez alapján fognak szagot.
Útja nyomon követhető.
Kicsinyeit élelemszerzés idejére magukra hagyja.
Az őzgidák ilyenkor gyakran anyjuk után erednek,
mert félnek egyedül maradni.
Az óvatlan turisták, vagy gyerekek,
akikre nem figyelnek oda, megsimogatják őket.
Hagyják az ösztönös menedékkeresés és
a gondoskodáshoz való hozzászokottság miatt.
A rendszeres erdei kirándulók azonban tudják,
ezzel okozzák vesztüket.
Az érintés során ugyanis emberszagúvá válnak,
ami a legmérgezőbb aroma az egész élővilág számára.

Az anya elhagyja gyermekeit,
mert valaki már birtokának tekinti ezután őket.
A természet kegyetlensége tisztességen alapul,
az őz nem nyúl olyanhoz, amit nem érez sajátjának.

A víz titkai 2.

Az eszkimó asszonyok fjordokat sírnak,
miközben férjeik képzeletben
afrikai nőkkel csalják őket.
Hajósok kötnek ki bennük, aztán
szép lassan elhagyják a szorost.
Lányaikat minden kereskedőnek
felkínálják, de azok nem akarnak maradni.
Minden kikötőben van egy szeretőjük,
akinél megpihenhetnek útközben.
Hitegetik a sarkvidéki lányokat,
de gondolatban már délen járnak.
Az asszonyok meglékelik éjjelente
a karavellákat, hogy legénységük
ne mehessen tovább.
Segítségükre sosem küldenek senkit,
veszélyesnek tartják a jég birodalmát.
Megházasodnak a matrózok,
nincs mit tenni, de szívük mediterrán
vitorlát bont. A fiatalasszonyok sírják
a fjordokat tovább.

Souvenir

Ezen a képen még nem ismerjük egymást.
Egy holland vagy francia turista
felesége kamerájába mosolyog a Parlament előtt.
Épp hogy belépek a baloldalon,
szennyesfehér nyári ruhád elmosódott csík.
Összenézünk.
Idegenek haladnak el egymás mellett az utcán.
Egy közép-amerikai nyaralás alkalmával bukkantam rá.
Abban a boltban szinte minden ország nevezetességeiről árulnak képeslapokat.
Először téged ismertelek fel,
csak azután magamat.
Pedig akkor még máshogy néztél ki.
Talán megtanultalak felfedezni.
A törölközőn át a kenyérhéjig találok valamit emlékeztetőként.
De lehet, hogy csak egy ugyanúgy öltözködő elmosódott alak,
aki még csak képzeletben sem hasonlít,
mégis megvettem az összes példányt.

Fogadalom

Álmatlan éjszakák sötétjében
ringatózom.
Fáradt agyam olcsó cigaretta
füstjébe fullasztom
s azon töprengek, hogy
egy éjjel majd leteszem a lantot –
titkaim előtt bezárom az ajtót.
Megfogadom magamnak:
Nem leszek a föld árvája.

Mert minden szép elmúlt:
vágy, várakozás, bizalom.
Bölcs szavak fennkölt
dallamát
nálam ne keressétek!
Énekem lüktető pulzusát
már én sem élem.
Tintába fagyott sorok
őrzik majd emlékem.

Ha itt hagyod, amit szeretsz

Hogy mi marad?
A reggel otthagyt kávésbögre az asztalon:
kevés tejjel és jó cukrosan.
Marad a levél, mit nem tettél postára,
marad a kutya, aminek nincs már gazdája.
Marad az ágy, vetetlen, kihülve.
Marad szerelmesed szíve összetörve.
Marad a tűz , ami kialszik délre
S naplód lapjainak megsárgult széle.
Csak a lélegzeted halk emléke .
Csak lelked otthonos melege .

L.

(apró slam, amit készítője szabadversnek hitt)

Miután megismertem, megjegyeztem, miután megjegyeztem, lerajzoltam, és addig satíroztam, amíg meg nem ijedtem tőle. Azután megijedtem tőle.

Azután összegyűrtem és eldobtam, hogy megismerjem.

Lujza vagyok, tíz éve szerelmes és eddig egyik szerelmem sem hordott mást, mint puha pólót. Lehetőleg pamutból.

Lujza vagyok, 7 éves nőtény láma a nyíregyházi állatkertből.

Minden héten csütörtökön halok meg és a járdával érvelek.

Édesanyám szilva alakú nyaki kinövését örököltem.

Az a fejem.

Miután eltemettem a halottamat, kiástam, hogy megszagoljam.

Lujza vagyok, egy nőíró által képzelt tizennyolcadik századi regényszereplő.

Nincs ruhám.

Jeanne d'Arc vagyok, de az én apám az öreg király.

Csak a CVben él az ember, mondta az ezelőtti szerelmem.

Miután megismertem, bevontam magammal, hogy megvédjem, de mivel mindig kilógott valamije, rászáradtam ahelyett, hogy fel tudtam volna melegíteni.

Lujza vagyok, 150 Ft/csomag papír az Ápiszból.

A tökéletességet az MMR oltásokkal is érezni lehet.

Összegyűrt, aztán kidobott, hogy megismerjen.

Hazudtam: nem vagyok láma.

Isten halott, mondták emberek, akiket nem ismerek.

Isten ismer, mondták emberek, akik halottak.

Lujza vagyok, isten pamutból, ne ölelj meg.

Az a fejem.

Függő akkor lettem, amikor tengernek neveztem el a kékfoltomat.

Ha elalszom, szomjas leszek. Babonák napja.

Miután megismertem, nem tudott többet lerajzolni.

Nincs ruhám.

Régi óra

higanyszínű a konyha,
a lábam lebeg, a csont vége fáj,
kockás kezű nők és részeg bogarak
asztalt simogatnak, valami kék gázláng
pörgése rajzol virágokat
a szívem körül se véd, te meg fogsz
ütni, ha megtudod, hogy
porcelángerinc,
fémek törnek fel az arcaimból,
kattog a régi óra: szinte gyávaság
zajos,
kapszula, nyelv alá magány;
nyakamból erőtlen buborék tör föl,
hangoddal a gipszet simogatod.

Lepényhal

(egy Vadászles című versre válaszul)

A távbelezúgás messzi, messzi sport
a hullámok feje a mélybe hullt
vadállatok tépik szét az alkonyt
más, más felhőkre cincálja az ég.
A zsákmányállat lenyelte sörét
kemény hólyag a mellékgomorban
a víz dobálásában gyengeség
a főveny felkavarva, mint a paplan,
beszennyez, megőriz, eltakar,
gerinchúros a mimézis, sakkmatt

látogatás

aki menstruál, ne menjen közel a kerítéshez.
a medvék megérik a vért,
beindulnak tőle és széttépnek.
14 évesen a medveparkban
csak arra tudtam gondolni, hogy
tépjen már szét valakit az a rohadt medve,
akkor kevésbé bánnám, hogy mégis
nem menstruálok. ráadásul elájulnék
a fröcsögő vértől és akkor engem is sajnálnának.

erre most csak azért gondolok, mert
ezekről a férfiakról medvék jutnak eszembe.
mi őket nézzük, ők minket. ilyen lehet
egy állatkert és egy húspiac metszete.
nincs semmilyen kerítés,
várom, hogy valaki támadjon, mindenki
sikítson és hörögjön,
vége legyen és sajnáljanak.

Gondolat-rózsa

Mi lenne, ha csak egy ember lenne?

Magány.

Mi lenne, ha csak én maradnék?

Az még rosszabb, hisz akkor nekem kell majd kitalálnom, mit kezdek magammal.

Mondok jobbat: mi lenne, ha csak mi maradnánk?

Így már te is beszálhatsz az ötletelésbe, de csak miután belenevettél a bögrédbe.

Mit csináljunk mi csak ketten?

Legyünk unalmasak és lopjunk el egy fél pár cipőt?

Vagy inkább két bringát és versenyezzünk!

Nem. Csak egyet, hogy mögéd ülhessek, amíg haza viszel.

Másnap semmi dolgom nem lesz magamban, szóval találkozhatunk.

Sétáljunk az út közepén, hisz nincs, ki áthajtson rajtunk.

Utazzunk el! Minden kongva szólít, lélekért sikít.

Vajon sikítanék én is?

Rám unsz majd, hisz hatmilliárd helyett most csak én vagyok.

Üvöltesz, a szél csak viszi, viszi fületlenül tovább.

Sarkon fordulsz, mész leesni a világ peremén, de visszajössz, hisz csak én vagyok.

Magadnak csak te pedig oly magányos.

Túl nagy szírom ez nekünk.

Csak nézlek, mint gondolkozol, hogy üvölthetnél.

De a menet elszárad, s te csak ölelsz magadhoz.

Hisz most is csak mi maradunk...

...csak zárójelben.

Szaloncukor

A lekaszált fű olyan mint a hajad
Melyet az ölemben fekvé érintve beszántottam
Terem itt sok minden
Látom benne az embereket ahogy
Sietnek reggel bevásárolni
A péksütemény friss illatát
A lyukas tejből származó palackot
Csókot lehelsz az ujjbegyemre
Olyan ez mint amikor a kisgyerek lelop
Egy szőlőszemet és
Mosolyog mert ezért, tudja
Nem jár büntetés
Majd nézi
Nézi anyját
Mi minden van ebben a tekintetben
Amikor a kóbor macskát megetetik
És az nem döglik meg.

Hubabuba

Valótlan rügyeket növesztenek a fák.
Ki látja át a parazsat két szoba között.
Az ablakok keretei nyúlós rágók,
nincs közöttük kapcsolat.

Kérdőjel tornasorban

Körbeölelnek a meleg víz kérdőjelei,
Vákuumot képeznek a bőrömmel.
Verem a gerincüket, kiegyenesednek,
Felkiáltanak, beszippantanak a sikolyaik.
Nem látok tisztán, de ez anyám vére.

Tudathasadás

Halántéklángok oltják a tüzet a párcapcsolatokban,
mert az embereknek ott nem nő be soha a fejük lágya
– nagymamám meséli –
a mondatok a fülemben örvénybe keverednek,
a dobhártyámon trambulinoznak,
nem bántom én őket – csak nehogy felugorjanak az agyamig.

Földelés

Az erkélyt viszem a zoknimban,
a családfám a talpamba nyomja a cigijét
ha az ő útjukat járom, őket taposom
ha leugrom, csak a sarkamra állok

Találkozás

őz-lesen és vad csalánon, bodza tövén, akác ágon hágni át
madárdalos, friss fű szagú boldogságba futni el
keservetlen, titokzatos messzeségbe,
elrejtőzni patakparton, lucernásban, kalászszálon
erdőillat, lidércfények, a csöppnyi nyír és fűzfa részlet valahol
a távoli színomlásos édenem szegletében, vár
egy gyönyörű férfialak, rózsaszirmot tépdesve tenyerében.

Ott állt az, aki szemébe fogadott és látott
engem látott,
én meg nem hittem, de elburjánzott nefelejcs, gyöngyvirág, zsurló – szívembe költözött titkon
Nyarat éreztem, forró égető nyarat, ő meg fülembe sziszegte a szellővel
mézes és halvány kéklő szavait
kíváncsivá tett –
Hajnali napsugár – mosolya, föld barna bogár – szemei
fakéreg – érdes hangja, ismeretlen ízű, hervadt rózsza – bordó ajka.

Aztán elfutottam, arcot mostam a harmatos pázsitban hempergőzve és ott volt már mellettem
sötéten engem igézve.
Álomba ringatott tenyerének selyme
én meg szótlánul szerettem
idegen
szép arcú, őzsívű boldogságom okozóját.

Esthajnalcsillag

esti kolomp, vasas borvíz illat a levegőben, tücsök cirpelés
a köves út porában, csillagos fekete ég fölöttünk,
a hegyek között, a földanya ölében mély csönd van és sötét.

ketten vagyunk, ketten a természetben
sárból, virágokból, és szélből vagyunk, könnyeinkből patak fakad, ölekezésünk gyümölcsöt terem,
csókunk mézes gyanta és vadhús ízű.
szeretkezésünk nyarat hoz, forróságot, aztán hús zivatart.
haragunk jégesőt, villámló zord vihart.
gyermekünk őzek, medvék és farkasok
lelkünk a lidérc a bérceken,
örömünk tündértánc, szellő a fűzfák hegyében,
miénk az erdő, a hegyek, a zsenge virágban dús rétek
miénk a szabadság, a vadság és szelídség.
most
föld barna selyem hajadba tépek, szemeid tiszták, mint forrásom mely gerincemből ered, tekinteted
sötét fenyves, az éjszaka a tiéd és a vadak,
enyém a nappal és az évszakok
szerelmem, mint a tavasz, virágot fakaszt.

éjszakádban a fény én vagyok.
enyémben te: esthajnalcsillag.

Hollandi beszéd-boldog dal

(Kosztolányi után)

Van den Berg, Van der Hoeven,
Van der Henn, Van de Velde.
Van Damm , Van der Sijs,
Luiten, Snejder, Deeterink.
De Jong, De Groot, De Ligt.

Fűvel a szájában Armin Van Buuren:
Kiszínezném vele az életem.

Silyenek

Kómába mosolygom magam,
Kővédermed minden porc,
Aludhatsz s én nézhetlek,
a végén úgy is én álmodlak.
Álmod lak szívemnek.

Lágy jazz, pontos ütemekkel,
tea, lámpafény az ágyad sarkán,
árnyok a függönyporondon,
s az érintések párcserélnek tarkán.

A tűz odabent túl hangos,
csak idekint van csend,
taps jár a csóknak,
villanyoltás s happy end.

Fókusz

Ha várnak majd napot,
Éj után új fényt a csillagok,
Táncolnak és szemedbe esnek,
Én pont úgy szeretlek téged.

Dermedten néz a hegy is a dombra,
Elérni akarja, de hát már övé.
Ne hülyéskedj, ne mondj semmit.
Pont úgy szeretlek téged.

Folyó fut az ösvény után,
Őz vágja ki, igyon ő is.
Lelked oltja szomjamat,
Én pont úgy szeretlek téged.

S ha a nyári levél alatt
Csak az anyaföld marad,
Magját a te szíved nyomja,
S hozzá az enyém ragad,

Úgy foglak szeretni téged.

török

(1)

apád testét pólyába csavarod
anyád terráriumba fekteti őt
és fekete özvegyé változik
ez a természet rendje
mondogatod a látogatóknak
közben belülről lehelsz párát
az üvegfalakra

maréknyi föld vagy a terrárium alján
nem tudod lebomlasztani

(2)

ki akarjuk írtani a rovarfóbiádat
mellkasod mézzel kenem be
hernyókat ragasztok rád
hónapok múlva olyan leszel
mint egy lepkegyűjtemény

félelmed idővel rendszerré alakul
próbálja kihúzogatni öklödből
a gyerekkori üvegszilánkokat

Egy ökoszisztéma változékonysága

(homokszem)

kezdetben te voltál a sivatag, a sivatag
pangeában volt és pangea volt a sivatag te
voltál kezdetben pangeában, a homokszem
a gépezetben pedig ő volt az egyetlen sors
a széttöredezés, tengerek tavak nyílt sebként
tátongnak azt mondják az idő mindent
begyógyít de jól tudod özönvíz várható

(sodrás)

úgy távolodik mint hajó a kikötőből hiába
vagy te a tenger, hát nem parancsolsz csendet
a szélnek nem leszel partfelé sodrás felköhögöd
a sós váladékot ígеред gyomrodban tartod
az örvényeket, ha bámulja a vizet nem
nézel vissza rá csak az ájult sirályokat
felfordult halakat vizsgálgod nehezen
érted meg mi okozza a vízszennyezést

(zarándokút)

büszkén szólsz a sasokhoz a te hegytetőd
még senki sem tudta meghódítani a sasok
azt kérdik miből gondolod hogy egyáltalán
meg akarják hódítani vagy sem, irigyled
a zarándokutakat neked választanod kell ég
és föld között, lenézel az emberekre az ő
hiánya forrásként tör a felszínre vége van
már az özönvíznek így könnyebb dönteni

(gazdatest)

a beléd ültetett őserdő hatalmat gyakorol, rég
nem éreznek rajtad emberszagot csak a döglött
halakét szájúregedben kiszáradt meder epédben
mocsár májadban kígyók mérge, ahogy rothad
az életigenlés úgy szaporodik el két kezeden
a tövis úgy vastagodik torkodon a kéreg, mert
emésztőrendszeredben a katakombák pillangóit
vékonybeled fojtogatja indáival amíg fel nem
veszed a tenyésztett szervezet bioritmusát és
meg nem hajolsz a természetes magány előtt

Dolgozószoba

egy dolgozószoba fala
egész nap ráncosodik a repedésekkel
összekent függöny a múltja
ki akarták mosni
de nem jött ki belőle a kosz
ezért behajították egy konténerbe

a szoba most meztelen
mert a napfény
nem illett a bőrszínéhez
és a ködöt félregombolta magán

a gyerekek megijedtek tőle
aztán bementek
és megölték magukat
hogyan váljanak felnőtté

Egy élet az hány halál?
kérdézték
s megszámlálták hány napja élnek

Nincsen oxigén

Fellőttük ezt a szerelmet az űrbe,
és lelógattuk a lábunkat a széléről.
Felhőket leheltünk az égre,
hogy az emberek a Földről meg ne lássanak minket.
Aztán habverővel megkevertük a galaxisokat,
gyorshajtottunk a Tejúton,
majd felporszívóztuk az összes csillagot,
és eltettük emlékebe.

Még a Napot is elfűjtam neked,
hogy hármásban legyünk a sötétséggel,
ahol annyiféleképpen szerettelek,
hogy elkoptak a mozdulataim a bőrödön.

Aztán valaki gombostűvel megszurkálta az éjszakát,
ezért kifolyt a réseken,
és az arcomba köhögte a nappalt.

Semmi sem volt igaz abból, amit eddig mondtam.
Én csak úgy szkafander nélkül elszabadultam az űrben,
és érzem, hogy nincsen oxigén...

Szólószőlő

Szőlőfürt.
Sok kis szőlőszem kapcsolatainak anyaga.
S a szőlőszem maga, az én vagyok, vagy te.
Te vagy, ha a szőlőszövet összekapcsol a többi
szőlőszemmel,
és része vagy az egésznek.
Te kórusszőlő vagy.
Én vagyok, ha a szőlőszem leszakadt a szőlőfütről,
s elgurult a többi szőlőszem szőlőszeretetéől.
Egyedül vagyok.
Én szólószőlő vagyok.

Vár

Csak vár.
Két erektől duzzadó, fáradt kéz a teste előtt összekulcsolva.
Arca merev, ráncai völgyeiben kimerültség telepszik meg.
Csak vár.
Tekintete feszült, pásztázza a vágányok össze nem érő egyeneseit.
Cipője sebes ritmust dobol, ahogy koptatja a macskakövet.
Csak vár.
Agya kattog, fel s alá ugrál fejében, ahogy ő fel s alá járkal.
Teste remeg, a lelke a kihűlt testén kívül keres nyugalmat.
Csak vár.
Begördül a vonat, kereke nyikorgón nyomja el a gondolatai zaját.
Ablakain pára, a benti tér láthatatlan, dobozba zárt űr.
Csak vár.
Az emberek hömpölyögnek, lába megáll tekintete vadul pásztáz.
Ráncait könnyek töltik meg, karját ölelésre nyitja, majd bezárja.
Már nem vár.

te jutsz eszembe

belül meszelek
kékre festem a leveleket
a barna nem áll jól neked
és most hogy ősz van
el kell mondanom
régem nekem is
világoskék szemem volt

kása

az ég dörgése és a katonák léptei összemosódtak fejünk felett
menetelésük ritmusában dobogott szívünk
ha megrezdült a pinceajtó kihagyott néhány ütemet
csak a jövőhavi krumplit hozták a kását majd holnap
súgta fülemben kék ajkaival nővérem
pálcával tanítottak írni olvasni szeretni
azt sosem ütötte az orromra senki
mikor nézhetek újra tiszta égre
bolhákat gyűjtöttünk melegen tart a leheletük
fapapucsainkat betüzeltük csak a bajt hozzák ránk
lépésenként kopogják még nincs a fejünkben ólom
megrezdült a pinceajtó
hozták a kását mondta nővérem
eddig nem egyenruhásoktól kaptuk

mielőtt

ragad szerveimbe az itthonlét
nem az akit neveltetek
zsebkendőt hozol
kiengedem a valóságot aztán te is
sírsz
hallom ahogy a másik szobában
nem mondasz el apának semmit

vihar utáni csiga az
út közepén mielőtt
elütik

útravaló

reggel kőkeményre száradt perccet veszünk
koptatjuk fogzománcunkat gyomrunkba burkoljuk magunkat
addig nem kelsz fel az asztaltól-
míg bele nem törnek tejfogaid a betonszilárd életfeltételekbe
veszünk újságot ötfélét
ennyiszter véssük agyunkba ugyanazt
vizet veszünk palackozottat attól
később kapunk vesekövet

üresre tömött dobozokkal költözöm
sziklakert nyílik bennem mire felnövök

A legújabb vizeken

Ma új vizekre evezni készülök,
Röhögni magamon ahogy itt ülök.
Állj meg hajóm!
Ma új vizekre evezni készülök.

Hittem magamban mint a holnap hőse,
Szükségem lett volna több evezősre.
Állj meg hajóm!
Hittem magamban mint a holnap hőse.

Álomba ringat az új ismeretlen,
A szép táj már csak száraz kietlen.
Állj meg hajóm!
Álomba ringat az új ismeretlen.

Képzeltém én beléd egész világot,
Minden nap téptem le újabb virágot.
Állj meg hajóm!
Képzeltém én beléd egész világot.

Vágyak voltak vannak és holnap is lesznek,
Felfalnak mint hangyák a régi érzelmek.
Állj meg hajóm!
Vágyak voltak vannak és holnap is lesznek.

Idegen

Azt mondtad ufó vagy
kit a Földre küldtek kémkedni.

Amikor nagyítóval égetted el a hangyákat
és egyenként tépted ki a legyek szárnyait,
még hittem is neked.

A halántékon sötétlettek
az elnyomott cigik foltjai
mint a himlő
amit elkaphatnék ha megcsókolom
mint a kishúgodtól lopott
másnapos influenzát.

Miután elmentél
– mint mondtad, haza az ufókhöz –,
én is cigizni kezdtem,
mert a szádnak is füstíze volt,
mint a kocsma előtt elszívott
utolsó cigarettámnak.

Novellák

Doboz

(A számlák, blokkok, sorszámok és címkék öt cipősdobozban álltak púpozottan, egy hatodik már gondosan ki volt készítve a jövő iratainak. Az ablakban egy légy ült, néha tétován megemelte valamelyik lábát, haldoklott. Még reggel ugyanez a légy rászállt a szomszéd férfi karjára, később a szendvicse, nem lehetett elhessegetni, végül lepöckölte, csak így tudott megszabadulni tőle. Ki látott már ilyen pimasz dögöt? A férfinak eszébe se jutott, hogy a légy esetleg haldoklik.)

A konyhában egy idős asszony zöldségeket aprított. Nem szeretett semmit sem csinálni. Nem az idős kor miatt, korábban is hamar beleunt a dolgok többségébe. Valamikor teniszezett, elegáns sport, főként a régi idők teniszruháiban, azokban a talpig fehér gyönyörű öltözékekben. A teniszt szerette, más okokból kellett abbahagynia, ha tehetne, folytatta volna. Viszont már évek óta nem jutott eszébe sem az, se más, ami az emlékeiben ahhoz kapcsolódott.

Jegyese is volt egy darabig. A férfi megkérte a kezét, de már mindketten benne voltak a korban, nem volt kedvük a hosszadalmas és fáradságos szervezéshez, ő egyébként az egész házasságkötési ceremóniát magamutogatásnak érezte – kinek van kedve két unalmas ötvenes esküvőjéhez? A házasság szerelmeseknek való, meg azoknak, akiket érdekből kényszerítenek össze, nem nekik, akik már úgyse válnak el, hisz minek.

Aztán mégis szétmentek, a férfi hagyta el – a férfiak később öregszenek, ha egyáltalán. Ennek volt már huszonöt éve, a teniszhez hasonlóan ez se jutott az eszébe, csak ritkán, hétköznapi gondolatok közé préselődve. A férfi is élt még, azóta a második nővel. Az asszony, mikor még gondolt ilyesmire, azzal nyugtatta magát, hogy ez is egyedüllét, csak másmilyen, és legalább ő tisztán látja magát, nem keres kiutat onnan, ahonnan nincs. De már évek teltek el azóta is, hogy ilyesmiket gondolt. Évek teltek el a legtöbb dolog óta, s mi maradt?

Csöngettek.

Néhány másodpercig még nem reagált, befejezte a megkezdett mozdulatokat, de aztán félretette a kést, amivel a zöldhagymákat tisztította és az ajtóhoz botorkált. Pont mire odaért szólalt meg újra a csengő. Nyitom már, mondta, de előbb még kilesett a kukucska. Sándor volt az, a húgának, Dórának a fia. Furán mosolygott. Erzsi néni kinyitotta az ajtót, kitért Sándor ölelni készülő behemót teste elől, köszönés helyett csak betessékelte.

Hogy tetszik lenni Erzsi néni, kérdezte Sándor, még mindig mosolyogva. Erzsi néni nem válaszolt, tétovázott, hogy mibe kezdjen, hova nyúljon, nem szokta meg a vendégeket. Sándornak eszébe jutott, amit az anyja mondott Erzsi néni állapotáról, meg hogy tulajdonképpen az tette tönkre, hogy elhagyták. Ő nem hitt az ilyesmiben igazán, az emberek megöregszenek, ki előbb, ki utóbb. Öregnek lenni pedig nehéz dolog.

Az asszony kinyitotta a konyhapolcot, a bögrék között matatott. Csinálok egy teát, motyogta. Amíg forrt a víz, visszatért a hagymákhoz, egy salátástálba aprította őket, meg még fél uborkát és két fonnyadtabb paradicsomot. Úgy rázta össze a salátát, hogy nem emelte meg a tálat, csak a pulton tologatta erőszakosan. Sándor közben leült. Hogy szolgál az Erzsi néni egészsége, próbálkozott ismét. Várt néhány másodpercet, épp annyit, hogy ne váljék egyértelművé a válasz elmaradása, aztán foly-

tatta. Mi nagyon jól vagyunk, tervezzük, hogy most nyáron elutazunk pár hétre. Csak mi, Eszter és én. Zsófi addig anya vigyázna, Zsófi nagyon szereti anyát. Egyébként a jövő héten lesz a születésnapja. Mármost Zsófinak. Boldog születésnapot neki, mondta Erzszi néni törődött hangon, miközben filtert lógatott a teavízbe. Most lesz négy, fűzte hozzá Sándor azon tolakodó szülők arckifejezésével, akik nem értik, hogy a gyerekek csak számukra érdekesek.

A tea elkészült, Sándor csak egyszer kortyolt az ízetlen és forró lötytybe, úgy érezte ezzel teljesítette kötelességét. Erzszi néni lassan szürcsölte a teát, közben a salátát ette, nem is nézett vendégére, mintha elfelejtette volna, hogy ott van.

Erzszi néni, én hoztam magának valamit, meg tetszik nézni?, kérdezte Sándor. Válaszra nem várt, a válltáskájához nyúlt, előhúzott belőle egy fényképet. Anya találta néhány napja a padláson valami dobozban, gondolta örülni fog neki, mondta, majd Erzszi néni elé csúsztatta a képet. Egy fiatal lány állt rajta talpig fehér, elegáns sportruházatban, kezében teniszütővel. Hunyorgott, a szemébe tűzött a nap. A háttérben magas jegenyefák álltak tüntető mozdulatlanságban. Mosolygott. Erzszi néni a szemé elé emelte a képet, alig pillantott rá, félretette és nem foglalkozott vele többet. Ette a salátát, kortyolta a teát. Sándor a falnak támasztotta a képet pár másikkal, poros családi darab mellé.

Furcsa egy helyiség volt ez, mintha egyszerre lett volna konyha és nappali. Az ablak mellett, a spájzzal szemben egy méretes fotel állt, Erzszi néni gyakran üldögélt itt és bámulta az ablakból, ahogy elhaladnak az autók. A tévét, ami a valódi, bár a konyhánál alig nagyobb nappaliban állt, már évek óta be se kapcsolta.

Sándor kicsit feszengett, egy szalvéta csücskével babrált.

Nem erre a fogadtatásra számított. Dóra azt mondta, mikor kikereste a képet a fotóalbumból, hogy Erzszi néni ugyan kevés dolgot szeretett fiatal korában is, hisz akkor is egy savanyú alak volt, kellemtelen társaság, de teniszezni mindig nagy örömmel ment. S most úgy ült ott tompán és üresen, mintha már valahol máshol lenne, vagy kéne lennie és sajnálná, hogy mindez így alakult, hogy mindent onnan folytat, ahol nem hagyta abba.

Sándor már bánta, hogy eljött, szégyellte naivitását. Nem véletlenül került Erzszi néni régióta a család.

Mire is vártam? Hogy majd beállítok ide évek után és minden gördülékenyen fog menni? Hülyeség. Egyébként is, nem ez lett volna az egyetlen megoldás. Máshonnan is lehet szerezni, gondolta. Na, most már mindegy.

Erzszi néni, törte meg a csendet, tudja, mint mondtam az előbb, Zsófinak hamarosan születésnapja lesz, a negyedik. Nagyon várja már a születésnapját. És tudja az Erzszi néni, a Zsófi most jutott abba a korba, hogy komolyabb játékokat is érdemes venni neki, szeret babázni, vannak barbijai, meg ilyen miniatűr berendezési tárgyak, de ez nem a lényeg. Arra gondoltunk, hogy veszünk neki egy babaházat. Erzszi néni még csak fel sem emelte tekintetét, úgy mondta: És? Sándor nyelt egyet. És arra gondoltunk... szóval Dóra azt mondta, hogy még gyerekkorukban volt egy babaházuk, ami aztán önnél maradt. Dóra azt mondta, ez csinos darab, szépen ki van festve pirosra, fából van, nem műanyagból, mint a mai darabok, takaros, van benne igényes, kidolgozott berendezés, meg miegymás. Arra gondoltunk, hogy elkérnénk Zsófi számára. Neki is megmondanánk persze, hogy ön küldi, hogy az ön

ajándéka. Erzsi néni felnézett, megingatta a fejét. Nem akarom odaadni. Sándor sóhajtott. Kár. Na nem számít annyira, csak gondoltam hátha. Eszter is örült volna.

Ültek még egymással szemben egy darabig, Sándor ujjával a combján dobolt. Erzsi néni figyelt, Sándor nem tudta eldönteni hova. Befelé.

Most már mennék, nem akarok zavarni, mondta, de ülve maradt, mert nem érkezett válasz. De talán előbb még használnám a mosdót, megengedi? Ott van jobbra. Örült, hogy felállhat, minden tagját nehezebbnek érezte.

Ahogy kilépett a mosdóból, meglátta, hogy a vendégszoba ajtaja nyitva áll. Belépett.

Por ült mindenem, nem csak a tárgyakon, a kanapé karfáján és a parkettán is. Látszottak lábnyomai.

Tekintetét végigvezette a berendezésen, végül megállt egy öreg, dupla ajtós szekrényen, melynek kulcsa kilógott a zárból.

Megpróbált visszaemlékezni régről, hogy mi lehet benne, de a szekrény csak zárva jelent meg emlékezetében.

Óvatos léptekkel megközelítette, közben szaporán hátratekintgetett és fülelt, hall-e bármi neszt, mozgást, de Erzsi néni még mindig a konyhaasztalnál ült, két ajtóval arrébb.

Ahogy kinyitotta a szekrényt, maga sem értette az okát, félelemmel vegyült izgalom kerítette hatalmába. Ott ült a babaház a vastag porban, pókhálótól belepve. Régen sokkal komolyabban vették a játékgyártást, ilyen babaházra ma már biztosan nem lenne kereslet. Talán pont az anyjától hallotta, hogy egy rokonuk a kilencszázas évek elején, tizenpár évesen főbelötte magát egy játékpisztollyal, csak a töltényt kellett élesre cserélnie. Szép kidolgozás és berendezés, ágyacska és takaró, csiszolt, mívés tükör az apró öltözőszobában, satöbbi, bizony, hogy satöbbi. Nem sokat morfondírozott, kisielt az előszobába, ahol az erre a célra hozott ikeás szatyrot hagyta, lábujjhegyen visszaosont, óvatosan kiemelte a játékházat, bedugta a zsákba, majd kiment a konyhába elkészönni. Erzsi néni ekkorra már befejezte az étkezést, Sándor meglepetésére a fényképet nézegette. Észre se vette a súlyos szatyrot, enervált hangon elkészönt, gyorsan bezárta a vendég után az ajtót.

(A légy megdöglött az ablakban.)

Mozart

Kipp, kopp, kipp, kopp... A késő éjjeli, jeges esőcseppek monoton dallamot vernek a korhadt marhagyon tetején, és a szomorú szimfóniába mintegy halk basszusként fonódik bele a meggyötört testek fájdalmas nyöszörgése. Sajgó hátamat a nyirkos fának döntöm, a fejemet hátravetve néma imákat mormolok, és a beázott tetőről a homlokomra esik egy csepp víz. Nem tudom, mi fáj jobban, a kényelmetlen pozíciótól elgémberedett, kis pihenésért könyörgő porcikáim, a fejem tetején lévő, még mindig érzékeny pont, vagy a mindent megbénító, csontomig hatoló hideg. Majd' összeesek, a lábaim csak azért tartanak meg, mert nincs más választásuk; minden irányból bűzös testek préselődnek hozzám, épp csak annyi helyem van, hogy a két karommal átöleljem magam, csillapítva a remegésem. A kezemmel próbálom felmelegíteni kihűlt bőrömet, de már arra sincs erőm, hogy dörzsöléssel kis meleget csiholjak. Kabát és kardigán híján a szakadt, rongyos ruháim nem sokat melegítenek. Dermedt ujjaim automatikusan a nyakamhoz vándorolnak. Vékony, piszkos lánc lóg be mélyen a ruhám alá, én pedig óvatosan, nehogy valaki észrevegye, megszorítom az érmenagyságú függőt rajta. Díszítetlen, kör alakú medál, nem ér semmit, nekem mégis a világot jelenti. Nem is a lánc, nem is a medál, hanem a benne rejtett apró kép, az utolsó kapocs a régi életemhez. Mozart van rajta. No, persze nem a Mester, hanem az én kiskutyám. Mindig is imádtam a zenét, egyenesen bolondultam érte, így amikor a 15. születésnapomon édesapám egy apró, barna szőrcomót húzott elő a háta mögül, nem is volt kérdés, hogy a Mester után lesz elkeresztelve. De itt már nem volt több zene, csak az eső muzsikája maradt nekem.

Egy hete zötykölődünk ide bezárva harmincan vagy akár ötvenen is étlen-szomjan. Illetve nem egészen, két napja (vagy talán három?) beszórtak hozzánk egy vödör száraz, megpenészedett kenyéret és félig rohadó krumplit. Mégis, ezek a megtört, megfélemlített, megalázott emberek úgy verekedtek azokért a rohadt krumplikért, mintha a világ legnagyobb kincse lett volna, állatként téptek, karmoltak mindent és mindenkit, ami a „kincs” és közénk került. Nem tagadom, én is. Pár hónapja még mindezt elképzelhetetlennek tartottam, akkori legrosszabb rémálmaim mára kellemes emlékeké váltak. Most pedig... A vagon másik feléből elfojtott zokogás hangzik fel. Tudom, mit érezhet, bár nem tudom, ki sír. Siratja az otthonát, a szeretteit... A reményt. Ugyanezt éreztem én is. Miért éppen én? Mit vétettem, hogy ezt érdemlem? Már nem tudok sírni, elfogytak a könnyeim, és helyettük maradt az üresség. Nem érdemeltem ezt. Szép életem volt, jó lány voltam. És a mellettem sóhajtozó, bozontos szakállú öregúr sem tehet róla, hogy ide került. Ahogy a síró nő sem. Vagyis... Egy bűnünk van. Egy közös, lemoshatatlan, velünk született bűnünk.

7 hónappal, 3 nappal és 5 órával ezelőtt

Kellemesen meleg, áprilisi vasárnap délután volt, a fogadószobába beáradó fénysugarak pedig szivárványt vetettek a falra, ahogy megtörtek édesanyám rózsákkal teli kristályvázáján. Ilyentájt mindig tele volt a ház – a szüleim jómódú, népszerű emberek voltak, és minden vasárnap vendégeket fogadtunk. Ők a díványon ülve beszélgettek édesapámmal, édesanyám pedig mint derűsen trillázó kolibri, libbent

jobbra-balra, hol frissítőket hozva, hol édes süteményeket szolgálva fel, majd egy pillanat múlva az én egyik hajtincsemet simította el a szemem elől, aztán újra eltűnt a konyhaajtó mögött. Ő mindig ilyen volt; éltette a társaság, vidám volt és házias. Édesapám orvos volt, és rendkívül szerény ember. Ennek ellenére mindig ő volt a társaság középpontjában, remek történetmesélő volt. Kislány koromban minden este hozzábújtam, és mindig újabb meséket követeltem. Ilyenkor általában segítettem anyámnak szervírozni a feketéket, majd a zongorához ülve én szolgáltattam a háttérzenét. Azt hiszem, mindenemű nagyizolás nélkül elmondhatom, hogy nagyon tehetséges voltam. Ha a *Varázsfuvolát* játszottam, mindig elhallgatott a beszélgetés, és a vendégek is átadták magukat a zenének. Én pedig gyakran játszottam ezt, mert nagy kedvencem volt. Mozart, az én édes kis spánielem pedig a zongora lábánál szundikált, vagy hanyatt vágta magát a vendégek előtt egy kis hasvakargatás reményében. Így teltek a mi kis vasárnapjaink. Télen-nyáron, szélben-hóban és még ezen az áprilisi vasárnapon is, pedig dúlt a háború. Mi biztonságban voltunk, legalábbis azt hittük. De azt nem tudtuk, hogy ez volt az utolsó szép vasárnapunk.

Csütörtökön a német csapatok áttörték a frontot, a felderítőik pedig már elég közel kerültek a mi kis városkánkhoz. Eddig mintha légbuborékban éltem volna. Tudtam, hogy dúl a háború, tudtam, hogy ránk, zsidókra vadásznak, de egészen addig nem fogtam fel, milyen komoly a helyzet, amíg péntek este a szüleink elénk nem álltak, és be nem jelentették, hogy ezentúl itthon maradunk. Nem mehettem iskolába, nem jött több vendég. Akkor derült fény azokra a számomra eddig fel sem tűnt apróságokra, amiket a szüleim idáig tettek. Apám felkészített, ha szól az egyik embere, azonnal megyünk. Addig is, sehova egy tapodtat se. A függönyöket behúztuk, elhalt a zongoraszó. Alkalomadtán odaültem mellé, finoman végigsimítottam ujjaimmal a billentyűket, de már nem mertem leütni őket. A városban egyre többen úgy tudják, már tovább álltunk, elköltöztünk külföldre. A szüleimnek ez egyelőre még nem állt szándékában, de minden eshetőségre felkészültek. Vasárnap üres volt a fogadószoba, helyette a konyhában játszottunk társasjátékkal. Megszenvedtem a bezártságot, nem értettem, minek, hiszen a németek még nem érték el a várost. Csak most, utólag látom be, milyen jó volt egész nap bezárva lenni, mennyi mindentől meg lettem kímélve. Ugyanis a helyzet korántsem volt olyan kedvező, mint azt én gondoltam.

Május első péntekjének éjjelén, egészen pontosan hajnali kettőkor arra ébredtem, hogy édesapám rázza a vállam; mennünk kellett. Pár perc alatt felöltöztem, annyi ruhát vettem magamra, amennyit csak tudtam, és a nyakamba akasztottam a kedvenc nyakláncomat, benne Mozart képével. Nagyon melegem volt, kora május lévén, de már rég megbeszéltük, hogy nem vihetünk magunkkal semmit, csak pár ruhát.

– Mozart! – súgtam a sötétben, és hallottam, ahogy a drága kiskutyám felugrik, és a nyomomba ered lefelé a lépcsőn. A többiek már lent vártak egy gyertya fényénél, felöltözve. Apám az orvosi táskájával a kezében, anyám majdnem télikabátban, és apám egyik munkatársa. Jól ismertem, Ő keresztény volt, nem volt félnivalója. Apám szeme szomorúan csillogott, amikor odaértünk hozzájuk, és felkaptam a kis Mozartot a karjaimba. Apám lassan, lemondóan rázta a fejét.

– Ő nem jön.

– Kicsoda? – kérdeztem meglepődve.

– Tedd le a kutyát – mondta lassan –, ő ittmarad.

Mozart mintha értette volna, halkan nyüszíteni kezdett, és félve megnyalta a kezemet. Még szorosabban vontam magamhoz, és arcomat forró, sós könnyek árasztották el.

– De... Azt nem lehet! Ő családtag!

Valóban, ő volt az én kicsikém, a szívem csücske, a legjobb barátom. Nem hagyhattam itt, hiszen akkor ki gondoskodik róla, mi lesz szegényemmel?

– Tedd le! Lesz, aki vigyáz rá, már gondoskodtam róla. Most pedig menjünk, sietnünk kell!

Éreztem, hogy itt nincs helye vitának. Némán zokogtam, szinte nem is láttam a könnyeimtől, de letettem Mozartot, és elindultunk az ajtó felé. Mozart nyüszítve a lábamhoz sietett, látszott rajta, hogy nem érti, mi történik. Az ajkamba haraptam, vér íze töltötte meg a számat, de hangtalanul odébb toltam a lábammal szeretett barátomat, és becsukódott előtte az ajtó. Még egy kicsit hallottam, ahogy kaparja a fát, majd kifordultunk a kiskertből, elhagytuk az utcánkat is, és nemsokára már azt se tudtam, merre járunk.

Félig öntudatlanul mentem a szüleim után, oldalamon édesapám munkatársa. Egyedül akkor eszméltem fel, amikor megláttam a rendelőt. Nem volt túl sok orvos a városban, mindössze három, abból kettő itt baktatott velem az utcán. A következő saroknál lefordultunk, majd újra, be egy társasház belső udvarába, majd ki a hátsó kapun, omladozó kis sikátorokban, végül pedig egy lepukkant kocsmá hátsó ajtaja előtt álltunk meg. Úgy számoltam, nagyjából a rendelő mögött lehetünk legfeljebb egy-két épülettel. Apám ujját a szája elé téve jelezte, hogy csendben kell lennem, ami nem volt nehéz, tekintve, hogy torkomat cérnaszál méretűvé szorította az izgalom és a félelem furcsa elegye. A kopott ajtón keresztül bementünk egy szűk, dohos raktárhelyiségbe, onnan pedig az alagsorba. A hosszú, penészszagú alagsor félhomályban úszott, és régi dobozok közt szlalomozva értük el célunkat. A helyiség faborítása olyan régi volt, hogy észre sem vettem a rajta végigfutó repedéseket, amíg apám neki nem veselkedett, és a fal lassan megmozdult. Illetve, nem is a fal, hanem egy titkos ajtó. Mint utólag kiderült, ez eredetileg az alagsorhoz tartozott, és a '10-es évek közepén lett elkerítve alkalmi óvóhely gyanánt. Egy ideje már elkezdték alakítani a szüleim, holmikát hordtak ide, ruhákat, edényeket, könyveket... Ők már rég készültek erre a napra, és én nem tudtam róla semmit!

Négy hónapot töltöttünk itt, bezárva. Mint kiderült, az utolsó pillanatban jöttünk el hazulról. Nemsokára a németek elérték a várost, az ismerőseink pedig lassan el-eltűnedezték. Volt egy kisebb rádiónk, és minden héten lejött hozzánk édesapám munkatársa. Kenyeret hozott nekünk, zöldségeket, néha húst, de ami minket a leginkább érdekelt: információkat. Nehezen bírtuk a bezártságot, így mohón kaptunk minden apróságért. Borzasztóan hiányzott Mozart és a zene. Idelent nem volt zongora, de ha lett volna se használhattam volna, még dúdolnom se szabadott, így unaloműzéseként gyakran másoltam kottákat, csak ennyi maradt nekem a zenéből. Mindannyian próbáltuk magunkat elfoglalni, de ahogy telt az idő, ez egyre nehezebbé vált, kezdtünk mindenbe beleunni.

Szeptember közepére egyre aggasztóbb híreket kaptunk. A németek már minden zsidót elvittek, és már a keresztény házakba is betörték. Rejtőzködőket kerestek, vagy bárkit, aki valaha segített bármilyen zsidónak. Ekkor döntötték el a szüleim: megszökünk. Apám régi befolyásának köszönhetően kaptunk hamis papírokat és három vonatjegyet egy esti járatra, amivel pár napon belül eljuthattunk volna

külföldre, egy kis tengerparti városba, ahol kisebb koromban nyaraltunk néhányszor. Már szürkület volt, amikor kimerészkedtünk az utóbbi hónapokban számunkra otthonul szolgáló alagsori menedékből. Nem vittünk magunkkal semmit, csak a ruhát, ami rajtunk volt. A ruháinkra varrt csillag nélkül úgy néztünk ki, mint egy átlagos keresztény család, akik csak sétálni mentek. A ruhám alatt most is magammal hoztam az utolsó megmaradt kincsemet, a kis nyakláncot. Gondolatban csak erre az apró fémes pontra összpontosítottam, ez adott erőt, hogy ne engedjek elkocsonyásodó térdeimnek egy-egy német tiszt láttán. Bizony, rosszabb volt a helyzet, mint gondoltam. Alig hittem el, mi történt a mi kis városkánkkal. Folyton – folyvást német egyenruhások jöttek velünk szembe, a házak oldalán, a fákon, az oszlopokon német plakátok, zászlók és a Führer képe virított, de úton a vasútállomásra még egy útszélen parkoló tankot is láttunk. Egyedül senki se járt az utcán, és mindenki lehajtotta a fejét, hát így tettünk mi is. A szívem a torkomban dobogott, és magamban folyamatosan halk imákat mormolva lépkedtem előre. Még sose éreztem ennyire távolinak a vasútállomást.

Alig akartam hinni a szememnek. A peron megtelt emberekkel, szinte mozdulni sem lehetett, az emberek a nyakukat nyújtogatva kémlelték a vonatot, ami nemsokára hangos füttyszóval be is zakatolt. Kiskoromban is nagyon szerettem vonatozni, de azt hiszem, még akkor se vártam ennyire, hogy elinduljunk. Ahogy megállt a vonat, az emberek majd' agyontaposták egymást, de az ajtajában egy fegyveres német jelent meg, és elkiáltotta magát:

– Jegyeket, útleveleket, azonosító okmányokat!

Majd megismételte németül és angolul is. Mire körbenéztem, már a peron szélén, a vonat mellett is egyenruhások álltak sort, és ellenőrizték az okmányokat. A torkomat elszorította a félelem, remegő kezemben úgy szorítottam a hamis papírjaimat, mintha az életem múlt volna rajta. Tolt a tömeg, az emberek furakodtak, megfullasztott az emberáradat. Már elég közel kerültem a vonathoz, de kezdtem eltávolodni a szüleimtől. Kiabáltam nekik, de a tömeg és a nagy zaj miatt nem hallottak meg. Már csak pár emberre voltak a vonat ajtajától, amikor édesanyámnak feltűnt, hogy én lemaradtam. Azonnal megragadta apám karját, és hátrafordultak. Integettem, furakodtam, de csak nem jutottam előbbre. Aztán minden olyan gyorsan történt; végre észrevettek a tömegben, és elindultak felém, a német katoná elordította magát, az előtte álló pár a tömegbe iramodott, lövések dördültek. A németek a tömegbe lőttek, anyám előreesett, az emberáradat visszafelé indult. Én oda akartam menni a szüleimhez, de minél jobban próbálkoztam, annál messzebb kerültem. Az emberek sorra estek el, már nem láttam a szüleimet, nem láttam semmit, a tekintetemet teljesen elhomályosították a könnyek. Még mindig lőttek, így feladtam a küzdelmet, hagytam, hogy sodorjon a tömeg.

Mire feleszméltem, egy apró sikátorban találtam magam. Próbáltam elfojtani az újra és újra feltörő zokogásomat. Egyszerűen nem bírtam felfogni. A szüleim meg... Meg... Nem, ez nem lehet. Ez nem történhet meg. Miért ők? Olyan jó emberek voltak, hát mivel érdemelték ezt ki? Hiszen a légynek sem ártottak... Nem, nem bírtam feldolgozni. Elindultam vissza a vasútállomásra. Látnom kell őket. Nem halhattak meg. Lehet, hogy anya csak megbotlott. És apa, hiszen őt nem is láttam, lehet, hogy kijutottak, lehet, hogy most is engem keresnek. Meg kell bizonyosodnom. Majd mégis visszafordultam. Aztán újra meggondoltam magam, és a vasútállomáshoz indultam. Már majdnem ott voltam, amikor kikémleltem az egyik ház takarásából, és rögtön vissza is bújtam. A vasútállomást egyenruhások

vették körül, és zsákokként hordták ki a testeket. Felfordult a gyomrom. Miután kissé csillapodott a remegésem, még egyszer visszaneéztem az állomásra, majd hátat fordítottam, és visszaindultam a menedékhelyemhez. Rájöttem, hogy nem bírnám ... Vissza kellett mennem a menedékhelyre, ha a szüleim jól vannak, biztos visszamentek, igen, ott várnak rám, biztosan várnak engem. Ezen felbuzdulva szinte futva tettem meg az utat, alig vártam, hogy újra lássam őket... Nem várt rám senki. Sőt, a menedék ajtaja fel volt tépve, a dolgaink szétdobálva, kiforgatva. Tehát megtaláltak a németek... istenem, el se tudtam képzelni, mi lehet most azokkal, akik segítettek nekünk. Zokogva a földre rogytam. Elvesztettem mindent és mindenkit...

Nem tudom, meddig ülhettem így a földön, összetörve. Összedőlt a világom, egyedül voltam, és nagyon féltem. Nem tudtam, miért érdemes élnem, de mégis... Amikor valami zajt hallottam, elbújtam. Bebújtam az ágy alá, a szám elé szorítottam a kezem, és füleltem. Tehát mégis volt miért élnem. Ha másért nem, legalább mert a szüleim ezt akarták volna. Tudom, hogy szerettek engem, és azt akarták, hogy túléljem. Néma esküt tettem az emléküknél, hogy megcsinálom. Ezért tervet készítettem. Tudtam, hova mentünk volna. Magam előtt láttam gyermekkorom békés tengerpartját. Előszedtem egy könyvet – valamiért ezeket nem bántották –, és kikerestem egy térképet. Összeszedtem minden használhatót, amit találtam. Pár ruhát, néhány konzervet, egy kevéske pénzt és a térképet. Egy batyuba kötöttem őket, és amint besötétedett, elindultam. Ők is ezt akarták volna...

9 nap múlva

Zihálva rogytam le egy terebélyes fa tövébe. Szúrt az oldalam, homlokom veríték gyöngyözött. Már az orromig se láttam. Az elmúlt majdnem másfél hétben bevettem minden túlélésről szóló tudásomat, és szomorúan konstatáltam, hogy az vajmi kevésnek bizonyult. Amint kiértem a városból, rá kellett jönnöm, hogy a fák lombjai alatt vaksötét van, és bár próbáltam vakon átbotaldozni a gyökerek és bokrok akadálypályáján, ezzel mindössze annyit értem el, hogy az apró ágak és tövisek kiszakították a ruhám, összekarcolták a kezem és az arcom, valamint egy kisebb csalánosba is sikerült beletévednem, így hát inkább egy fa tövében vártam be a hajnalt. A nap első sugaraival útnak indultam én is, és mentem, ameddig a lábam bírta, egészen utazásom harmadik napjáig, amikor is három német repülő húzott el a fejem fölött. Tekintve, hogy fentről elég feltűnő célpont lehettem, onnantól kezdve csak pirkadatkor és napnyugtakor haladtam. Mivel se vadászni, se tüzet gyújtani nem tudtam, a nálam lévő konzervek és néhány bogyós gyümölcs szolgáltak csak táplálékkul. Napközben vizet és bogyókat kerestem a fák lombjának védelmében, sötétedés után pedig próbáltam aludni. Ezek voltak a legnehezebb időszakok. Napközben lefoglaltam magam, de ilyenkor elárasztottak az emlékek. Rám tört a felismerés, hogy fázom, félek és egyedül vagyok, egyes-egyedül ezen a nagyvilágon, és nem maradt már nekem senkim. De mégsem sírtam. Amióta elhagytam a szülővárosomat, egy könnycsepp se folyt le az arcomon, esténként csak feküdtem némán a medálomat szorongatva, míg el nem nyomott az álom. De a hajnal első sugaraira újra felburjánzott bennem a kötelességtudat, hogy ezt értük teszem, az emlékükéért, mert ők is így akarták volna.

A második hét vége felé megálltam egy kisváros szélénél. Eddig nagy ívben elkerültem minden emberlakta települést, de már elfogyott minden élelmem, csak pénz és ruhák maradtak. Gyorsan csinál-

tam egy kisebb számvetést: jól haladtam – állapítottam meg a térképemet nézve –, ebben a tempóban még két-három hét volt hátra a célomig, és ez a pénz elég lesz jó néhány konzervre. A térképemet és a pár ruhát jól elrejtettem, majd később eljövök értük, ha végeztem. Az erszényemet a ruhám alá dugtam, és a lehető legkevesebb feltűnéssel léptem át a városhatárt.

A háború lehelete már az ittenieket is megcsapta. Nyitva voltak a boltok, az árusok, de az utcák majdnem néptelenek voltak. Aki az utcára merészkedett, az is gyorsan, céltudatosan lépdelt, így lehajtottam a fejem, és én is így tettem. Úgy döntöttem, itt töltöm a napot, csak szürkületkor hagyom el a várost, addig is megpróbálok valami hírt szerezni. Betértem egy lepukkant kis fogadóba, és kikértem a legolcsóbb ételt, mégis úgy éreztem, még életemben nem ettem ilyen finomat. Miközben tölttem magamba az ebédem, igyekeztem fülelni. A háttérben halkán duruzsolt egy rádió, körülöttem az emberek rám ügyet sem vetve beszélgettek. Semmi érdeemeset nem tudtam meg, csak hogy a város készségben áll, napnyugta után tilos fényt gyűjtani. Ez legalább megnyugtatót kicsit, hogy a németek még nem tették be ide a lábuk. Ebéd után – régóta először – teli hassal vágtam neki a városnak, és próbáltam minél többet kihozni a pénzemből. Elképedve láttam, mennyire megdrágult minden, ezt latba vetve már egyáltalán nem voltam biztos benne, hogy kitart majd a pénzem. Időközben eleredt az eső is – kezdetben csak csöpögött, majd leszakadt az ég. Próbáltam behúzódni az ereszek alá, de pillanatok alatt eláztam.

Az elemek elleni küzdelemben egyszer csak azon kaptam magam, hogy sötétedett. Nem sikerült vennem semmit, így szomorúan indultam vissza az elrejtett ruháimhoz, bár valószínűleg már azok is vizesen vártak rejtekükön. Mint utólag kiderült, nem volt jó ötlet így a nyakamba venni a várost. Elvesztemen bóklásztam az épületek között valami támpontot keresve, de teljesen belekavarodtam az utcanevekbe és kereszteződésekbe. Teljesen átfagytam, de ezt a hideget lassan átvette a belülről fűtő, maró hőség. Égtek a szemeim, fájt a fejem, lángolt az egész testem. Kétségtelen, belázasodtam. Egyre kétségbeesettebben kutattam bármi után, ami segíthet kijutni az útvesztőből. Úgy éreztem, körbe-körbe megyek, végtelen labirintusba kerültem, ahonnan nincs kiút... Aztán hirtelen ismerős nyüszítés ütötte meg a fülem.

Lassan hátrafordultam, és ott, egy ismeretlen kisváros esőáztatta padja alatt gubbasztott rég nem látott kedves kis barátom.

– Mozart?

Az apró teremtés felült, és oldalra döntötte a fejét, mintha csak azt kérdezné: „*Mi az, nem ismeresz meg?*” És valóban, nagy, okos szemei, hullámos barna bundája és a jobb fülén lévő szív alakú fehér folt...

– Mozart!

Lelkesen indultam drága kiskutyám felé, és szívemet elárasztotta a boldogság. Ötletem sem volt, hogyan kerülhetett éppen oda, de nem is érdekelt. Varázsütésre megfeledkeztem a lázról, az esőről és az útvesztőről. Mintha mázsás súly esett volna le a vállamról, nem gondoltam volna, hogy fogok én még így örülni. Mozart azonban felállt, és elindult az utcán, majd a sarkon megállt, visszanézett rám, mintha azt akarta volna, hogy kövessem. Hát követtem.

Mozart úgy vezetett végig az utcákon, mint aki pontosan tudja, hol vagyunk, és hova megyünk. Minden sarkon bevárt, de nem engedett közel magához, nem engedte, hogy megérintsem. Ha nem

taglózott volna le ennyire, hogy újra láthatom, talán furcsálltam volna, hiszen otthon mindig magam mellett tudhattam, sokszor majdnem fel is buktam benne, de szinte nem is láttam a boldogságtól, így nem kérdőjeleztem meg semmit. Menet közben lassan a láz újabb hulláma öntött el, egyre lassabban haladtam, kezdtek elhomályosulni a házak, az utca, csak Mozartot láttam tisztán. Ő egyszer csak megtorpant, és leült egy ház előtt. Már majdnem odaértem hozzá, amikor felnézett rám, megbizonyosodott róla, hogy ott vagyok, és bebújt a kerítésen. Lükettett a fejem, alig éreztem a lábam, de gondolkodás nélkül becsöngettem. Felváltva nyomtam a csengőt és ráztam a kaput, ha valaki látott volna, félőrülnék néz vagy talán egészen annak, de nem érdekelt, semmi sem érdekelt, csak az én drága kis Mozartom, aki a kapu túloldaláról nézett vissza rám. A hatalmas zajra hirtelen kinyílt a ház ajtaja, és egy megtermett középkorú asszony lépett ki rajta. Elindult felém, láttam, hogy mozog a szája, de a mondandóját már nem értettem. A látásom újra elhomályosult, de igyekeztem az asszony arcára koncentrálni.

– Jó estét, é-én... a kiskutyám... a kapun... Kérem...

Összefüggéstelenül jöttek ki számon a szavak, forgott velem a világ. Az asszony tovább beszélt, de a szavai nem jutottak el hozzám. Kinyitotta a kaput, én meg beestem rajta, és elsötétült a világ...

Nem tudom, meddig lebeghettem a valóságot és az álmot elválasztó, vékony határmezsgyén. Puha, meleg ágyban vergődtem lázálmodok között: hirtelen újra az erdőben voltam, üldöztek, majd a fogadószobában zongoráztam, aztán Mozart után futottam az erdőben... a vasútállomás, puskák... Anya! Körülöttem idegen árnyak, idegen hangok, és újra zene, talán már meg is haltam? Egy hűvös kéz simult a homlokomra, és tűrte félre csapzott hajam. „Magas láza van.” Kinek? Nekem? Hideget éreztem a csuklómon, valami puha anyagba gabalyodva feküdtem... Még éltem. Zenét hallottam, és csillapodtak a forgó képek. Lassan kinyitottam a szemem. Egy pici, de tiszta szobában, meleg ágyban feküdtem. Végtelen hálát éreztem az ismeretlen iránt, aki befogadott. A csuklómon és homlokomon vizes rongy volt, éppen úgy, mint ahogy anyukám csinálta. Erre a gondolatra elszorult a torkom. Nagyokat pislogva néztem körül, és próbáltam lenyelni a torkomban lévő gombócot. A szobában volt még egy szekrény, egy kis asztal, szék... és a szék alatt ott feküdt Mozart. Úgy tűnt, alszik, de mintha megérezte volna, hogy nézem, kinyitotta kis szemeit, és nagyot nyújtózva leült. Lelógattam a kezem, és magamhoz hívtam, ő pedig készségesen elindult felém, és a szoba közepén leült. Lassan pislogott, mintha csak bólintana: „*Most már minden rendben van.*”

Közeledő léptek halk kopogása törte meg a sűrű csendet, bundás kis barátom a szőnyegre hasalt, két mellső mancsával pedig befogta a szemét. Egy furcsa érzés lett rajtam úrrá, hogy talán nekem is így kéne tennem, de beláttam, hogy elég bután nézhetnék úgy ki, ezért inkább csak behunytam a szemem, és a fal felé fordultam. Halkan csikorogva tárult fel az ajtó, és pár lépés után halk puffanást hallottam az ágy mellől, mint amikor valaki egy súlyos tálcát tesz az asztalra.

– Jaj, kislány, hát te még mindig alszol? – kérdezte halk, kedves hangon inkább csak magától, mint tőlem. – Nem baj, aludjál csak, csak meg ne halj itt nekem! Ha már itt ápolgatlak, tudni akarom, kiféle, miféle vagy. – Próbáltam nem összerezenni, ahogy levette, majd új, hidegebb darabra cserélte a ruhát a csuklómon.

– Meg – ült le az ágy szélére. – Ilyen időkben úgyse tudnál menni sehova se, csak a táborba. Majd azt

mondjuk, az unokám vagy, és segítesz főzni, mosni, takarítani. Az én derekam nem bírja már...

Kedves hangja kissé rekedten csengett, miközben tovább álmodozott, hogy milyen jó lesz, ha majd én segítek neki a házimunkában. Egészen odáig szőtte ezt a gondolatot, hogy a végére ő már csak feltett lábbal ücsörgött, én pedig megcsináltam helyette mindent. Elfacsarodott a szívem erre a gondolatra. Hálás voltam neki, amiért ilyen lelkiismeretesen gondozott, de ha tudta volna, kit fektet puha ágyba... Jó lett volna itt maradni, bárcsak megtehettem volna! De tudtam, ha a háború ide is elér, ha engem megtalálnak, és rájönnek, hogy a papírjaim hamisak, ezt a jó asszonyt is elviszik, amiért bújtatott. Nem maradhatok, nem tehettem ezt vele. Így hát, az éj leple alatt óvatosan kibújtam a meleg dunyha alól, kinyitottam a szekrényt, és magamra vettem pár ruhát. Kínzott a büntudat, hogy ez a drága asszony gondoskodott rólam, én pedig hála helyett még meg is lopom, de a korgó gyomrom felülkerekedett a büntudaton, úgyhogy a konyhában talált vekni kenyeret is elvittem. Otthagytam neki minden pénzem, és elmormoltam egy imát az én jótevőmért, majd kiosontam a házból.

Épp csak magam mögött hagytam a város utolsó, álmos kis házait, amikor incselkedve jött felém a hajnal, és lágy, meleg sugaraival megcirógatta az arcom. Összemosolyogtunk, majd én erre, ő arra, mentünk is a dolgunkra; ő felébreszteni a kis városka lakóit, én pedig folytattam utam tovább.

Egyre rövidültek a nappalok, és egyre hűvösebbek lettek az éjszakák, én pedig egy újabb héten át masíroztam elszántan. A második reggel, mikor felébredtem, nem találtam Mozartot. Órákon át kerestem, szölongattam, toporzékoltam, és még tovább kerestem. Hiszen csak most kaptam vissza, nem vesztettem el újra! Sokáig tartott, mire kissé megnyugodtam. A semmiből tűnt fel, amikor a legnagyobb szükségem volt rá, és most mintha köddé vált volna. Szomorú voltam, de valami azt súgta, nem kell aggódnom, nem hagyott magamra. Így, miután az egész napot Mozart keresésével töltöttem, csak szürkületkor indultam újra útnak. Mivel már nem volt térképem se, nehezebben tájékozódtam, a fák között lévő mohapárnákból és az egyre gyengülő napból próbáltam kitalálni, merre is mehetek éppen. Bevallom, nem egyszer zavarodtam bele a fák sárguló rengetegébe, de minden alkalommal kaptam egy kis segítséget: amikor először megjelent Mozart a hátam mögött, hangos vakkantással utasított, hogy kövessem, én pedig ész nélkül futottam utána. Kicsit kísért, aztán hirtelen eltűnt a bokrok közt. Elsőre összezavarodtam, másodszor meghökkentem, harmadszorra elfogadtam. Nem értettem, hogy talál meg mindig a legjobb pillanatban, vagy hova tűnik, ha már nincs rá szükség, de úgy döntöttem, nem is akarom tudni. Furcsa biztonságot nyújtott a tudat, hogy nem vagyok egyedül, és a kis őrangyalom vigyáz rám. Boldoggá tett, ha felbukkant, de már nem tört össze annyira, amikor eltűnt. Bár furcsa volt, hogy nem engedte magát megsimogatni, de legalább már nem voltam egyedül.

Álmosan hajtottam le a fejem. Sötét volt, csak néhány csillag nyújtott kevéske fényt, ahogy befeküdtem rögtönzött ágyamba. Egész kellemes volt itt, a természet lágy ölén: száraz falevelekből terített ágyat a szél, fejem alá mohapárna került. A városból lopott kabátka szolgált takarómul, és az utolsó tücskök játszottak nekem altatót. Legalább ennyi zene maradt számomra. A nyakláncomat a tenyerembe fogtam, és úgy aludtam el. Békés, szép álmokat hozott a hűvös októberi éjszaka, de legszebb álmaim közepén valami mégis felvert. Először nem tudtam, mi volt az, majd újra hallottam: valami úgy gázolt az avarban, mintha nem bírná emelni a lábát, majd... de hisz ezek emberek! Egy pillanat alatt talpon vol-

tam, és riadtan néztem körbe menedéket keresve. Elindultam befelé az erdőben, amilyen halkan csak tudtam, de a zizegő falevelek nem könnyítették meg a dolgom. Hallottam, ahogy a valaki megszólal, halkan beszélt és gyorsan, nem értettem, mit mond, de az biztos, hogy férfi volt. Egy másik férfihang válaszolt neki, de ezt se értettem. Reméltem, hogy csak ketten vannak, de nem tudtam megállapítani. Rohamos tempóban közeledtek, éreztem, hogy szorul a nyakam körül a hurok, ha itt bárki rám talál, azt nem tudom sehogy sem kimagyarázni. Ráadásul két férfi, az éjszaka közepén... beleborzongtam a rémképekbe, amik átsuhantak az agyamon. A félelem elszorította a torkom, saját szívem hangos lüktetésétől szinte semmit sem hallottam. Igyekeztem halkan menni, de éreztem, ahogy fogy köztünk a távolság. Már egészen kivehető volt a hangjuk, németül beszéltek. A fenébe! Azt hittem, a front még messze van, egyelőre biztonságban vagyok, de úgy látszott, amíg betegeskedtem, előrenyomultak a katonák, a felderítők már ide is elértek. Aztán hirtelen: RECCS! A nagy sietségben véletlenül ráléptem egy faágra. Meghallottak. Végem volt. Lehalkították a hangjuk, óvatosabban jártak, már nem is hallottam őket. Én viszont egyre több zajt csaptam, remegő tagjaim nem akartak engedelmeskedni, újra és újra megbotlottam. Hasraestem egy méretes ágban, azt hittem, itt a vég, az utolsó imáimat kezdtem mormolni, amikor egyszer csak egy bokorból Mozart dugta ki szőrös kis fejét. Nem jött oda hozzám, csak sürgetőleg forgolódott körbe-körbe, aztán amikor sikerült feltápáskodnom, futásnak eredt. Tudtam, ő az utolsó mentsvárom, így lélekszakadva követtem. Egy terebélyes fa előtt állt meg, két lábra ágaskodott, és örült módjára kaparni kezdte. Kellett pár pillanat, mire rájöttem, mit akar mondani: „*Mássz!*”

Soha életemben nem tudtam fára mászni, most egyszeribe mégis egy mókus ügyességével másztam. Másztam és másztam, egyik ágról kapaszkodtam a másikra, igyekeztem minél feljebb kerülni. Egy erős ágba belekapaszkodva a fa törzséhez simultam. Nem mertem lenézni, féltem, hogy azonnal leszédülök, így csak szorítottam azt az ágot, mintha az életem múlna rajta... Bár most ez valóban így volt. Újra meghallottam a két férfit, a szívem majd kiugrott a helyéről, féltem, olyan hangosan ver, hogy elárul. Halkan, suttogva beszéltek, és óvatosan lépkedve haladtak el a hatalmas fa alatt, azaz alattam, ahogy ott fent gubbasztottam. Perceken belül elhalt minden nesz, a csend tömör lepelként hullott rá a tájra, de nem mertem lejönni a fáról. Tudtam, hogy csak Mozartnak köszönhetem az életem, nem lehetek elég hálás neki. Kezdttem úgy érezni, valóban egy kis őrangyal. Megszorítottam a nyakláncom, és hálát rebegtem neki. Aznap a fán töltöttem az éjszakát.

Reggelre mindenem fájt. Szálkák tömkelege fúrta be magát a bőröm alá, lehorzoltam a lábam, és ráadásul még a takaróként használt kabátom is elvesztettem. A nagy ijedségben csak levettem magamról, és már nem találtam meg. Nagyon megráztak az éjszaka történetek, úgy látszott, már a természet magánya sem nyújt menedéket többé. Úgy döntöttem, bemegyek a legközelebbi városba. Nem engedhettem meg magamnak, hogy az éjszakai események megisméltódjenek. Olyan közel jártam a célhoz, de ha itt elkapnak, legjobb esetben is munkatáborba kerülök. Kiszáradt a szám a gondolatra. Legjobb esetben... Így hát elindultam a legközelebbi város felé.

November lett, legalábbis azt hiszem. Naptár híján persze nem lehettem benne biztos, de igyekeztem számolni a napokat. Hűvös, késő délután volt, mire végre emberlakta területre értem. Egész nap mentem, és azon gondolkodtam, mihez kellene kezdenem. Legegyszerűbb lett volna vonatra szállni, és meg

sem állni a célig, de ezt az ötletet rögtön el is vettem. Álmaimban még mindig kísértett anyám öszszecsukló teste... De ha mindezt félre is tudnám tenni, amúgy se volt pénzem a jegyre. Végül hosszas latolgatás után arra jutottam, hogy... nem jutottam semmire. A városba érve kerestem egy kevésbé forgalmas utcát, leültem a földre, és egy csupasz téglafalnak döntöttem a hátam. Koldulásra adtam a fejem. A szégyenérzetet már rég kiölte belőlem a nyomor, így csak révetegen bámultam a semmit, lebegve az ébrenlét és az öntudatlanság határán. Amikor egyedül voltam, az erdőben csak így tudtam túlélni. Ha engedtem volna, hogy a gondolataim, az emlékeim lerántsanak magukkal a békés semmibe, megbénítana a fájdalom. Attól féltem, belefulladnék. Tudtam, ha Mozart nem lenne, én már rég halott lennék. Nem tudom egyedül megcsinálni. Gyenge vagyok. Nem tudtam, mi legyen a következő lépés, csak azt tudtam, hogy mindenfelől veszély leselkedik rám. Úgy éreztem, sarokba szorítottak. A szüleimmel ez sosem történt volna meg. Édesapám minden helyzetre talált megoldást, láttam már kötést rögtönözni faágból és az inge ujjából egy törött lábra az erdőben egy kirándulás során vagy megnyerni egy sakkpartit, csupán a fennmaradt királyával. De én nem tudtam sakkozni, se a táblán, se az életben. Újra és újra felmerült bennem a kérdés: miért nem én haltam meg? Nem volt igazságos a világ. Miért én maradtam életben, én, aki semmihez sem értek, én, aki csak a billentyűket tudom püfölni, de mit sem tudok az életről, én, aki semmire se vagyok jó?

Az egyre sötétedő novemberi délután hideg szele kissé hamiskás, de vidám zongoraszó hangjait kapta fel egy ablak alatti résen keresztül, végigrepítette a piszkos utcán, hogy előttem a kóbor faleveleket pörgő keringőbe vonja, és a hús levegő jéggé fagyott lelkemet újra érezni bírja. Előbb éreztem meg a felszabadító, forró, sós könnyeket, minthogy bágyadt elmémrel felfogtam volna. Sírtam, most először, amióta elhagytam szeretett szülővárosom, zokogtam, mint egy kisgyermek, és ebben a sírásban benne volt minden fájdalom, kétségbeesésem, kisírtam az elvesztett reményeim, összetört álmaim, és benne volt a boldogságom is, hogy élek, lélegzem, még ver a szívem, a boldogság, amit Mozart feltűnése okozott, és a zongoraszó pattogó hangjai beitták magukat a szívembe, a lelkembe. Még éltem. A szüleimnek ez nem adatott meg, de ők azt akarták, hogy éljek. Felálltam, és lesöpörtem szakadt ruhámról a piros téglaport. Újra elindultam.

Egészen szép volt a város. Tele volt emberekkel, és egy széles folyó robogott rajta keresztül monoton zúgással. Újra meghallottam a vízcsobogást, a zizegő tömeget és a keskeny cipősarkak kemény kopogásának furcsa melódiáját. Az étellel együtt a zene is visszatért a lelkembe, már nem zajt hallottam, hanem az élet dalát, folytonos, duruzsoló ezertagú zenekar előadásában. Tiszta volt az ég, a fényes csillagok visszatükrözödték a morajló vízen, én pedig leültem egy padra, és a tömeget fürkésztem. Azt hittem, alaptalan volt a félelmem, itt még nem bámult rám a Führer a falakról, nem jöttek velem szembe a katonák jellegzetes egyenruhái. Azt hittem, ide még nem ért el a háború bénító fuvallata. Aztán kiszúrta egy férfit. Nem virított kabátján a sorspecsétlő csillag, de mégis le mertem volna fogadni, hogy közölünk való. Már épp oda akartam menni hozzá, amikor valakik megelőztek. Két széles vállú, szőke férfi sietett utána, és kocogtatta meg a vállát. Messze álltak, így nem hallottam, mit beszélnek, de láttam, ahogy az egyik férfi tartja a kezét, kér valamit. Az ismeretlen sorstárs mintha ideges lett volna, egyre sűrűbben nézegetett jobbra-balra, a belső zsebében kotorászott, bőszen kereste azt a valamit. Varázsütésre mintha megszűnt volna a zene – körbenéztem, de kiürült az utca. Mozart

a lábamnál ült, éreztem, hogy valami nincs rendben. Visszapillantottam a három férfira, az egyik szőke ökle olyan gyorsan lendült, hogy mire felfogtam, mi történt, a zsidó férfi már a földön volt, és ketten verték. Megfagyott ereimben a vér, Mozart halkan mormogott a lábamnál, mintha csak azt mondaná: „Állj fel és gyere!” Nem is tudtam, mit csinállok, de a testem mintha helyettem is tudta volna. Lassan felálltam, megszorítottam a nyakamban lógó kis medált, majd elfordultam és elindultam. Belül ordítottam, segíteni akartam a társamnak, de a tettvágyon hamar felülemelkedett az élni akarás, és csak a maró bűntudat maradt. Fokozatosan gyorsítottam lépteim, de tudtam, már elkéstem. Halkan kopogó lépéseket hallottam a hátam mögül, de igyekeztem kizárni őket, és egyenesen előre nézve mentem tovább. Észrevettek. Tudják, hogy láttam. Mozart méterekkel előttem haladt, és amint befordultam a következő sarkon, futni kezdtünk. Mozart jóval előttem volt, majd hirtelen megállt a vízparton, háttározottan rám nézett, majd vissza a vízre, és újra futni kezdett. Furcsamód értettem, mire céloz, futóban vettem le a kardigánom és dobtam a vízbe, reméltem, hogy a két férfi meglátja, és azt hiszi, beugrottam a folyóba, és úszva menekültem, csak egy valamit felejtettem el: nem hallottak csobbanást. Meztelen karomon nem éreztem a hideg levegőt, csak az égő, sípoló tudóm lassított, de nem álltam meg, futottam, futottam, és egy kis parkba értem. Nem hallottam lépteiket, és jobb híján egy fa mögé rejtőztem. Homlokomat a hideg kéregnek döntöttem, és igyekeztem kontrollálni zihálásom. Kezemet a szám elé szorítottam, és óvatosan kikémleltem a fa mögül... Majd éles fájdalom nyilallt hátulról a fejembe, és elsötétült a világ...

A következő emlékem, hogy a marhavagonban, a falnak préselődve ébredek. Az első pár napban csak az járt a fejemben, hogyan tudnék innen kijutni. Nem akartam feladni, nem tudtam elfogadni. A szüleim meghaltak, de megfogadtam az emléküknél, hogy megteszem, amire készültek, teljesítem az akaratuk, és túlélem. Majd szép lassan felfogtam, hogy elbuktam. Visszasüppedtem a semmibe. Már nem éltem, csak léteztem. Tompán éreztem a hideget, a fájdalmat. Minden olyan távolinak tűnt, mintha víz alatt lennék. Már nem féltam. Nem éreztem. Feladtam. Tudtam, hova tartunk. Tudtam, hogy meghalok. Furcsa könnyel tudatosult bennem a dolog, mintha nem is én lennék, kívülről szemléltem magam. Elfogadtam a sorsom. Még egy apró mosolyt is képes voltam megereszteni, amikor eszembe jutott, hogy így legalább újra együtt lehetek a családommal. Elfogadtam a sorsom, és vártam a halált.

Ütemesen kopog a fejem a vagon oldalán, ahogy zakatolva sietünk a halálunkba. A tompa ütődések megszédítenek, elhatárolódom a valóságtól, a semmi közepén lebegek. Egészen megszerettem ezt a semmit. Olyan békés, könnyű. Betakar, mint egy puha paplan, eltakarja a sebeket, eltakarja a fájdalmat, elviselhetővé teszi a létezést. A vagon nagyot ugrik, reccsenés hallatszik, és megdől a világ. Illetve nem is a világ, csak a vagon, az emberek elvesztik az egyensúlyukat, egymásra dőlnek. Megállunk. Majdnem agyonnyomjuk egymást, néhányan sikítoznak vagy sírnak, többen kiabálnak. A tudómból kipréselődik a levegő a rám nehezedeő súlytól, valakinek a könyöke a bordáim közé ékelődik, én pedig felnyögök a fájdalomtól. Percekig maradunk így, aztán hirtelen kivágódik a vagon ajtaja, a hideg, friss levegő élesen vág be közénk. Nekiállnak kirángatni minket a vagonból, és németül ordítanak, amit nem értek, de nem is merek ellenkezni. Ahogy a lábam a talajhoz ér, egyszerre kitisztul a fejem, a friss levegő elmossa a semmit. Amikor már kiürítették a vagon, csak akkor tűnik fel, hogy ketten mozduatlanul fekszenek a vagon korhadt deszkáin. Halottak, útközben haltak meg. Két embert visszakül-

denek, és kidobadják velük a hullákat, nekünk pedig németül osztják a parancsokat. Nem értek belőle semmit, ahogy látszólag sokan mások se. Egy idősebb úr halkán odasúgja nekünk a fordítást: eltört egy alkatrészt, kifutott a vagon a sínekről, és nekünk kell visszarakni. Egy nő, aki a földön ül, nem tud vagy nem hajlandó felállni és hozzálátni. Rögtön agyonlövik. Úgy kerül el a földön, mint egy zsák krumpli. Visszafojtom a sikolyom, a félelem mázsás súlyként telepedik a mellkasomra. Nekilátunk a munkának, két-három fegyveres katona masírozik körülöttünk a munkát ellenőrizve. A semmi közepén vagyunk, keskeny, füves terület választja el a síneket a fáktól. Sötét van, csak a holdfény nyújt némi világosságot. Nekiveselkedünk a vagonnak, de szinte meg se mozdul. Egyszer csak ismerős vakkantás hallatszik, de úgy tűnik, csak én hallottam meg. Óvatosan oldalra fordítom a fejem, Mozart ül a fák előtt, és idegesen fel-alá mászkál. Rám vár. Az egyik katona épp akkor megy el a hátam mögött. Fényes csizmája alatt ropog a zúzmarás fű, kezében fenyegetően tartja a puskáját. Ez az utolsó esélyem. A torkomban dobog a szívem, de tudom: élni akarok. Nem akarok egy munkatáborban meghalni. Beteljesítem az ígéretem. A szemem sarkából a katonát nézem. Még három lépést fog tenni. Még kettőt. Még egy. Ééésfor-dul!

Futásnak eredek az erdő széle felé, gyorsabban, mint ahogy valaha futottam. Tudom, ha elérem a fákat, megmenekülök, a szabadság vár rám. Sebesen szelem a távolságot, Mozart hangos ugatással biztat, izgatottan ugrál a fák előtt, de nem baj, tudom, hogy csak én hallom. Már csak pár méter választ el a céltől. Szinte már nem is futok, repülök a széllel, már majdnem ott vagyok, már majdnem... Lövés dördül. Felborul a világ, a föld rohamos tempóban közelít az arcomhoz. Előbb érzem meg a szétterülő melegséget a hátamon, mint az éktelen fájdalmat. Ég a tudóm, nem tudom megmozdítani a tagjaim, magatehetetlenül fekszem a hideg földön. A vérem lassan beborít mindent, de én mégis fájni kezdek. Vacogva fekszem. Elbuktam. Mozart odalépdel hozzám, lekucorodik mellém, és megnyalja a kezem.

Szájrul szájra

Avagy néhány beszélgetés a mondákká lett nagy időkben

Pater noster, qui es in caelis

– Ej, mióta Géza becsődítette ezeket a csuhás bohócokat, egyéb sincs, csak az érthetetlen kántáló maszlag! Templomot s klastromot fundál nékik, ahelyett, hogy a földvárakat erősítené meg a nyugati gyepűnél! Mert én mondom neked, Vidfia Kusid, a németek teljesen megbabonázták a nagyurat a drágaköves keresztjeikkel meg a fojtó tömjénfüstjükkel, már csak az alkalmat várják, hogy ránk ronthassanak, s mind egy szálig levághassanak! Már azóta fenik ránk a foguk, hogy Árpád atyánk vezérletivel ide bényomultunk. Nem is beszélve ezekről az ingyenélő, rühes sváb ritterekről, akiket ahelyett, hogy hagyott volna kardélre hányatni sajátjaik által, befogadott s még birtokot is adományoz nékik, miközben egyes nemzetségek arra kényszerülnek, hogy a besenyőkkel verekedjenek a legelőért. Szégyen!

De így rendjén való, mert amazok keresztény felebarátai... Hisz kikeresztelkedett ő maga is egész háznépével, István lett, a testvéröccse meg Mihály, vagy mi az ördög! De még a mi hitünkön volt, mikor görög vallású asszonyt hozott a bihari dukátusba. S íme, most a keresztény erdőelvi Sarolt a magyarok nagyasszonya!

– Tán őellene is panasszal élnél, Koppány horka? Azt megértem, hogy a csuhásokra fenekedsz, meg hogy a svábokat nem szívelheted, de Sarolt... Hisz ő Zombor gyula leánya, magyarai vérből való.

– Csak lassan, Kusid úr! Erdőelve tartomány messze esik innen, igen messze. S ahogy mondom, az asszony göröghitű. Ha mindez nem volna elég, most a nagyúr olyan gondolatokat forgat fejében, hogy a fiára hagyja a hadnagyi pálcát. A szintén Istvánnak mondott Vajkra, ki magos növetelű, de sovány, hitvány portéka, s orcája tejfehér, hogy a leányok s asszonyok irigykedve nézik.

– Már Taksony nagyúr megtörte a régi törvényt, mikor Tarkacsu helyett a fiának, Gézának adta a fejedelemséget – hümmögött Vidfia Kusid, s összeráncolt szemöldökkel simogatta hosszú bajszát.
– Régi törvényt, ősatyáink törvényét...

– Meglásd, barátom, nem sok idő telik belé, eleink vallását is lerontják! Ha Vajk lesz a fejedelem, minden kopasz üstök nyakára egy német papot ültet, már most azt pletykálják, hogy kedvesebb előtte a megnevelt haj s a nyugatias köntös. Ládd, ő maga bajor leányt vett feleségül! Hej, Lél! Hej, Vérbulcsú! Haló porotokban sem nyugodhattok! Egy német leány, mint a magyarai törzsek nagyasszonya! Nem hagyhatom! Őseink törvénye s népünk akarata szerint a 108 nemzetség parancsoló hadnagya nem lehet más, csak én, Tar Zerindfia Koppány!

A horka mérgesen csapta le aranymíves serlegét az asztalra, s többet szót se szólt, de bikaszemei, váltakozó arckifejezései, a nyakán kidagadó vastag erek minden gondolatát elárulták.

Géza fejedelem arca merev volt, mint a kőbálvány. Nyugodt hangon szólt Sarolthoz:

– A bolond azt hiszi, szidalmazhat s cselet forralhat ellenem saját váramban!

– A hatalmas görög császár Vérbulcsút királynak tisztelte. – A daliás asszony hangja erőteljesen és okosan csengett. A nagyúr lustán legyintett:

– Koppány nem Vérbulcsú.

– Nem, de véreből való unokája, s nemzetségének vezíre. A nép még emlékezik nagyatyja kalandosaira, mögötte is sokan felsorakoznak, ha kardot ránt ellenünk.

– Mindennel gondoltam, Sarolt. Én erős vagyok, gazdag és hatalmas. Még nem jött el az idő, midőn a magyar hadnagynak reszketnie kellene egy nemzetségfőtől. István is erőskezű lesz, s tudom, nagyobb úrként fognak emlékezni őreára, mint énreám. Mert az ő esze másképp jár, mint mi azt valamikor is megérthetnénk. De karjai vékonyak, az igaz. Ha netán úgy lenne, majd Henrik is segítségére jön, bizonytal tudom.

Az asszony merően nézett az urára. Pirosposzgás arcát fehér fátyol keretezte, melyből egy elszabadult hajtincs lelógott. Az arc már kissé ráncos volt, az egykori fényesfekete haj már csak sötétszürke. De fekete szemeiben ugyanaz a láng lobogott, mint mikor eljött az erdőelvi égbenyúló havasok közül, ahol ordító szél tépázza a sűrű, sötét fenyveseket.

– Igazságod van, a császár megsegít, ha kell. A fiunkból dicső fejedelem lesz. És te erős vagy, gazdag és hatalmas. Ahogy magad mondád, uram, elég gazdag, hogy két istennek szolgálj! – És a nagyasszony arca elsötétült, és szemei élően lobogtak.

– Úgy is van! Kérlek, ne háborgass ezzel, Sarolt.

– Én pedig gyermekeid anyjaként s hitese asszonyodként kérlek, én uram Géza, imádkozz az egy igaz Istenhez! Istvánért, legalább!

– Az az Isten, a te Istened, Sarolt, igen messze van. A mennyekben. Gondol is ő mivelünk... Ezzel a sáros földi országgal, melyet talán még a napkeleti nomádok is elsodorhatnak, ha egyszer reánk rontanak. Ládd, a besenyő például meztelen kard képibe imádja az istent. Mikor az ellen megrohanja, csak kirántja fegyverét, s már véle az istene. De az a mennybéli Úr messze van, Sarolt, igen messze.

Sanctificetur nomen tuum

Az esztergomi vár egyszerű kő- és faépület a domb tetején, tornyokkal, körülötte a várfallal ölelt faházak, színek, pajták, meg a szűk, szennyes utcák. Lovas kopják vágatnak ki és be a kapun, hol egyedül, hol csapatostól, a házak közt mezítlábasszonyok és koszos gyerekek jönnek-mennek, a vár mellett állandó a kopácsolás, kiabálás: a németföldről hozott új isten templomát építik. Márványkőből. A várfalat belülről körbefutó fatornácon úrféle fiatalember, sovány orcájából furcsán kitűnnek szigorú fekete szemei. Olyannyira elmerült a lába alatt nyüzsgő várnép szemlélésében, hogy észre sem veszi a melléje csoszogó szerzetest.

– Nagyuram!

– Radla apát! Üdv néked!

– Béke veled! Milyen gondolatokban mélyültél így el?

– Az embereket néztem. Hamarosan átköltözünk Fehérvárra. Tudod te is, tudja mindenki. Ott is templomot emelünk, a munka vezetésével újfent téged bízlak meg.

A pap mélyen meghajolt.

– Még igen sokat kívánok rád és papjaidra bízni. A 108 nemzetség vezírei pajzsra emeltek engem, őseink szokása szerint, utána pedig felkentek és megkoronáztak a pápa áldásával, a keresztény törvény szerint. De népünk jórésze még pogány.

– Királyom! Már jó pár éve, hogy magyarok közt élek, ezért engedd meg nekem: a te népednek nyaka nemigen hajlik a keresztvíz alá, s még amelyiket le is nyomják, az se szívesen jár utána templomba, irgalmasságot nem cselekszik, s úgy általában az Urat nem féli, de káromkodik és iszik és gyönyörét leli az erőszakban. Az Írás szerint János vízzel keresztelt, Krisztus urunk Szentlélekkel. Neked, uramkirály, karddal és parancssal kell. – És a pap higgadt volt, mikor ezt mondta.

– Úgy! Hát pogánymódra öldössem halomra az enyéimet, hogy sírdombjukra építhessék a nagy templomot a görög kőfaragó mesterek, melyben majd német papok dicsérik latinul az irgalmasság istenét!

– A te Istenedet. Felséges királyom, hirtelen haragod sem uralkodóhoz, sem keresztény emberhez nem méltó. Mondd, hogyan lehessen vad, kérgesszívű magyarjaidat szépszóval megtéríteni, s én leszek az első pásztor, ki lemászik a sötét szakadékba az eltévelyedett nyáj után!

A magyar hadnagy, vagyis immár az Ungarorum rex lesütötte szemeit a darócruhás fráter előtt, majd elfordult tőle, és sokáig nézte, ahogy az emberek a kacskaringós, bűzös sikátorokban meg a várdomb előtti piactéren bóklásznak, tereferélnek, az asszonyok dalolva viszik hónuk alatt a nagy kasokat, az öregemberek szétvetett lábakkal ülnek a viskók előtt, ahol a nap megütözik. Nézte őket István, s bár maga se tudta, de a szemeivel könnyörgött nekik. Az arca kétségbeesett volt. Aztán kihúzta magát, de nem nézett az apátra, mikor szólt hozzá:

– Jól van, atyám. A nemzet nyaka így vagy úgy, de meghajol az Úr előtt. Felszentelt királyuk vagyok, most már ideje, hogy a címhez valós tekintélyt s hatalmat szerezzek! Szentesíteni fogom az anyaszentegyház uralmát egész Pannóniában. Meg kell tennem hitemért. Az Istenbe vetett hitemért, s abbéli hitemért, hogy másképpen minket a keresztény államok meg nem tűrnek hátukban, mert megcsonkított nagyapáink, meggyalázott templomaik, felperzselt falvaik még emlékeznek vad ordításunkra, visszacsapó íjjainkra, pusztító kalandozásainkra. Nagy harcos a magyar nemzetség, de immáron igen megfáradtunk, hogy kétfelé hadakozunk: az egységes nyugatiak, s a hozzánk hasonló irgalmatlan, szélhozta keletiek ellen. Ha most az új hazában meg nem maradhatunk, felmorzsolnak, s szétfúj a szél, mint a pelyvát.

Nemsokkal ezután a nagyúr elrendelte a pénzverést, és az érmékre Keresztelő Szent János kép-mását vészték. És parancsba adta a keresztelkedést az egész nép számára, kijelentve, hogy maga fogja végigjárni az országot papokkal... és katonákkal.

Épült az új isten temploma Esztergomban, és lassan kezdett épülni a szeretet vallása, vérből való fundamentumra.

Adveniat regnum tuum

Vidfia Kusid úr, a temesi ispán, hosszú, vékony sebhelyet hordott jobb halántékától le az ajakáig. Ez volt a legszembetűnőbb rajta, de nem fájt, nem úgy, mint a bal lába, melyre egyszer fokossal súlytottak le, s évtizedek múltával is mindig hasogatott, ha megváltozott az idő. Hátában egy bese-

nyő nyíl emlékét őrizte. Bal keze három ujját egy német pallos harapta le. Lábai karikat formáltak az örökös nyeregben üléstől. Kusid úr lassan simogatta őszes harcsabajszát, miközben fia megtöltötte a kupákat.

– Én hűséggel szolgáltam Gézát, pedig talán Tarkacsut kellett volna. Géza botor volt, s vakmerőt cselekedett. Lábbal tiporta eleink szokásait, s a nemzetségfők hatalmára tört. Nem zaboláztuk meg idejében. Most pedig Vajk, a csuhások csaholó kutyája, valóságos háborút visel a behódolni nem hajlandó törzsek ellen. A vezírek fejait karóra tűzi, a népet pedig katonái hajtják a templomokba. Lassan minden várban az ő kopjái ülnek, minden tartománynak ő ad ispánt. A csuhásokkal összedugva fejét törvénykönyvet írt, mit reá akar nyomni a népre. Az ő dénárjain kívül egyéb pénzt el nem fogadnak... A tenger sok kincs mind a klastromoknak megyen... Minden nagyurak birtokait ő akarja bírni! Ha ez így folyik tovább, a főemberek, a régi hősök maradékai mind elesnek, a magyar hitet kiüldözik a magyari hazából, s akkor majd térden csúszva járulhatunk Henrik elejibe, hogy lerakjuk országunkat széke zsámolyához!

Felemelte a görcsösen szorongatott kupát, s hangosan szuszogva kiitta.

– De most már én is tudom, ki mellé kell állni! Most is egy fél zászló kopjám verekedik Bulesúnembeli Koppányért. Nekem itt kell bevárnom az erdőelvi gyula kavarr hadát, hogy az élükre állhassak. De te, legény, itthon maradsz, hogy rendet tarts!

Nevezett éppen felelni kívánt, mikor felrántották az ajtónyílás szőnyegét. Ziháló hadfi állt előttük, izzadt bőre fekete volt a ráragadt portól és lószórtól. Sebtében homlokához emelte jobbját.

– Nagyuram! Koppány horka halott! Várpalotánál seregét legyőzték a király kopjái. A megmaradtak szétfutottak. Ki merne ezentúl szembeszegülni Istvánnal?

– Hallgass, bolond! – ordította Kusid úr, közben talpra ugrott és felborította az asztalt. Sebzett vadként járt faltól falig. Az ő ősz fejének már mindegy (azért mégis vén húsa rágós lesz még a királynak is). De a fia? 15 esztendő. Belenézett a legény szilvamag vágású szeméibe. Pont, mint a napkeletieké, gondolta magában egy kis büszkeséggel, majd ráparancsolt a katonára:

– Nyergeltess! Azonnal indulunk a hatalmas gyulához!

Fiat voluntas tua, sicut in caelo, et in terra

Törvénynap volt Fehérvárott. Urak és parasztok, szabadok és rabok, katonák és asszonyok mind eljöhettek igazságot kérni a királytól peres ügyekben. Minden évben egyszer. A városban már aranyért sem lehetett kiadó helyet találni, a nagyobb urak népes kíséretükkel a palotában meg az udvarispán házában szállottak meg. A várfal alját ellepték a kinn szorultak sátorai. A piac közepén nagy emelvényt ácsoltak, annak a közepén ült a király közönséges fatrónuson, mellette egyik felől a püspök, másfelől az ispán. A törvény napja elhúzódhatott akár egész héten keresztül. S az alatt minden este folyt a mulatozás a váron belül és kívül. A húst, szalonnát, kenyeret és bort a királyi szolgák osztották a mindenféle népeknek az udvarispán parancsolatja szerint.

– Úgy van, ha mondom! – Vecelin úr képe már jócskán vörös volt. – De én se voltam rest! Ahogy a késem a földre hullt, pusztá ököllel kezdtem ütni a bösz medve fejét, ki is fordította rögvest karmait a vállamból, s tántorogva hátrált pár lépést!

– Nagy hősre itta magát a férges németje! – nyírt fel Vazul nagyúr, úgy, hogy sokan hallják. – Nem búsul, míg ingyen élvezheti a magyarok borát, meg sok más egyébét.

– Vazul herceg! – A király mély hangja végigdörgött a termen. – A mi asztalunknál az idegennek becsülete van, ha baráti szándékú. Vecelin úr még a királyné kíséretével érkezett ide. Azóta bizalmi emberem lett, s harcban értünk kiontatott vérével, békeidőben okos tanácsaival érdemelte ki magának itteni címét s birtokát. Éntőlem kapta azokat, a királytól, ki a Mindenható Istenen kívül elszámolással senkinek nem tartozom! De most itt neked elmondom mindenki előtt, mert törvény napját üljük. A rendet ismeritek: kinek panasza van, járuljon a király s a népek színe elé fényes nappal, ne este ejtsen el kétes szavakat, megrontva velük a lakomát. S még valami, öcsém! Hallom, koronámra áhítozol. Való, te Mihálynak vagy fia, az én apám testvérenek. De ha nem tudnád, törvényeinkből már nagyapánk idején kikopott a régi rend. Imre lesz a király! Én szólottam, az uralkodó, Gézafia István!

A nagyúr eltávozott, az úrnő is vele tartott. Gögösen tartotta szép, lenszőke fejét. Mögöttük lépdelt szerényen Gellért püspök is. Miután Gizellát elkísérték az asszonyházba, a király írószobájában telepedtek le.

– Uramkirály, bocsáss meg a te legkisebb szolgádnak, de nem helyénvalóan szólottál, mikor atyád-fiát megróttad.

A két férfi szemközt ült egymással egy-egy prémmel takart kereveten. István egykoron oly fehér arcát kicserzette a nap, állkapcsa megvastagodott, szemöldökei örökösen összevonva kissé, mint ha mindig haragudna vagy gondolkozna. Apjától örököltén vagy eltanultan arca mindig változatlan kőbálvány, ő maga rendíthetetlen kőszikla. Az arcából nem tudhatni meg semmit, de már alig akad fekete haja szála, bajusza, szakállá is, mint a vén profétáké.

– Hát beszélj te most helyesen, szentatyám!

– Te nagy király vagy, uram, ki az ostmarki gyeputúl az erdőelvi havasokig parancsolsz magyaroknak, kavaroknak, székelyeknek, besenyőknek, sváboknak, bajoroknak, zsidóknak, görögöknek és még ki tudja, hányféle népeknek. De te is csak ember vagy, ki porból lettél s porrá leszel. Az Úr akaratára nélkül nem értél volna el semmit. Ahogy Pál apostol mondja: „Non est volentis, nequecurrentis, sed miserentis Dei.” Te rendelkezhetsz afelől, hogy kire hagyod trónusod, de hogy azt valójában ki fogja megszerezni, csak a dicsőség örök Királya tudhatja. S ez így a lehető legjobb, mert Ő jobban tudja minálunk.

– Igazad van, püspök uram, az elbizakodottság bűnébe estem. De királyként ezt kell tennem. Az én lelkem kétfelé van osztva földi életemben: az egyik egy véreskezű uralkodóé, a másik egy szelíd emberé. Hiszed ezt, atyám, hogy énbennem egy szelíd ember lakik? Legalább te hidd, mert én már lassan nem tudom... Imádkozzál értem, mert igen nehéz az én lelkem! Mintha egy súlyos kőbálvány ülne a szívemen...

Mikor később Gellért atya kicsoszogott a fáklyafényes folyosóra, magában mormogta: *Etdibittenobisdebitanostra, sicutet nos dimittimusdebitoribusnostris.*

Panem nostrum qoutidianum da nobis hodie

– Köszöntöm a magyarok királyát, Istvánt, az én uramat!

A szoba alacsony és füstös volt, kicsi ablakai hólyagokkal fődve, padlója egyszerű döngölt agyag. Falait szőrmék, bőrök, szarukürtök s fegyverek borították, az ajtónyílásokon cifra perzsaszőnyegek. A fáklyákat vaskarikákba szúrták, piros-fehér sávós zászlók álltak a sarokba támogatva.

– Üdv néked, erdőelvi Zoltán vajda! Mik a hírek tartományodban?

– Semmi különleges, nagyuram. A besenyőkkel békességünk van, mindenki marad a maga szállásán, s csak ott legeltet, ahová engedélye vagyon tőled. A kavar-székelyek úgyszintén csendességben vannak. A népek hellyel-közzel járnak templomba. De sok még a pogány. A gulyák kövérek. A só- és aranybányák egyaránt jól jövedelmeznek. A legutolsó küldemény tizenöt hajóval eddigre már a szegei révnél van.

– Jól vagyon. – A kőbálvány nem rezdült, de fekete szemei messzeségbe tűntek. – A legelső, mit elvettem tőle, a bányák voltak. Azzal vádolt, hogy koldussá akarom tenni, kiveszem szájából a falatot. Pedig én csak azt követeltem, ami megillet, a haszon felét, mert ő volt itt a helytartó, de ez a föld az enyém. Nem akartam én ellehetetleníteni őt. Ha fejet hajtott volna, most is úr lenne a kavarok földjétől egészen Marosvárig.

A vajda bólintott:

– Nagy a te hatalmad, uram. Mindenki tudja, hogy te magad szerezted meg azt. Mert azelőtt a magyaroknál nem volt szokásban, hogy egyetlen hatalomnak engedelmeskedjenek, s bár Árpád óta fejedelme volt a népnek, de azért minden törzsfő korlátlan hatalom birtokosa volt övéi felett, s a hadnagyot nemigen félté. Géza atyád, majd munkáját folytatva te kit szépszóval, kit ígérettel, kit kincsekkel, kit karddal vettetek rá a behódolásra, s most a Turul nemzetségből elsőként te parancsoló úr vagy egész néped felett, amit még a nagy német császár se mondhat el magáról. Tetted mindezt saját hatalomvágyadból is talán, de azért is, mert a széthúzó, egységes vezető s egységes hit nélküli nép itt Pannóniában, a népek országútján meg nem állhatna. Hogy mindezért miket kellett tenned, hány várba vonultál be vérből való szőnyegen, hány rokonodat kellett megölnöd vagy elüldöznöd, hányszor kellett kitépned saját szívedet, te tudod. Én csak sejthetem.

– Igen, én tudom, gyóntatom s az Isten. Úgy hidd meg, Zoltán úr, csak az ő kettejük szava ad egy-egy darab kenyeret s korty italt le-le roskadó lelkeknek.

– Bárhogy is légyen, ezen ügyben nem vagy bűnös, mert jogosan cselekedtél, s életét is meghagyád.

– Az övét meg. De sokan elestek érte a csatamezőn. Jó emberek, nagy emberek. Például Szabolcsnembéli Kusid, ki nagy hadi táalentum volt. De most családjá kihal, mert a fia is odaveszett. Hogy is hívták?

– Nem tudom, uram. Nem esmértem közelebbről. De láttam a harcban. Ordítva forgatta feje felett a csákányt. Bátran vágott és erősen. Mikor paripája összeesett alatta, pusztá kézzel tépett le egy sodronyinges bajort nyergéből, s maga ugrott helyére. Fiatal volt, még az ajaka se pelyhedzett. Rossz oldalra állt, s meghalt, fiatalon és ismeretlenül. Az uráért, vagyis az apja uráért.

– Az az úr... Vajon még mindig Boleszlónál bujdosik?

– Úgy hallottam.

A nagyúr töprengve simogatta hosszú szakállát.

– Akkor engedjétek utána asszonyát a gyermekekkel.

Zoltán szólásra nyitotta száját, de aztán nem mondott semmit. Kissé vonakodva bólintott.

István király látta maga előtt azt a hetyke bajszú, bikatermetű embert. S látta magát is kisgyermekként, ahogy az a nagy ember leguggol hozzá, s nevetve mondja: nagyra nőjj, öcsém! Látta, ahogy az megcsókolja anyját, Saroltot. S látta, ahogy jobb kezét homlokához téve mondja az apjának:

– Köszöntöm a magyarok fejedelmét, Gézát, az én testvérhugom férjurát!

Et ne nos inducas in tentationem

– Dajkamese az egész. Egy szüztől született fiú, ki isten léteire leszállt a földre, egy szegény ács házába nyomorogni. Aztán hagyta, hogy a rómaiak keresztre feszítsék, meghalt s feltámadott. De ez mind nem elég, mert ezek a szoknyás papok most azt prédikálják nekünk, hogyha megdobnak kővel, dobd vissza kenyérrel! Ha pofon ütnek, tartsd oda a másik orcádat is! Hát mi lett volna a mi dicső őseinkkel, ha így cselekszenek, mikor mindenfelől rájuk rontott az ellenség? Azt is mondják, hogy minden ember testvér, s ezért az ezer idegenekkel is jót kell cselekedni, s szeretni, mint önmagunkat. Ezek a girhes németek már jó ideje felvették a *szereket vallását* – az utolsó két szót nagy gúnnyal mondta Vazul herceg, s a földre köpött utána –, de azért én még nem láttam olyant, hogy csatában akár mellettünk, akár ellenünk harcolva térdükön kettétörték volna az íjakat, s fazéksisakjaikat elhanyagolva keblükre ölelték volna az ellenséget. Se olyant, hogy *drága* királyunktól földet vagy kincseket kapva szaladtak volna azt szétosztani a szegények között. Ám a legförtelmesebbek ezek a papok, kik értelmetlen nyelven beszélnek és énekelnek, toporognak és hajbókolnak a templomi oltár előtt! Hogy mindezeket miért cselekszik, ki értheti? Valószínűleg csak István, mert igen szeret köztünk őgyelegni, meg Imre, kit már kicsi kora óta egy pap nevel. Lehet, azért ilyen halkszavú nyámnnyila...

A bihari erdőség hatalmas, sűrű, veszélyes rengeteg volt akkoriban. Imre herceg néhány kísérijével épp akkor tűnt elő a bokrok közül derékig sárosan, izzadtan. Magas, nagycsontú, de karcsú volt, mint az apja ennyi idősen. A szemei azonban nem azok az égető fekete szemek, mint Istváné, Sarolté és a gyuláé. Ő szőke és kékszemű, mint a szelíd bajor Gizella. Vagyis nem egészen. Mert anyja szemei olyan világoskékek, mintha felvizezett festékkel pingálták volna, de az övéi acélkékek, mintha a kékbe feketét keverték volna. Tegeze üres volt, de a szolgák egyike sem hozott zsákmányt.

– Nem jártál sikerrel, *hercegem*? – A Vazul körül állók néhány elfordult, de Imre így is látta, hogy mosolyognak.

– Én legalább megharcolok a vaddal, ha már eljöttem vadászni, nem pletykálok vénasszonyok módjára a békés tisztáson.

– Furcsa vad lehetett az, öcskös, ha a nagy küzdelemben vére helyett sár folyt – és Imre mocskos gúnyjára mutatva felkacagott. – Jobb lesz, ha visszaporoszkálsz Fehérvárra a királyné szoknyája mellé, s Gellért pap segedelmével megtanulod az állatokat is felebarátodként szeretni. S ha már úgyis ott vagy, alkalomadtán emlékeztess atyádat, hogy már ő is vénember, s ha magához szólítja a drágalátos istene...

A herceg egy ugrással Vazul előtt termett, s a nyakához szorította kurta vadásztőrét, amely csupa vér volt.

– Írva vagyon, a te Uradnak, az Istennek nevét hiába fel ne vedd! Mit képzelsz, ki vagy te – szúrte a fogai közt –, hogy sértegetni mered a királyi családot?

– Megmondjam? Én a te bátyád vagyok, a királyi család tagja!

– Akkor viselkedj ahhoz mértlen!

Éppen ekkor bukkant elő négy vállas szolgalegény, akik ágakból rögtönzött hordágyon cipeltek egy hatalmas állatot. Csak nagy ügyel-bajjal haladhadtak a csúszós, süppedős avarban.

A pogány nagyúr már a késen lévő vér szagáról megismerte, hogy az medvéé. Az állat fényes bundájából két nyílvevő állt ki, egy a nyakánál, egy a szügyénél, amit véres vágások is borítottak. A fejét csákánnyal verhették be.

Imre a tőrét visszadugta az övének lógó tokba.

– Most hithű keresztényként a bocsánatot kellene kérnem, trónörökös herceggént meg kellene büntesselek, vadászként pedig veled kellene cipeltessem és megnyúzzassam a medvét, amiért nyilvánosan gúnyt űztél belőlem. De Imreként csak arra intelek, emlékezz a mai napra az eljövendőnkben! Ugyanis az okos ember más kárán tanul, az ostoba a sajátján...

Egy udvari vadász közeledett futva:

– Nagyuram! A kerülők egy pompás vadkant láttak alig nyíllövésnyire innen!

– Lóval járható a terep arrafelé?

– Nemigen.

– Hmm... Embereimmel együtt átfáztunk és elfáradtunk. Már fogásunk is megvan a mai napra, nem is akármilyen. – Fejével intett a kifűjt bestia felé.

– Valóban fenséges! Gratulálok! De attól még, engedelmekkel, véteknek tartanám a disznót elszalasztani. Éppen van is nálam gyógyír hideg s lankadság ellen.

Pisolyogva mutatott fel egy boros kulacsot. A fiatalember megingatta fejét, de azért közben mosolygott, meghúzta a kulacsot, majd hátranyújtotta embereinek, s a kutyáknak füttyögtetve elindult a vadásznépség.

Mihályfia Vazul sebzett vadkanként nézett utánuk vérben forgó szemekkel, nyakán végigfolyt pár csepp medvevér. Sok állat megvadul a vérszagtól. Érezte, hogy minden porcikáját átjárja a sértett düh, a megvetés és a féltékenység. Imre szőke üstöke kivirított a többi barna-fekete közül, ő szemmel tartotta, míg csak el nem enyészett a töretlen csalitosban. Nem lehet elmondani, mennyire szerette volna két marékra fogni a fejhez tartozó nyakat, s szorítani, míg csak élet van benne. És akkor ledobni a földre, és az arcába köpni, és a testét lábbal megtiporni, és hahotázni teli tüdőből. De másként is lehet. Hisz a vadkan veszélyes állat. Vazul ökölbe szorított kezei reszkettek, talpnyalói félve lesték szavát, ő pedig határtalan kísértést érzett.

Sed libera nos a malo

– Királyom, rossz hírt hoztam!

Az agg ember felpillantott. A kőbálványt letaszították oltáráról? Szolgáló papjai kihaltak vagy elfeledkeztek róla? Nem tudhatni, mi történt, de hogy nyomtalanul eltűnt, az biztos. Viszont az arc így is mindig változatlan, örökös és áthatolhatatlan gyász ül rajta.

– Az összes gyermekem eltemettem, Csanád. Legutoljára Imrét, trónom s álmaim örökösét. Mi lehetne oly rossz hír már a számomra?

Az ispán, maga se tudta, miért, mélyen meghajolt, csak azután folytatta:

– Pár héttel ezelőtt áldásod adtad pár száz békés szándékú besenyőnek, hogy országodban keressenek menedéket. Ezt a Kárpátok szorosaiban ülő határőrök is tudták, mégis levágták őket mindegy szálig.

– Hát még most is? – A király szava halk volt, mint már egy ideje midig, s most mintha távoli álomból szólt volna. – A népem soha nem hitt nekem. Nem bízott bennem. Minden döntésem kétségbe vonták, minden parancsomban csak a rosszat látták. Mert az én eszem talán mindig is másképp járt, mint ők azt valamikor is megérthették. Mikor meghódoltattam a törzsfőket, azt hitték, pénzsóvár és hataloméhes szörnyeteg vagyok. A németekben csak a kenyérpusztítót látták. A pogányok térítésekor és üldözésekor úgy vélték, papok bolondja vagyok, és saját népem kiirtását tűztem ki célul. Mikor várakat, templomokat, klastromokat, utakat építettem, kevélykedő pénzsórással vádoltak.

– De te nagyobb és bölcsebb voltál náluk, uram. A nemzetet egygé kovácsoltad, s megszabadítottad az elvakult, pogány Koppánytól, az erdőelvi gyulától és Vazultól.

– Mindhárman atyámfiak voltak... E kettő nem hajtott fejet se koronámnak, se apostoli botomnak, a harmadik trónomra tört Imre, majd Péter ellenében. Az egyiknek felnégyelt testét a varjak tépték szét a vár fokán, a másik messzi idegenben halt meg bujdosóként, amannak szemeit kiszúrták s a füleibe olvasztott ólmot öntöttek. Ezek után mit szabjak azokra, kikhez nem fűz semmilyen rokonság, és határozott parancsom ellenére kegyetlenül lemészárolták a békével érkező hontalanokat, kik a nomádoktól üldöztetve nálunk kerestek védelmet. Kínpadon kellene végezzék egytől egyig. De tudod, Csanád, annyi vért, annyi könnyet és annyi sikolyt okoztam én már, félek, hogy a pokol tüzén fogok elégni. Ne szenvedjenek hát! Viszont hűtlen katonaságot nem tűrhetek, főleg a végeken... Lógjanak! Szerte az országban, hogy senkinek ne jusson eszébe a hatalmas magyar király ellen lázadni, ha már a gyenge besenyő pórnépnek vérét ontották.

– Úgy lesz! Van más is. A királyné asszony és Velencés Péter úrfi újfent összevesztek. A várkertben, sokak szeme láttára.

– Tán köttessem fel őket is? Hites asszonyomat s megholt testvérhúgom édes fiát, az ország trónörökös hercegét?

Az udvarispán megsápadt, szemei elkerekedtek.

– No, nem komolyan mondtam. Ilyen szörnyen ízetlen ember lettem én. Öreg szívemnek igen fáj, hogy a benne lakó két ember így marja egymást. De ki annyi népeknek, vitézeknek és uraknak parancsol, tehetetlen egy öregasszonnyal és egy kamasszal szemben.

És tehetetlen vagyok az Isten ellen. Ellen? Hisz én megkeresztelkedésem óta mindig igyekeztem

az ő parancsolatai szerint tenni. De szerintem igen hitvány szolgája lehetek, mert uralkodóvá tett, hogy legalább egy porszemnyit megkóstoljak az Ő dolgaiból. Azért talán mégis látott valamit ebben a gyenge, bolond szívben, ha ezt rám mérte. Az ő nagy irgalmasságában segítségül küldte nyájának pásztorait. Hogy német és latin szavuk idegenül és visszhangtalanul cseng a népek fülében, én arról nem tehetek. De most már nem annyira, hiszen sok pap megtanult magyarul, s az iskoláikba már néhány magyar gyermeket is beadnak. Egyre több a hívő. S ha majd egyszer az én Királyom is úgy rendeli, a magyar nemzet egy lesz az Ő imáadásában, és egységes, nagy *sziklakő* lesz mindenben.

Amen

Anonyma

TUDOM, HOGY VANNAK VISELT DOLGAIK.

Ez a furcsa felirat fogadta a kisköfalatti biztonsági személyzetének tagját május egy hétfő reggelén az Opera megálló aluljárójában. Nyomatott nagybetűi barátságosan mosolyogtak a zöld színű fémpad oldalára helyezett papírról a biztonsági őrré, aki miután alaposan rácsodálkozott, betelefonált a központba. Itt azt az információt kapta, hogy másutt is találtak ilyeneket, a Vörösmarty utcánál például került belőle a metrólejárati falára. Miután az összes állomásról érkezett jelentés hasonló okkal, nem volt más választás, mint a rendőrség viszonylag diszkrét bevonása az ügybe. Hiszen a forgalom nem állhat meg – mindjárt itt a nyár, a sok turista –, de az megint csak nem járja, hogy ilyen zavarok falragaszok bolygassák meg a város közlekedését!

Az eset kivizsgálásával megbízott tiszt kénytelen volt a helyszínre sietni, bár a mai napot szívesebben töltötte volna irodájában, egy ventilátortól hatótávolságra. Az alagút hűvösében már csak az zavarta, hogy ilyen jelentéktelen kis dolog miatt vették őt elő. Biztosan csak szórakozott valaki – állapította meg Zoltay Imre hadnagy, és egyáltalán nem látta szükségét a további vizsgálódásnak. Ezután azonban megnézték a térfelügyelő kamerákat. A felvételeken az látszott, hogy hajnalban valaki leoson az aluljáróba, és gyors kézzel, leginkább balját használva, felragasztja a papírt. Arcát sajnos eltakarta egy sötét kapucni, de került más kiindulási pont: A bejáraton rongálás nyoma nem látszott, így valószínűnek tűnt, hogy a tettesnek szabad bejárása lehet a metróba, talán pont itt dolgozik... Közben fentről az az utasítás érkezett, hogy ne zárják le a területet, hadd jöjjenek-menjenek az emberek; a többi helyszínt is szemügyre kell venni.

Emberei eligazgatása után hadnagyunk úgy döntött, hogy a Deák térre megy el, ott volt legfeltűnőbb a károkozás. Igen meg is lepődött, mikor kiszállt a szerelvényből: a falat újságokból kivágott betűk tarkították, a lépcső elejére pedig fokként voltak felírva a szavak, ha a peronszintről felnézett a kijárat felé, folyékonyan összeolvashatta az idétlen szöveget. Magában el is mosolyodott, persze, közben ott mocorgott benne a rossz érzés, hogy ez most már biztosan nem csak vicc – inkább rongálás? Az elkövető a felvételeken kívül itt sem hagyott nyomokat, gyorsan és pontosan dolgozott, mint mindenhol. Azonban felmerült a kérdés: ha, tegyük fel, az illető itteni dolgozó, és ismeri a biztonsági rendszert, akkor miért nem tudta megoldani, hogy lekapcsolja a kamerákat? Helyette felvesz egy kapucnit? Az ügy mostanra teljesen értelmetlenné és még bosszantóbbá vált.

Zoltaynak muszáj volt kiszellőztetnie a fejét. Egy kávészünet beiktatása jó ötletnek tűnt, ezért felkaptatott a térre. Ahogy kezében az eszpresszós pohárral és a hozzá vásárolt édes kiflivel sétálgatott, az utcazenészek és külföldi turisták között észrevett egy idős asszonyt, aki használt könyveket árult egy pokrócon. Szórakozottan közelebb ment, rá-ránézett a rongyos darabokra, és bár a legtöbbhöz gusztusa sem volt nyúlani, megakadt a szeme egy vastagabb kötetben, nem az egyszerű borítója, hanem a címe miatt: Pesti történetek a századfordulóról. Mindig is szeretett ilyesmit olvasni, így lehajolt, belelapozott, de ami ekkor következett, arra még csak nem is számított. Megpillantotta benne egy fejezet címét: Szoborlegenda a földalattiban. No, jó, ez a könyv kell neki. Sőt, valami azt súgta, hogy erre konkrétan szüksége van! Most már semmi pénzért nem adta volna ki a kezéből. Ujjait a kinyitott

lapok közé csúsztatta, a papírcetlire felírt 300.- helyett odaadott egy ötszázast, és sietve elindult keresni egy galambvédett padot. Lehuppanva rögtön belekezdett az olvasásba...

„Az egy korban létrejött dolgokat gyakran kapcsolja össze a köztudat különböző mendemondákat gyártva. Nem történt ez máshogy a millenniumi ünnepegsorozat alkalmából átadott kisföldalatti és a városligeti építmények esetében sem. Azt tartották, hogy a Liget szobrai titokban ugyanolyan életet élnek, mint az emberek, éjszakánként megelevenednek, és bebarangolják a várost. Főképp a Vajdahunyad vári Anonymus szobrát övezték a elbeszélések, miszerint felszáll a földalattira és körbejár, szerencsehozó tollával különös feliratokat helyez el itt-ott...”

Mire ideért a szövegben, már fel sem tudta mérni rendesen, hogy micsoda egy ügybe keveredett. A valóság és a kitaláció egyezése elgondolkodtatta: valaki azon munkálkodik, hogy életre keltsen egy legendát? Ez esetben máris érdekesebb a dolog! Visszasietett az asszonyhoz, hátha megtudja tőle, honnan szerezte a könyvet. Ő annyit mondott, hogy a Mezőgazdasági Múzeumnál találta egy padon, és mivel láthatóan nem volt senkié, elhozta. Már megint a Városliget, no igen, lehet abban valami, hogy nincsenek véletlenek. Persze még Zoltay Imre sem megy mindig előre a vakvilágba, így bizonyítania kellett magának, hogy tényleg van értelme ennek az egésznek. Visszament hát az irodájába, és végignézte az összes megálló kameráinak felvételeit. A tettes legelőször a Széchenyi fürdőnél rakta fel a feliratokat, majd csak a Vörösmarty tér elérése után ment a Mexikói úthoz. Vajon miért nem a végállomásnál kezdte, ha egyébként sorrendben haladt? Tudvalevő, hogy azzal a megállóval csak jóval később, a hetvenes években bővítették a pályát... Hadnagyunk megérzése így helyesnek bizonyult: Az ismeretlen számára – akit most már nem nevezett volna egyszerű rongálónak – kivételesen fontos a Millennium és a Liget.

Mi sem tűnt természetesebbnek, mint hogy felugorjon a következő földalattira és odáig le se szálljon. Megérkezve – persze, a falragaszokon kívül – semmi különöset nem tapasztalt, csak a szokásos tavasz végi zsongást, mindenki vagy az állatkertbe vagy a fürdőbe igyekezett. Ő a Vajdahunyad vára felé vette az irányt, végtére ha a szobor ott van, az ügy megoldását is arra kell keresnie. Az épület-együttes parkjában elkapta egyfajta múltidéző hangulat: olyasvalami, amit akkor érez az ember, ha bátor elődei járnak a fejében, akik nem féltek letenni valamit az asztalra. Bárcsak ő is hasonlóan cselekedhetne egyszer... Ilyen magasztos gondolatok, falrekonstrukciók, na, meg fényképező emberek között járt-kelt, majd Anonymus szobrához érve a fák árnyékában megállapodott; egyben megállapította, hogy tulajdonképpen fogalma sincs, mit kellene most csinálnia. Ide futottak össze a szálak: a könyv, ami egy napja még a tettesé lehetett; egy kőhajításnyira a metró, vagyis a tett színhelye; a szobor, az egész főszereplője; és most itt van ő, Zoltay Imre hadnagy a Budapesti Rendőr-főkapitányságról, aki azért érkezett, hogy megfejtse a legenda mögött húzódó rejtélyt – na, de mégis hogyan? Egyáltalán mit gondolt, amikor idejött, mit tud tenni?! Most először úgy istenigazából elkeseredett. Odalépett a szoborhoz, és szórakozottan megsimította „szerencsehozó” tollát, amely már fényesre kopott az arra járók kezétől...

Pár pillanat múlva szóváltás hallatszott a múzeumból. Egy nő kiabált, jogtalanságot meg valami eljárást emlegetett. A másik hang férfié volt, kimérten próbálta nyugtatgatni a nőt, de hiába: az hozzávágta a fejéhez, hogy egy szemét és hogy ő már nem bírja tovább. Aztán kiviharzott az épületből, leroskadtt a lépcsőre, és elkezdett zokogni. A járókelők jöttek-mentek, legtöbben észre sem vették;

egy fiatal pár kénytelen volt arrébb állni, hogy ne látsszon fényképük háttérében; egy nagymama fitymálva mérte végig, aztán kisunokáját okította: nem szép dolog így viselkedni, mint ez a néni; a kisunoka meg sem mukkant, nyalogatta tovább a fagyiját, továbbmenve azért visszanezett a néniére.

Percek teltek el így, talán egy negyed óra is. Úgy tűnt, hogy hadnagyunk az egyetlen, akinek tényleg felkeltette az érdeklődését, ugyanis kis idő múlva felhagyott a szobrozással, és átsétált a múzeum elé. Megállt, aztán csak nézte ezt a különös nőt, akit valami igazán nagy bánat sújthat, s aki most a kőlépcsőn ülve, fekete kapucnis, lehajtott fejével pontosan úgy néz ki, mint szembeszomszédja, a névtelen jegyző... Várjunk, micsoda?!

Ha ekkor megáll, és mérlegeli hirtelen jött ötletét, csak elborzad, miféle zagyvaságokat nem talál ki; és hagyja az egészet a csudába. Jobbnak látta hát nem mérlegelni, csakis cselekedni. A nő elé hajolva álla alatt felemelte a fejét; kapucnija alól vörös tincsek övezte kisírt és riadt szempár nézett rá. Szép teremtés volt a lefolyt szemfesték dacára is, amit most bal kezével törölgetett. Zoltay átnyújtott neki egy zsebkendőt, de ő intett, megint baljával, hogy hagyja csak, és maga halászott elő felsője zsebéből egy félig használt darabot. Láthatóvá vált a kardigánon lévő egyenkitűző is a nevével: *M. Petra*. Hősünk sebtiben bemutatkozott, nyomatékosította a hadnagy szót, majd kissé esetlenül, szaggatott mondatokban próbálta a nő tudtára adni, hogy legyen szíves igazolni személyazonosságát, ugyanis alapos gyanúja van arra nézve, hogy ő Anonymus. Vagy Anonyma. Vagy mi a szósz.

Anonyma nem tiltakozott. Arcáról már nem a korábbi félszt lehetett leolvasni, hanem – bármilyen különös is ez – öntudatot és egyfajta tiszteletet. Olyat, ami akkor látszik valakin, ha emberére talált. Csak némán bólogatott, miközben a zsebkendő mellől előkerült egy igazolványtok benne a személyivel meg egy családtagnak járó BKV-s utazási engedéllyel. Utóbbi a bátyja miatt jár neki, mint kiderült, miközben a csónakázató körül sétáltak. Az ő segítségével jutott le az aluljáróba, de a kamerák kikapcsolásához nem volt jogosultságuk... Anonyma avagy M. Petra csak mesélt és mesélt, Zoltay alig bírta követni az események fonalát. El kellett tennie egy kis időnek, amíg a kusza mondatfolyamból körvonalazódott, hogy miről is van szó.

Muzeológus, szakterülete az Árpád-kor. Nemrég észrevette a műtárgyak nyilvántartásában, hogy egyes tételek adatai koruk és pénzbeli értékük szerint tévesen vannak megadva. Pedig emlékszik, hogy mindent jól jegyzett fel! Rögtön szólt a közvetlen főnökének, de az csak elhessegette, hogy oldja meg egyedül... Ekkor magánnyomozásba kezdett, és kiderítette, hogy nem csak az ő részlegén lelhető fel ilyesmi. Mintha valaki szándékosan átírta volna az adatokat! Nem sokkal később aztán megtudta, hogy egyes tárgyakat – persze, az ő beleegyezése nélkül – külföldi múzeumoknak kínálnak eladásra. Mégpedig pont azokat, amelyeket ismeretlen tettes régebbinek, éppenséggel értékesebbnek tüntetett fel... Mikor mindezt a főnök orra alá dörgölte, megkapta a magáét: Jobb volna abbahagynia ezt a „bosszantó kutakodást”, ha nem szeretné, hogy a végén még az ő nyakába legyen varrva az egész! Nem is volt már kérdéses, hogy ki a keresett illető... Következő alkalommal aztán a rendőrség bevonásától tiltotta el őt azzal a fenyegetéssel, hogyha megteszi, állását kockáztatja.

Valószínűleg itt roppant össze. Annyiban hagyni az ügyet nyilván nem akarta, de hogyan hívja fel a figyelmet névtelenül? Névtelenül... Naponta elsétált Anonymus szobra előtt, de csak akkor fogalmazódott meg örült ötlete, amikor otthon, egy porosodó könyvkupac alján rálelt arra a kötetre. A főnöke metróval jár minden reggel a Vörösmarty tértől. Igen kézenfekvő volt... Reménykedett,

hogy valaki majd rájön, intézkedik; és lám, a hadnagy úr tényleg itt van. A hadnagy úr okos ember, ő biztosan megérti, hogy tehette, hiszen rokonlelkek, mindketten az igazságért szállnak síkra... Igen, tisztában van vele, hogy kárt okozott, talán nem ez volt a legjobb módja a figyelemfelhívásnak. A pszichológusa is mindig azt mondja, túl feltűnősködő...

Zoltayból előtört egy sóhajtás. Ilyen furcsa, mondhatni, legendás esettel még sosem találkozott, bármit el tudott volna képzelni megoldásként, de ezt nem! – járt a fejében, miközben tovább ballagtak a tóparton. Együttérzően rámosolygott a nőre, és közölte vele, hogy ne aggódjon, végül is felderített egy bűntényt; a nyomravezetői jutalom fedezi majd a feliratokért járó bírságot.

Siófok szekrény

Sok minden széppé tehet egy helyiséget – töprengett Zoltay Imre hadnagy a budai luxuskonyha közepén –, de egy holttest nem pont idetartozik. Mennyivel mutatósabb például az a rozsdamentes acél késkészlet, melynek egyik, sajnos összepiszkolódott darabját éppen most szedték fel a padlóról és zacskózták be a kollégák. Márkás holmik ezek, de hát Tábor Tibor, a Bátor Bútor Bt. vezérigazgatója igazán nincsen pénzsűkében. Autista kislánya nevelőnőjét is drágán megfizeti. Vagyis... megfizette. Néhai F. Irmának láthatóan nem volt ellenére, hogy a nyomozó jó ideje bámulja őt, hiszen egy halott nyugalmával feküdt a hűtőszekrény előtt. Jobb karja a fagyasztó ajtajára mutatott, ahol színes mágneses betűkből kirakva az állt: **SIÓFOK SZEKRÉNY**. Mielőtt Zoltay elgondolkodhatott volna e rejtélyes szavakon, félrehívták, hogy aláírja a jegyzőkönyvet. A referencialevél ezúttal a másvilágra szólt.

Hadnagyunk irodájába visszatérve igyekezett átlátni a káoszon. Siófokszekrény, siófokszekrény – minél többször ismételte ezt, annál inkább vesztett az értelméből, míg csak egy üres hangsor maradt. Haladt volna az esettel, de mivel Tábor úr nem vette fel a telefonját, hogy értesítsék, várnia kellett. Addig átnézte a bejelentő szomszéd vallomását: Nem észlelt mozgást a háznál, de a kapu és az ajtó is nyitva volt; a konyhában a test mellett álldogált a kislány, bizonyára fel sem fogta, mi történt. Vele most a rendőrségi pszichológus beszélget.

Ekkor egy beosztottja jelentette, hogy Tábor úr megérkezett. Zoltay annyit sem tudott mondani, hogy „*de hát nem is hívtuk*”, mikor a férfi berontott, és percekig szidott egy némbert, aki meglopta őt. A két rendőr hátrahőkölt, de végül lenyomták egy székre, és vizet itattak vele (kevésen múlt, hogy nem a fejére öntötték). Lenyugodva aztán elmesélte a történeteket: Egy napja érkezett haza fia vezette siófoki telephelyükről, és ma reggel bement a Nemzeti Bankba; ott viszont megtudta, hogy számlája szinte üres, mert tegnap kivettek róla hatvanmillió forintot. A tettesben személyleírás alapján alkalmazottját, F. Irmát ismerte fel, és azonnal iderohant, hiszen ez szörnyű! Az ám, de nem ez ma a legszörnyűbb történés, ugyanis a kisasszonyt megölték – közölte vele Zoltay. Ő erre elképedt, és rögtön bizonygatta, hogy van alibije, kérdezzék meg a bankot... Hogyne, de ez a kollégák dolga, velük mindent megbeszélhet, ha rendes lesz, és nem csap újabb balhét! A hadnagy így lerázta, és egyedül maradt a gondolataival.

Alibi ide vagy oda, a pasas nem gyilkos. Minek jönne be elárulni magát? Bár indítéka volt, ideje nem, hogy felbéreljen valakit. Ha pedig maga ment volna, a nő felismeri, és az ő nevét rakja ki a hűtőre, nem azt, amit. No, de ez az Irma is jó kis firma volt, ha nyomtalanul eltett hatvanmilliót! Tehát: a nő meghalt, a pénz eltűnt, és fontos, hogy Siófok szekrény. – Akkor irány Siófok! Majd kutakodik egy kicsit, jól megnézi magának ezt az ifjabb Tábor fiókvezető gyereket. Úgyis hetek óta tervezgeti, hogy lemegy a Balatonhoz, hát nosza! Még szabadságot sem kell kivennie.

A rekkenő hőségben hekkevő hős éppen azon töprengett, hogy megbüntesse-e a büfét ezért a helyben fogott fagyasztott halért. Végül inkább hagyta az ügyet, és ráérősen figyelte a délutáni strandolókat. Sokan fürödtek: fiatalok, idősek, magyarok, turisták, úszók, labdázók és arrébb egy teherautó. Nyitott hátulját a hullámok nyaldosták, körülötte a vízben lécek lebegtek. Elülső kerekei viszont

fennakadtak a fővényen, így kivehető maradt az oldalára festett szlogen: *Bátor Bútor. Berendezzük életét.* Valakinek berendezik, másnak meg lerendezik...

Zoltay kifizette a halat, és odasietett. A bosszús sofőr éppen telefonon intézte, hogy küldjenek embereket a faanyag mentésére. Hősünk hátul maradva is elkaphatott volna foszlányokat szavaiból, de inkább megvárta, amíg leteszi, és egyenes, becsületes módon bemutatkozott: *Bognár Hugó panziótulajdonos.* Milyen érdekes, holnap épp az ő cégükhöz készül! No, de mi történt itt? Bosszantó eset, hiszen Pesttől egészen idáig semmi baj nem volt az úton; de a járgány itt megcsúszott, elsza- badult, és a rázkódás miatt kinyílt a hátsó ajtaja. Deszkákat hoztak, melyek egy része így a vízben landolt. Volt egy visszaküldött, selejtes darab is, de az lemerült, úgysem kár érte... A kiséfőnöknek sem szól róla. Hadnagyunk elraktározta magában a hallottakat, hiszen minden, a céggel kapcsolatos dolog érdekl. Segített kihúzni néhány lécet, majd lelécelt.

A helyi rendőrséghez közel, egy vendégházban kapott szobát. Sétálgatott még a városban, de a partra már nem ment vissza, mert kezdett beborulni. Így is épp idejében ért haza, mielőtt lesza- kadt volna az ég. Alighogy beesett az ajtón, megcsörrent a telefonja, a pszichológus hívta: A kislány tényleg nem értett semmit a történetekből; amikor bement a konyhába, már volt valami felirat a hűtőn, de ő játszott vele, és átpakolgatta a betűket. A rejtélyes üzenet, amit Irma közölni akart, nem is Siófok szekrény volt, hanem valami más! Akkor feleslegesen van most ő itt, és az egész ügynek köze sincs Siófokhoz? Kissé elkedvetlenül tette ez a lehetőség, de eldöntötte, hogy nem adja fel a nyomozást.

Reggelre csak csendes eső maradt az éjszakai viharból. Bognár Hugó avagy Zoltay elcaplatott a fióktelepig. Belépett a főépületbe, és a portához lépve kérte, hadd beszéljen a főnökkel. Pár perc múlva egy ajtó előtt találta magát, amin arany(ozott) táblácska hirdette: *IFJ. TÁBOR TIBOR, FIÓK- VEZETŐ.* Kopogott, és benyitott.

Az alig húszéves fiatalember nemcsak név, hanem vérmérséklet dolgában is egyezett apjával. Íróasztalánál terpeszkedett, és nem tetszett neki, hogy bejelentés nélküli látogatót fogadjon. Később aztán felderült az arca, mikor hősünk elmondta, hogy bútorokat venne új vendégházába. A fiú rögtön orra alá is dugott néhány katalógust, persze, élőben egészen más, egy kolléga majd megmutatja a mintadarabokat. Zoltay megköszönte, de alig csukta vissza az ajtót, telefoncsörgést hallott bentről. A kulcslyukhoz hajolt – nem szép dolog, de szokott néha ilyen –, és látta, amint Tibi felveszi a *mobili- ját.* Különös, miért nem az asztali telefont használja? Pedig úgy tűnt, munkaügy, mert pénzről volt szó: nyilván menne zsebből, de hamarosan megérkezik, majd akkor elszámolnak – magyarázta ő ingerülten és hite szerint suttogva.

Furcsa itt a pénzmozgás: egy helyről eltűnik, máshová meg kellene... – Ez járt az eszében, mikor egy részlegvezető a raktárba kísért. Fel volt készülve arra, hogy az egész délelőttöt bútorok nézegeté- sével tölti majd, úgy, hogy közben beszédbe elegyedett az úrral. Gyors ötletből előadta, hogy van egy kis rokona a cégnél. Á, de biztosan nem ismeri, Irmácska nem itt dolgozik, hanem Budán a főnöknek. A férfi azt felelte, dehogynem: Ha az igazgató úr több napra lejön, és hozza a kislányát, velük tart ez a fiatal, csinos nevelőnő is. Mindenki szereti itt, főleg – de ez nem publikus! – a kiséfőnök közeledik hozzá. Látta őket kettesben, és hát igen... Nemsokára lehet készülni az esküvőre! (Na, arra bajosan – gondolta Zoltay.) Tényleg, már az összebútorozást tervezhetik. Mi másért rendelt volna a lány nemrég egy szek- rénykét? Bár valami hiba miatt visszaküldte; elvileg tegnap kellett volna érkeznie, de nem jött meg.

Hadnagyunk ezek után már kezdte kapiskálni a történeteket. Olyan lehetett ez a lány, akit könnyű elcsábítani és mindenféle rávenni. Szinte hallotta is: „*Az a kapzsi apám nem ad a pénzéből, de ha ellopod nekem, elveszlek, és irány Hawaii!*” No, és hol van a hatvanmillió? Tábor úr biztosan hozzáférhető helyen tartotta folyószámlája kódját; de hová lett aztán a bankból kikerült pénz?

Töprengése abbamaradt, mert az idős úr még több terméket meg akart neki mutatni. Követte hát, mígnem megálltak egy szekrénynél. Kísérője szerint ez a legújabb modelljük; egyébként pont ilyen volt a rendelt darab. Zoltay kihúzta a fiókot, belenyúlt, megtapogatta belsejét, ám ekkor... Fancsali arccal felemelte a kezében maradt lapot, és elnézést kért. A férfi azonban megnyugtatta, hogy ez bizony ilyen: kivehető elválasztóval gyártják. „Titkos rekesz” – tette hozzá viccesen.

FIÓKOS SZEKRÉNY, nem Siófok! Zoltay fejéhez kapott: Hogy eddig nem jött rá! Irma azt a bizonyos fiókos szekrényt tartotta fontosnak. Pestre hozatta, a kódot megszerezve kivette a főnök pénzét, elhelyezte a rekeszben és a megbeszéltek szerint visszaküldte ide, Tibinek. Az a kölyök pedig nem várta meg, hogy megérkezzen az összeg, rögtön felbérelt valakit, hogy hallgattassa el. Most aztán nem tudja kifizetni a gyilkost, hiszen a furgon vízbe borult, a szekrény meg még mindig ott van!

Rosszullétet színelve átment a főépületbe. Leült a társalgóban, hogy átgondolja, mi a csudát tegyen, de képtelen volt figyelni, mert ment a televízió. Éppen Híradó volt: „*Húszezer forintos bankjegyek kerülnek elő a Balatonból, a déli part siófoki szakaszán. Reggel óta érkeznek az úszó papírpénzekről szóló bejelentések.*”

Ohó, hát így állunk?! Terve rögtön megszületett: a tettes magát fogja elfogatni! Telefonált a városi rendőrségnek majd a sofőr nevében Tibinek, hogy egy selejtes szekrény lesüllyedt a tegnapi balesetben. Már csak várnia kellett. A fiú nemsokára kiviharzott, és fékcsikorgatva elhajtott. Zoltay az egy utcányira várakozó rendőrautóhoz sietett, majd beszállva utasítást adott a sportkocsi távoli követésére. A városon át, le a partra tartott az észrevétlen hajsza, mígnem Tibi megállt, kipattant, és figyelmen kívül hagyva a Fürödni tilos! táblát, begázolt a vízbe. Nagyon elmerült a keresésben, úgy térdig. Eltelt egy idő, mire kiemelte a sáros, hínáros szekrényt, de rémülten bámult rá: Fiókja kicsúszva, lapja kilazulva, egy bankjegy sem volt már benne.

Hát, ez elúszott – jegyezte meg a parton álló Zoltay. Ugye, hawaii úttal hitegette a szegény lányt? A csuromvizes fiókvezető kijavította: Tahiti. No, ahelyett mehet a börtönbe, ott lesz majd ideje kiszámolni a cégnek okozott pénzvesztéséget. A megtalált összeget visszajuttatják, de mégiscsak három ezer húszezeresről beszélünk. Bárhol lehetnek a tóban; mire mind megkerül... Sok pénz folyik még le a Balatonon addig.

Adásszünet

A bérházakkal beépített utca éjszakai nyugalma különös zajok zavarták fel. Kiabálás. Ajtócsapódás. Kopogó léptek. Kapunyikordulás. Megint léptek. Puffanás. Csörömpölés. Futó dobogás, mely lassan távolodik, mígnem elhal, és csak emléke visszhangzik a csendben.

Másnap tíz óra tájban robogó parkolt le az egyik ház előtt. A fiatal férfi leugrott róla, és a bejárati lépcsőn felsietve megnyomta a *Hangstúdió* címkéjű csengőt. Negyed óráig várakozott, ami alatt még háromszor csengetett, de nem kapott választ. Végül a kapun éppen kilépő lakó után besurrant. A belső udvarról felnézve szemet szúrt neki, hogy a harmadik emeleti egyik lakásajtó nyitva van. Nem pont ott kell lennie a stúdiónak? Két perc sem telt belé, már azon a körfolyosón járt, és a névtábla alapján rájött: dehogynem. A tulajdonos házaspár és a cég neve volt felvéve, de ahogy bekukkantott, gyanította, hogy ez lakás is, és biztosan nem csak ketten lakják. Kissé megtolta az ajtót, hogy jobban lásson, aztán még egy kissé, aztán már bent állt az előszobában. Hiába, az igazi nyomozó a szabadnapján is nyomozó. Feltevése helyesnek bizonyult: Nemcsak a kiskabát és iskolatáska, hanem a jó pár családi fénykép is elárulta, hogy van egy lányuk. Csúnya, őszi idő volt odakint, de utcai ruháik a fogason lógtak. Mégis üresen állt mindkét szoba, a konyha, a fürdő és a dolgozó is. A bezárt stúdióhoz nem talált kulcsot, meglelte viszont a céges határidőnaplót. Be is van írva ma délelőtt tízre ügyfélnek *Zoltay Imre hadnagy*, tehát vártak rá. Akkor mi történt? Hová tűnt a család? Nyomozati hanganyagokat hozott feljavításra... erre új rejtélybe botlik!

A lakásban körbenézve mindenhol takaros rend fogadta, izléses, kellemes környezet. A szülők ágya bevetve, mintha le sem feküdtek volna. Egyedül a lányka szobájában nagy a rendetlenség. Nem, nem a szokásos kamaszkupi, inkább egy sietve távozott ember utáni felfordulás... A szőnyegen papírok hevertek, lehajolt valamelyikért.

Egy rajz volt. A kislányt magát ábrázolta, ahogy szomorúan ül a földön, mögötte pedig a vitázó szülők sziluettje látszik. A hátuljára ráírta nevét és osztályát, tehát iskolai munka. Azért el kell gondolkodni, mi játszódhat le a gyerek fejében, aki ilyen rajzot ad be házi feladatnak. Egyéb is volt a másik oldalon, a tegnapi dátum és ceruzával odafirkantott kusza sorok:

„Sok a munka, idegesek miatta. Mindig csak veszekednek és veszekednek. Minden éjjel felébredek miattuk. Elegem van.

Ma Apa megütötte Anyát.”

Zoltay maga elé meredt. Tehát erről van szó. Annyi hasonló esetet látott már, mégis megrendült, ahogy az összes alkalommal. Persze, lehet, hogy nem is történt semmi baj, azért igyekszik érdeklődni. Kiment hát a körfolyosóra, és körbekérdezte azt a pár lakót, akiket munkaidőben otthon talált. A családot rendes embereknek ismerték, bár régebben a szülők mindig későn jártak haza. Rokonok nem élnek a közelben, úgyhogy ilyenkor a gyerek egyedül volt. Kedves lányka, csak olyan zárkózott, folyton rajzolgat. Azt gondolták, hogyha az újonnan kialakított stúdióval hazahozzák a munkát, könnyebb lesz az életük; de éppen fordítva történt: Egyre többször szűrődtek ki veszekedés hangjai a lakásból. Ma éjszaka is mi volt itt... Mind ugyanazokról a furcsa zajokról számoltak be. Azóta remélik, csillapultak az indulatok, hiszen már néma csend honol. Kivéve persze a most eleredt eső

kopogását. A fakó négyzet, melyet látni lehetett az égből, lassan sűrű, szürke tömbbé nyúlt meg, és egyre erősödő cseppjeivel beszivárgott a bérház falai közé. Esik, csak esik a városban mindenütt, és ebben az esőben van valahol egy kislány. Szülőkkel vagy nélkülük? Vajon melyik a rosszabb?

Felhívta egyik munkatársát, hátha tudnak valamit. Azt a választ kapta, hogy huszonnégy órája nem jelentettek a körzetből eltűnt személyt, de utána fognak nézni, ő csak élvezze nyugodtan a szabadnapját...

Dühösen lecsapta a telefont, megköszönte a csodálkozó házbeliek segítségét, és lerohant az utcaszintre. A kapun kilépve elszánta magát: Ha törik, ha szakad – márpedig most szakad! –, bármi történik is, megtalálja azt a gyereket, csak ne legyen késő! Felpattant robogójára, és nekiindult.

Utcák. Ernyős járókelők. Autók. Kereszteződések. Egy órán át járta a környéket, de senkit sem talált, aki szülő nélküli kislányra vagy kislány nélküli szülőre emlékeztette. Csalódottan megállt egy kapualjban, mely fölött valaha színes, de mára kopott tábla himbálózott: *RAJZMŰHELY*. Rendezetlen udvarra látott be. Hátraléva bezárt, régi üzlet, melynek kirakatát nézegette valaki. Egy gyerek. A hadnagy elindult felé, de ő már közben észrevette az üveg tükréből, és hátrafordult. Megszeppent lányarc nézett rá. Milyen más így, mint a családi fotókon mosolyogva! Vékony melegítő volt rajta, láthatóan vacogott. Zoltay odaadta a kabátját, aztán elmondta neki, hogy rendőr bácsi, és segíteni jött. Bántották a szülei? A kislány fejét rázta. Hála Istennek! Tudja, hol vannak most? Bólogatott. No, és hol? Erre pityeregve elmondta, hogy a stúdióban. Éjjel odabent kiabáltak, ő meg rájuk zárta az ajtaját, és kiszaladt a házból. Útközben megbotlott, a kulcsot pedig beleejtette a csatornába.

Hát, ez zseniális – sóhajtott Zoltay. Most is a szobában vannak, csak a hangszigetelés miatt nem tudnak jelezni! No, de sebjaj!

Hazagurultak. A ház előtt látták, hogy a csatornanyílás túl szűk, az a kulcs már nem jön ki onnan. Más megoldást kellett hát találni. Ekkor a kislány arca felderült: A szomszéd bácsi nyugdíjas lakatos! Örömeiben elvállalta az öreg, hogy segít; bár szabadkozott, mert nagyon régen dolgozott utoljára, és ez ki is derült, amikor harapófogóval nekiesett a vadonatúj zárnak. Ropogott, recsegett és tört, de végre megadta magát. Izgatottan dugták be fejüket az ajtón: a rendőr, a gyerek meg az összes szomszéd.

A habszivacs-borítású helyiség egyik sarkában bóbiskoltak a szülők. A benyitás zajára álmosan néztek körbe, majd rögtön kijózanodtak, amint lányukat meglátták. Odasiettek hozzá, de hátralépván elbújt a hadnagy mögött. Ő bemutatkozott, és röviden elmesélte a történeteket. Az egyik barátja a rendőrségen pszichológus, felveszi őket családterápiára. Viszont csak akkor ússzák meg a hivatalos cécot, ha megígérik, hogy elfogadják a segítséget, és járnak majd hozzá!

Beleegyeztek, hiszen tudták, hogy szükségük van erre. Próbáltak ugyan kijutni, senki sem hallotta dörömbölésüket. Kifáradva az éjjel további részét átbeszélgették; ahogy már régen nem. Ehhez az kellett, hogy a lányuk bezárja őket... Az ajtó meg tönkrement. Legyen ez jel, hogy mérséklék a munkát és többet törődnek egymással!

Egyedül

Kőből kirakott macskaköves úton mentem. Szépen kidolgozták, de már meglehetősen réginek tűnt, mert kissé megkopott. A szélét jó ideje benőtte a gaz, egy-két kő közül is kikandikált néhány levélke.

Az út mentén kétoldalt gázos fű terült el, nem sokkal messzebről pedig erdő vett körül. A fel-támadó szélben a susogó fák mintha csak üzeni akartak volna. Kísértetiesen hajladoztak és baljós hangokat adtak ki. Először óvatosan, majd kapkodva körbefordítottam a fejem. Sehol senki. De a szél egyre vadabban zúgott. Kirázott a hideg. Mentem tovább, amikor ág roppanását hallottam valahonnan mögülem az erdőből. Odakaptam a fejem, de továbbra se láttam senkit. Viszont nem figyeltem a lábam elé, így elbotlottam, pedig nem volt miben. A térdemet felhorzsoltam, de épp csak ránéztem, aztán felpattantam, mert újabb recsenést hallottam, immár közelebről, és lélekszakadva futásnak eredtem. Rohantam, ahogy csak bírtam, a kövek egy csíkká olvadtak össze a lábam alatt, az út mintha lángolt volna, körülöttem a fák és az út elmosódott foltokká váltak, mégis úgy éreztem, nem haladok semmit. Mintha soha nem érne véget.

A tudóm feszített, ahogy kapkodtam a levegőt. A körém ereszkedő sűrű köd sem segített, hogy könnyebben levegőhöz jussak. Meg kellett állnom. A térdemre támaszkodva vettem mély lélegzeteget, majd gyorsan megpróbáltam felmérni a környezetemet. A köd alig engedett látni valamit, de minél jobban koncentráltam, annál inkább kezdett előttem kibontakozni egy épület. Ahogy körvonalazódott, rájöttem, hogy egy kastély az. Amint átsuhant a fejemben ez a gondolat, ismét hangokat hallottam a hátam mögül. Megint futásnak eredtem, és meg sem álltam a kastélyig. Beértem az udvarba és lassítottam. Egykor gyönyörű virágoskert lehetett itt, de most mindent elborított a gaz és az elhalt növények maradványa. A kastélyt körülvevő kerítés elkezdett nyikorogni, és mikor hátra fordultam, egy árnyat láttam, így anélkül, hogy végiggondoltam volna, mit teszek, futva berontottam a kastély nagy kapuján.

A kapu, talán csak a szél miatt, becsapódott.

Sötétség ölelt körül. Illetve félhomály, mert árnyakat, inkább sajnos, mint szerencsére, de láttam. A légzésem a szívverésemmel együtt akaratom ellenére egyre gyorsabb tempót vett fel. Ösztönszerűen igyekeztem a lehető leghalkabban levegőt venni. Siettem. Nem tudom pontosan megmondani, hova, csak azt tudtam, hogy haladnom kell előre, minél gyorsabban. A félelem lassan kúszott fel a gyomromból a mellkasomba, majd a torkomat is elszorította. Szinte megbénított, de valahogy rá tudtam venni magamat, hogy haladjak tovább. A tenyerem izzadt, de csak mentem. Lépteim halk kopogása figyelmeztető ketyegésként hasította ketté a mély, nyomasztó csendet.

Ha bátor lettem volna, elkiáltom magam, hogy: „Hahó! Van itt valaki?” De nem voltam az. Különben meg, ha belegondolok, mit várok? Nem ijednék meg sokkal jobban, ha valaki válaszolna?

Így inkább felfedeztem a kastélyt. Úgy nézett ki, mint a középkori várak, viszont semmilyen tárgyat nem láttam, ami otthonosabbá tehetné volna a helyet; se szőnyeg, se kép, se függönyök... A sivár kőfalak mintha árasztották volna magukból a sötétséget és a hideget.

A termék két széle mentén vigyázzban álltak a lovagi páncélok, mozdulatlanul őrizték a kastély titkait. Mégis, néha az az érzésem támadt, mintha figyelnének, és minden egyes lépésemben azt lesik, mikor csaphatnak le.

Sorra hagytam el az egymásból nyíló helyiségeket, de mind ugyanolyannak hatott: magányosnak, elhagyatottnak, baljósnak, kísértetiesnek. Minden bejáratnál egy nagy, fából készült kétszárnyas ajtó állt előttem, és csalogatva, ugyanakkor előre kárörvendve hívogatott, mint aki tudja, hogy ez az utolsó utam az életben. Úgy éreztem, egyet kell vele értenem.

Semmi nem történt, mégis féltem. Pedig tényleg nem volt mitől, nem fűjt a szél, nem villantak fel fények, nem hallottam lánccsörgést, se semmilyen hörgést vagy suttogást, nem suhantak el mellettém árnyak...

Ha nappal lett volna, lehet, hogy azt mondom, itt csend és béke honol. De nem most. Az egész kastély túl nyugodt volt. Túl... halott. És ez nem hagyott nyugodni.

Azt kívántam, bárcsak hallanék akár légyzümmögést, akár madáracsiripelést vagy tücsökzenét, bármit, ami életre utalt volna. Semmi nem változott.

Amíg a zajokra figyeltem, fel sem tűnt, hogy eddig még nem látott elrendezésű szobába jutottam. Nem mintha itt lett volna akár csak egy bútor is, de nem nagyon lepődtem meg rajta. Viszont nem egyenesen vezetett át valahova, hanem három ajtó nyílt a másik végéből. Megtorpantam. Nem tudtam, merre menjek tovább. Első ránézésre ugyanolyanok voltak. Csak mikor közelebb léptem, vettem észre, hogy különböznek. A kilincseik teljesen máshogy néztek ki: a bal oldali sima, kicsit hajlított kilincs volt, a végén egy egyszerű, mégis hatásos csavarmintával. A középső aranyozott, aprólékos kidolgozású figurákat ábrázolt, és bár a terem közepéről nem láttam pontosan, de mintha növények és állatok lettek volna rajta. Nem mertem közelebb menni, mert úgy éreztem, azzal véglegesíteném a döntésemet, és már nem választhatnék másik ajtót.

A harmadik kilincs visszafogott, de elegáns volt. Az egyszerű eszközt egy inda futotta körbe, ami néhány helyen apró virágokat bontott.

Vissza nem fordulhattam, nem vezetett volna sehova.

Tettem egy lépést előre. Majd még egyet. Farkasszemet néztem az előttem álló ajtóval. Közelebről vizsgálgattam őket, de a kilincsen kívül semmi mást nem láttam, ami különbözne, így hát megint azoknak szenteltem a figyelmemet, mert rájöttem, hogy ez alapján fogom meghozni a döntésemet. A középső kilincs vonzotta a tekintetemet, közelebb hajoltam. Gyönyörű, elképesztő munka volt. Hívogatott, tettem felé még egy lépést. Az alakok kirajzolódtak, és teljesen elvesztem a világában, belefeledkeztem a nézegetésébe. Egy idő után kezdtem belezavarodni, és már nem tudtam koncentrálni, a képek összefolytak a szemem előtt, és mintha az ábrák elkezdtek volna mozogni, letekeredni a kilincsről. Hátratántorodtam, újra ránéztem, de akkor már megint mozdulatlanná merevedtek. Gyorsan a jobb oldalihoz fordultam, mert az tűnt a legjobb megoldásnak. A bal oldali túl egyszerű volt, ez viszont tökéletes. A kilincs határozott alakját a növény védelmezőn körbeölelte, és az apró virágok finom mintázatban szinte felvidították annak komorságát. Ezt választottam, biztos voltam benne, hogy jól tettem. Odaléptem, hogy bemenjek. Lenyomtam a kilincset, izgalommal vártam, mi lesz a túloldalt, de mikor egy utolsó pillantást vettem rá, hirtelen úgy láttam, az inda nemcsak gyönggéden körbe öleli, hanem fojtogatja, a virágok pedig nem is annyira kicsik, sőt, egyre nőnek, el akarják

fedni a nyitókart, betemetni. Kezem még a kilincsen volt, de ekkor hirtelen meggondoltam magam, és futva mentem a harmadik ajtóhoz. Csak gyorsan lepillantottam a kilincstre, és ekkor megláttam, hogy a csavar folytatódna, szeretne felfutni egészen az ajtóig, de nem tud, képtelen rá, tehetetlenül elhal közben. Ez az előző kettőnél is jobban megrémített, visszarohtam a középsőhöz, megmarkoltam, és már az sem érdekelt, hogy mozognak-e rajta élőlények, csak ki akartam jutni innen. Amint rázáródtak az ujjaim, izgatottság szállt meg, kíváncsi voltam, mit rejthet ez a csicsás kilincs. Meglepően hűvös volt, de nem törődtem vele, nekikészültem, hogy lenyomjam, de amikor megpróbáltam, nem mozdult. Két kézzel támaszkodtam rá, de nem engedett. Teljes testsúlyommal próbáltam lenyomni, de ahelyett, hogy megmozdult volna, hirtelen felforrósodott. Elkaptam a kezemet, de éreztem, hogy megégetett. Kétségbeesetten rohantam a jobboldali ajtóhoz, ahova eredetileg akartam menni. A kilincs itt engedett, de erre számítottam, mert már az előbb is lenyomtam, csak nem nyitottam ki. Mindenesetre megkönnyebbüléssel töltött el, amikor nem melegedett fel ez is. Majdnem megnyugodtam, de az ajtó nem nyílt ki. A pánik hirtelen tört rám, elkezdtem rángatni a kilincset, a vállammal lökdöstem az ajtót, de aztán feladtam, és a bal oldali ajtóhoz szaladtam. Eszembe jutott, hogy az életben is mindig a bal oldalt szoktam választani, most miért kellett kivételt tennem? Összeszorítottam a szemem és lenyomtam a kilincset. Az ajtó kinyílt. Meg se néztem hová, csak beléptem. A lábam alól hirtelen eltűnt a talaj, azt hittem, a végtelenségbe fogok zuhanni, és a halálfélelem elborított, de egy furcsa nyugalom is megszállt, hogy végre vége van, nem kell többet aggódnom e furcsa hely miatt.

Alighogy ezt végig gondoltam, alig egy másodperc alatt, a lábam földet ért. Nem számítottam rá, így összecsuklottam a földön, és éles fájdalom nyilallt a bokámba. A megkönnyebbülés és az újbóli félelem tört rám. Felnéztem, és láttam, hogy az ajtó, amin bejöttem, két-három méterrel a fejem felett olvad a falba, tehát arra nem juthattam ki. Feltápázkodtam és körülnéztem. Apró helyiségben találtam magam, előttem egy magas, keskeny csigalépcső állt. Megkerültem, van-e más kiút innen, de a fal mentén semmi nem volt, a fény is csak az utánam becsukódott ajtó alóli résből szűrődött ki.

Elindultam felfelé a lépcsőn. Először csak komótosan, a fájó lábam miatt. Aztán ahogy egyre feljebb és feljebb jutottam, de még mindig nem láttam a végét, kettesével kezdtem szedni a lépcsőfokokat, a végén már rohantam. A bokám sajgott, de nem törődtem vele, fényt láttam felülről beszűrődni, és újult erővel siettem felé. Közben rám tört a tériszony, megszédültem, de nem mertem megállni, végül láttam, hogy a lépcső véget ér. Egy apró szobába vezetett, amiben egyetlen egy ablak volt, illetve annak is csak a helye, meg egy ajtónyílás, ami előtt egy rács volt. Kinéztem az ablakon, de csak ködöt láttam, és hogy alattam olyan mélység van, hogy nem is látom a talajt. Gyorsan a rácshoz léptem, és megpróbáltam kinyitni. Könnyedén ki tudtam hajtani, nem volt zárva. Egy hosszú folyosóra nyílt, aminek nagyon magas volt a plafonja, és a fényt pedig a magasan elhelyezett ablakokból kapta. Nem tudtam másfelé menni, elindultam rajta. Végtelenül hosszúnak tűnt, nem is sejtettem, hova vezet. Még mindig néma csend volt, csak a lépteim hallatszódtek és visszhangoztak, ütemes ritmusokat kántálva. Kezdett idegesíteni, hogy sose lesz vége, futásnak eredtem. Megpillantottam a folyosó végén egy ajtót. Gyorsítottam. Mikor odaértem, már nem is mérlegeltem, gondolkodás nélkül benyitottam. Az ajtó keserves nyekergéssel engedett az akaratomnak. Hirtelen felindulásból én magam csaptam be az ajtót a hátam mögött. Azon nyomban meg is bántam, mert láttam, hogy a teremből nincs más kijárat, az ajtónak ezen oldalán pedig nincs kilincs. Itt ragadtam.

Az az érzésem támadt, mintha már jártam volna itt. Persze, tudtam, hogy ez lehetlenség, hiszen a csigalépcső előtt nem jöttem fel ilyen magasra, mégis az érzést, hogy eltévedtem, nem tudtam elűzni.

Füst szivárgott be az ajtó alól és az ablaknyílásokon, amik itt is viszonylag magasan voltak. Itt nem szűrődött be annyi fény, félhomály volt. A füst nem borított el mindent, épphogy csak foltokban sűrűsödött össze, hogy aztán szétszolja. De rendesen lehetett látni tőle, csupán zavart. Az egésznek nem volt semmi értelme, így nagy jelentőséget nem is tulajdonítottam neki, mert a figyelmemet valami más kötötte le. A terem közepén egy tükör állt. Tudtam, hogy képtelenség, mégis biztos voltam benne, hogy itt már jártam ezelőtt, és le mertem volna fogadni, hogy akkor még nem állt itt ez a tükör.

A kíváncsiságom a félelmem fölé kerekedett, mert elindultam a terem közepe felé. A lábaim vittek maguktól, fel se fogtam, mit teszek. Az út felénél hirtelen rám tört a rettegés, pedig nem történt semmi. Meg akartam állni, visszafordulni, elrohanni, de a lábaim nem engedelmeskedtek. Annyit sikerült elérnem, hogy lassítottam. Saját magam biztatására átkaroltam a felsőtestem, és kicsit megdörzsöltem a karom, mint mikor fázok. Ekkor zörrenést hallottam. Körbenéztem. A páncélok mozdulatlanul bámultak vissza. Azok úgyis csak üres vértetek, mit tehetnének? – gondoltam, de már nem voltam benne biztos, hogy mindegyik tényleg így állt-e az előbb is... Csak most jutott eszembe, hogy fel sem tűnt, a folyosón nem voltak páncélok. Most, hogy újra láttam őket, rájöttem, nem hiányoztak.

Mentem tovább és az az érzésem támadt, hogy egyre több minden történik... valami készülődik... és én semmit nem tehetek ellene.

Már majdnem odaértem a tükörhöz, amikor nyöszörgést hallottam. Aztán nagyon halk puffanást. Tudtam, oda kellene mennem, megnézni, mi történt, de a félelem elnyomta a segítségnyújtás vágyát. Szégyelltem magam, mert a büntudat, de képtelen voltam bármit is tenni. Lehorgasztottam a fejem, behúzott nyakkal folytattam az utam. A lábam előtt a porban apró tappancsnyomokat vettem észre. Hátraugrottam egyet a rémülettől, de nem a nyomok miatt, gondoltam, csak patkányok. Ami igazán megijesztett, az a por. Eddig, bár minden elhagyatott és régi volt, de meglepő módon tiszta. Sehol nem láttam még port a kastélyban. Egészen idáig.

Körbenéztem, vajon mi változott még meg. A füstköd. A por. A lábnyomok. A zajok. De legfőképpen a tükör.

Megint eszembe jutott, merre tartok. Alig léptem kettőt, amikor a rég nem hallott szél zúgását hallottam meg. Tudom, régebben azt kívántam, bárcsak hallanék valamit, de most legszívesebben visszakoztam volna. Kihúztam magam, felszegtem az állam, s a szemem sarkából pillantottam körbe. Egyszer csak arra lettem figyelmes, hogy nemcsak az én lépteim zaját hallom, hanem valaki másét is. Megálltam. Az enyémmel együtt a másik lépések is elhaltak. Lassan újra elindultam, a lépteink megint hallatszódtak. Még egyszer nem mertem megállni, a tükör pedig már csak három lépésre volt. Szaggatottan kezdtem venni a levegőt és izgulni kezdtem. A tükör hosszú, álló tükör volt, ezüst kerettel, amin apró levelek mintája szerepelt.

Még két lépés. Az idegen léptei továbbra is hallatszódtak, sőt, most már mintha az eső csepergését is hallottam volna az ablakokon keresztül.

Még egy lépés. Újra hallatszott a nyöszörgés. Az ég egy hatalmasat dörrent, a következő pillanat-

ban pedig egy fényes villám hasította ketté az eget, pont, mikor odaértem a tükörhöz.

A villámadta fény megvilágította az arcomat. Egy nyúzott, szálnalmas, reszkető, fáradt és gyöngé test állt megtörten a tükörben. Az arcáról sugárzott a rettegés, a bizonytalanság, a reményvesztettség.

A saját arcomtól jobban megrémültem, mint hittem volna. Azt hittem, bátran viselkedtem és ügyesen feltaláltam magam. Ezek szerint nem. A tükörképem lesajnálóan nézett vissza rám.

Újra villámlott, én pedig a tükörben megláttam egy árnyat magam mögött. Hátrakaptam a fejem, de csak sötétséget láttam. Hangosan dörgött az ég, mintha rám akarna szakadni, az eső zuhogását tisztán hallottam, a nyöszörgés pedig keservesebben szólt, mint valaha. A földre pillantottam, és azt láttam, hogy a porban, ahol eddig voltak a lábnyomaim, most teljesen eltűntek. A szél besüvített és hűvös levegőt hozott magával, kirázott a hideg. Egy árnyat láttam elsuhanni mellettem, utánakaptam a fejem, de már nem láttam, aztán a hátam mögé néztem, ott sem volt senki, gyorsan visszafordultam a tükörhöz, hátha ott megint látom, és arra vártam, hogy egy halálra vált tekintettel fogom szembe találni magam, de a tükörben nem láttam senkit. Senkit. Eltűntem. Felemeltem a kezem, és megnéztem, de teljesen normálisnak tűnt, de a tükörben továbbra sem láttam semmit magamból. Jeges rémület lett úrrá rajtam, a reménytelenségtől könny szökött a szemembe, és valaki elsuhant a hátam mögött, aztán mintha megmarkolta volna a csuklómat. Nem néztem oda, szorosam lehunytam a szemem, hagytam, hogy a lábaim kicsússzanak alólam, és csak azt kívántam, legyen már vége. Amikor a padlóra értem, éreztem, hogy a por az arcomba csap, de nem érdekelt. A fejem nagyot koppant, majd minden elsötétült.

Össze kell szorítanom a szemem, mert még így is, hogy csukva van, bántja az erős fény.

– Jó reggelt! – köszön vidáman, majd a hangokból és a fény erősségéből ítélve elhúzza az ablakom elől a függönyt.

Szóval csak egy álom volt, nyugszom meg. Csak egy szörnyű rémálom.

– Hogy aludtál? – kérdezi kedvesen, és az ágyam szélére ül.

– Remekül – hazudom, miközben óvatosan kinyitom a szemem, és rámosolygok.

– Örülök – mosolyog vissza. – Na, gyere, kész a reggeli – paskolja meg a lábam. Felszisszenek és elhúzom a lábam.

– Adj két percet – mondom, mire bólint és kimegy a szobámból. Csak most jövök rá, hogy iszonyúan fáj a fejem. Az nem lehet, fut át a fejemen. Biztos csak lefejeltem az ágy sarkát.

Gyorsan lerúgom magamról a takarót, kitapintom a bokám. És a bokám is sajog, jöttem rá. Akkor sem lehet... Csak leestem az ágyról és beütöttem magam, majd félálomban visszamásztam. Csak ez lehet. Ez csak egy álom volt.

Még mindig fáj. De biztos csak leestem, nyugtatom magam.

Akkor viszont csak egy valamit nem értek.

Miért van egy csúnya, földes horzsolás a térdemen?

Menekülés

Hideg, őszi este volt. Az ég csillagait fekete felhők fedték, az erdő fáinak karmos ágai között pedig ádáz hideg szél járt. Ez a szél mostanra már nem patakok csobogását és madarak énekét hozta el, hanem ütegek dörgését, puskák ropogását és kiáltásokat. Az Északi erdő dombos vidéke szinte kihaltnak tűnt. Ám valami vagy valaki mégis mozgott a halott csendben.

Nehéz bakancs lépett halkán, lassan a földre. Egy tépett, szürkészöld kabát és sisak tűnt fel a lombtalan fák és bokrok takarásában nagy ritkán. Kezében fegyvert hordott, vasat, ólommal teli. Nem szellem volt, ahhoz túlságosan is látszott rajta a félelem. Barna szemének fiatal tükrébe volt vésve, hogy szinte retteg. A karabélyt maga elé emelve lassan egy bokor takarásába lépett. Előtte egy kicsi, holdfényes tisztás terült el. Kitekintett rejteke mögül, óvatosan, az árnyékokat nézve. Majd újabb, bizonytalan és rettegő lépést tett előrefelé, a tisztásra. Semmi nem mozdult. *A halál máshol jár.* Gondolta magában. *Most talán elkerül.* Reménye viszont gyenge volt.

– Jöjjenek! Gyorsan – szólta hátra a katona válla felett.

Az ágak zörögtek, majd két alak lépett ki a tisztásra. Egy magas és karcsú, valamint egy kicsi és vékony. Szakadt ruhákat viseltek, csapzottak sebesültek, csontsoványak és fáradtak voltak. Anya és fia. Lábukon ósdi bakancs és kezükön elrongyolódott kesztyű volt. De ezekben az időkben, az ember nem várhatott mást.

– Most mit csinálunk? – kérdezte halkán a nő a katonát, tekintetével nyugtalanul kémlelve körbe.

– Várjunk egy kicsit. Még csak most érünk a nehezéhez.

– De... Paul, mi történik?

– Figyeljen, a domboktól délre fut egy nagy folyó – magyarázta Paul. – A túlszárnyán a Császári állások vannak, oda kell eljutnunk. Régen ott egy falu volt, nem tudom, mi maradt meg belőle, de még mindig így van a legtöbb esélyünk az átjutásra.

A nő csendben maradt. Fiára nézett. A csapzott barnahajú gyermek szemei könnyesek voltak, de nem sírt, erősebbnek mutatta magát, mint hogy egy katona előtt hulljanak könnyei, pedig lett volna oka. Lelkébe félelem ült, csakúgy, mint bárki máséba. A háború ezt teszi valamennyi résztvevőjével, bárhogy is kerüljön közel hozzá.

– Rendben, mennyi időre vagyunk? – kérdezte a nő.

– Nagyjából másfél mérföld innét. De... Luisa valamit tudnia kell – mondta kissé vontatottan a közlegény. – Ha valahol áttörtek a vörössapkások, a Császári hadtestnek Nyugat felé kellett mennie Schwertdorf védelmére. Messzire innen.

– Tehát? – Kérdezte Luisa.

Paul először a fiúra nézett, aki nem viszonzta tekintetét. Mindig is csendes volt, csak néhány-szor keveredtek szóváltásba, mióta úton vannak. Valdemarnak hívták, ezt elmondta neki. Ám róla, az anyjáról, a családról nem tudott többet. Ez nem is tartozott rá, ezt jól tudta és tartotta is magát ehhez. Néha napokon át nem esett köztük szó, csak ha végképp fontosnak tűnt.

Majd ismét Luisára nézett. A nő kérdő tekintete szinte kétségbeejtően hatott rá. Felelősséget érzett, noha csak pár napja ismerte őket, ám hajdan, a boldog békeidőkben apja mindig azt monda neki:

„Mindig azt tedd, ami helyes, ne azt, amit muszáj.” Ez neki is útmutatásként szolgált, éppen emiatt tette, amit tett.

Közelebb hajolt. Övéről egy rozsdásodó pisztolyt vett elő és gyorsan a nőnek adta, majd halkán súgta oda neki:

– Ha valami félresikerül fussanak nyugatnak, a folyó mentén. Hagyjanak hátra, bármi is legyen velem. – Mikor a nő a fegyverre pillantott, még hozzátette: – Öt tölteny van a tárbán. Csak felhúzza és löhet.

Hátrált egy lépést. Luisa ráemelte könnybe lábadó tekintetét és biccentett. *Hiába.* Gondolta Paul. *A háború mindenütt a nyomunkban van, mi mégis igyekszünk elfutni előle, noha így talán csak elé megyünk.*

– Induljunk! Jelentette ki máris Luisa.

Paul biccentett és a tisztás árnyékos túl vége felé indult. Luisa és Valdemar néhány lépésről követték.

Hamarosan a magas, göcsörtös és hajlott törzsű fák között egy ösvényre bukkantak. Paul haladt elől. Óvatosan helyezve lábait, minden kanyarnál óvatosan nézett ki. A szél zörgette bokrok hangjára odakapta tekintetét. Majd az erdő egy sűrű részéhez értek. Hatalmas, széles törzsű fenyők és bükkök nőttek itt. A bokrok elmaradoztak. A fák lombtalan ágai összeálltak és az utazók elől elfedték a Hold fényét. Éppen csak a lábuk előtt lévő területet, ha látták. Hamarosan a csapás hirtelen kanyart vett és egy úthoz ért.

Nagy, széles szekérút volt, oldalain kövekből rakott korlát foltjai villantak ki a földből. Paul jól ismerte ezt az utat. Régen, most úgy tűnt vagy ezer évvel ezelőtt, nagyapjával gyakran végigmentek rajta, mikor a telkéhez tartottak. Jól emlékezett a napsütésben fürdő lugasokra, amik az út végén várták őket. A két lóra, egy szürke és egy barna, kissé félt is tőlük gyermekként. A történelem viszont nem volt kegyes velük. Még hamar, az első támadásoknál felégették a nagyapja gazdaságát, az állatait elvitték. Ő maga pedig gyalogosan indult el, ahogyan csak bírt a szüleihez, akik akkor még Erdenwaldban éltek.

Kár most ezen merengni. Mondta magában Paul. Majd visszalépett az utat szegélyező bokrok takarásából. Mögötte nem messze ott volt Luisa és Valdemar. Jól láthatták a gondokkal teli ráncot homlokán. Mérlegelte, mit tegyen. Az úton haladni túl veszélyes, ha ellenség van a közelben rögtön észreveszi és végez velük, viszont, ha a bozótban haladnak, akkor eltévedhetnek. *Hiába, rossz, vagy még rosszabb.* Gondolta Paul. Mégis inkább úgy döntött, hogy az út mellett haladnak.

Egy-két szóval elmondta a tervet útitársainak, majd elindultak. Az út jó darabon egyenesen ment. Ezután egy nagy sziklánál éles jobbkanyart vett. Mikor ideértek, Paul hirtelen megállt. Emberi beszédet hallott.

Kinézett, velük kissé jobbra, szemben egy alacsony dombon volt a szikla. Mellette pedig embe- reket látott. Két férfi, barna, szőrmés kabátot viseltek, kezükben pedig karabély volt. Fejükön vörös sapka. Paul rögtön felismerte őket. A késő esti néma csendben beszédük mérföldekre elhallatszott. Szavaik szinte elütöttek a tájtól.

Paul figyelte őket egy darabig. Majd hátrafordult és intett útitársainak, hogy menjenek, befelé az erdőbe. Mikor egy viszonylag tisztább részhez értek, Paul magyarázni kezdte a helyzetet. Hangját suttogásra halkítva, még talán az állatok is alig vehették volna észre.

– Két vörössapkás van a kanyarnál – mondta. – Ez egy őrzőjárat. Szerintem még többen fognak erre haladni, úgyhogy gyorsan tennünk kell valamit.

– De mégis kicsodát! – idegeskedett Luisa, és közelebb húzta fiát.

– A pisztoly magánál van – mutatott rá Paul. – Most pedig a segítsége kéne.

– Hogyan? – kérdezett vissza a nő.

Paul idegesen visszaneézett az út irányába. Minden csendes volt, mozdulatlan, mégis úgy érezte, figyelik őket. A hideg szorítás mellkasában erősödött, állkapcsát összeszorította, hogy visszatartsa nyugtalan lélegzését. *Nyugalom. Nyugalom.* Ismételte egyre csak magában. Majd visszafordult társa-
ihoz. Terve egyszerű volt, mégis nehéznek tűnt véghez vinni.

– Először is kicsit vissza kell mennünk az úton. Átmegyünk a túloldalra. Én hátulról fogom kerülni a dombot – mutatta kezével. – Míg maga, Luisa oldalról megy. A bozót takarásában várni fog. Mikor kiugrom, leütöm az egyik katonát, magának rögtön el kell indulnia, előretartja a pisztolyt, a másik katonára, de csak hogy megijessze. Én leütöm, behúzzuk őket a bokorba és futólépésben vonulunk tovább, míg fel nem ébrednek.

– De ha észreveszik magát... – kezdte a nő.

– Maguk futásnak erednek az erdőben, amilyen gyorsan csak bírnak.

– De ha elfogják?

Paul hallgatott. Felnézett a csillagokra, melyek közül csak néhány látszott. A hatalmas fekete fellegek igyekeztek eltakarni fényüket. Csakúgy, mint az emberek reményeit a háború zaja

– Az mindegy – jelentette ki határozottan. – Viszont most sietnünk kell, még ha sikerrel is járunk, nincs sok időnk a faluig eljutni.

Majd válasza nem is várva elindult visszafelé az út mentén. Nem messze át is mentek. A magas fák alatti kisebb bokrok között bujkálva jutottak el ismét a dombig. Paul megkerülte. A két vörössapkás éppen tüzet próbált rakni.

Paul elbújt egy kiugró kő és egy nagyobb bokor mögött, mély levegőt vett. *Most vagy soha.* Mondta magának. Ha ez a vég, hát ő elébe megy.

Óvatosan lépett ki a fedezékéből. A katonák nem erre néztek, ám még ha így is lett volna, ebben a sötétben aligha vették volna észre. Paul is inkább hallása, semmint látása alapján haladt feléjük. Mikor felért a dombtetőre, elbújt a szikla mögött. Kezébe vette a karabélyát, mely eddig hevederen lógott hátán. Összeszedte erejét. Az ütésnek erősnek és pontosnak kell lennie. Még egy mély levegőt vett és kiugrott.

Az egyik katona éppen háttal volt neki. Ő fejére célozva meglendítette a puskatust. Az ütés hibátlan volt. Az ellenség döngve terült el a földön, mire azonban a másik odakapta fejét. A vörössapkás a domb túloldalán állt a bozónál. Mire viszont felemelhette volna fegyverét, hátánál egy pisztoly csöve volt. Dermedten megállt. Paul nem tévovázott. Odaugrott, és oldalról ütötte fejen a katonát.

Ellenfele azonban várt rá. Ellökte Pault, és fordultában kiütötte Luisa kezéből a fegyvert. Felemelte a karabélyt, és löni készült. Hamarosan pedig el is hangzott a dörrenés, a halálhír. Luisa behunyta szemét és Valdemar elé ugrott, aki a bokrok között rejtőzött.

A lövés viszont nem a vörössapkástól érkezett. Paul hátán fekvő tartotta kezében fegyverét. A lövés hibátlan volt. A katona pedig elterült.

Mikor pedig vége volt, elült az égzengésnek ható dörrenések zaja, az erdő ismét elcsöndesedett. Viszont Paul már látta maga előtt a jövőt. Hamarosan riadót fűjnek, rohamcsapatok érkeznek ide. Őket pedig elfogják és a helyszínen végeznek is velük. *Nem, nem hagyja.* Határozta el.

– Gyerünk! Futás! – mutatott az erdő felé és beugrott a fák közé.

Útitársai követték. A sima talajon tüskés bokrok kapaszkodtak ruhájukba. Paul elől haladt. Igyekezett mindig bevárni Luisát és Valdemart, de figyelt, ha szemből próbálják bekeríteni őket, őt lássák elsőként. Az avarban lépteik nagy hangot vertek, viszont a riadó elmaradt. Jobb kezük felől pedig ott vezetett az út. Ennek mentén futottak.

Mikor már úgy érezte, elég messze vannak, Paul egy viszonylag tisztább részen megállt. Az alacsony bokrok között várta be barátait. Hamar elérték őt, egy darabig csendben figyelték a hangokat maguk körül. Lélegzetvisszafojtva, mint az űzött vad. Viszont a várt kiabálás és kocsik zaja elmaradt. Mintha észre sem vették volna, mi történt. Ez valahogyan megnyugtatónak, mégis furcsának tűnt. *Talán szándékosan?* Tette fel magának a kérdést Paul. *Nem biztos, de így még jobban kell vigyáznunk.*

– Miért hallgatnak? – kérdezte Luisa.

– Én is ezen gondolkodom – mondta Paul. – Talán szerencse, talán nem hallották a lövést, vagy talán törbe akarnak csalni. De ez mindegy, ha elérjük a folyópartot, akkor biztonságban mehetünk.

– Milyen messze vagyunk még?

Paul körülnézett. Az erdőnek ezen része furcsán ismerősnek tetszett neki, bár valamivel virágosabban, tavaszi képpel mutatkozott szemei előtt. Határozottan tudta, merre vannak.

– Itt átvágunk – mutatott jobbra előre kezével. – A falu déli részéhez. Ha szerencsénk van, akkor nem botlunk több őrzőbe.

Elindultak a tüskés bokrok között. A táj hamarosan változni kezdett. Elérték az erdő szélét, mely falként húzódott végig egy szürke rét szélénél. A felszökő cserjéken túl pedig házak körvonalai tűntek fel, ahogyan a hideg, ezüstös holdfény rávilágított.

A rétet Paul jól ismerte. Gyakran játszadozott itt, kisgyermekként, kezében egy bottal hadonászva. Szinte most is fülében hallotta nagyanyja hívó szavait, amint próbálta behívni végre vacsoraidőben. Ezek is egy régmúlt kor emlékei voltak, melyek ahelyett, hogy felvidították volna, csak szomorúságot és kínzó bánatot idéztek fel benne. Többé nem fogja ezt a rétet virágzás idején látni, nagyanyja szava-it nem hallhatja. *Ez mind elmúlt.* Mondta magának. *De előttünk, ha már nem is hosszú, de nehéz út áll.*

– Gyertek, nem látok fényeket. Csak gyorsan menjünk át a réten és indulás a folyópartra – mondta.

Majd nekiindultak. Lábuk alatt ropogott a talaj, tüskék és királydinnyék akaszkodtak ruháik anyagába, amint halk, ám gyors léptekkel iramodtak a falu sötétbe burkolózó házai felé. A kunyhók elhagyottak voltak. Ablakaik betörtek, ajtajuk helyéről elmozdítva hevert előttük. Néhol lövések nyomai és tüzes égésnyomok mutatták meg, mi is történt a házakkal. A kidőlt, alacsony deszkakerítések tövében dobozok, cserepek, üvegek heverték. *A vörössapkások voltak.* Jelentette ki magában Paul, amint a rétről szemlélte a falu árnyait.

A szél süvítve hatolt át a deszkák között. Kísérteties hangok jártak nyomában, néhol pedig patkányok kotorászása hallatszott ki. Valdemar Paul mellett lépdelve hirtelen összerezzen.

– Félsz? – kérdezte a katona a gyereket.

– Csak ha te is – felelte bátran.

– Én nem félek, hamarosan hazakerültök és minden úgy lesz, mint régen.

– Mint régen – ismételte szavait a gyermek.

A házak között haladva egyre jobban hallatszott a folyó vizének mormolása. Közeledtek hozzá. A nád susogása is felerősödött, halak ugrásai hallatszottak, amint feljöttek a vízből egy-egy bogár után.

Paul haladt elől. Kezével idegesen babrált a karabély szíjával. Nyugtalan volt. Céljuk igen közel van, de éppen emiatt talán a vesztük is közeledik feléjük. Ha sikerül átjutniuk, megmenekültek. Viszont ha nem, úgy érezte, neki mindegy. Elfoghatják őket és elviszik, messze innét, a havasokon túli vidékre, melyekről már rengeteg rémtörténetet mondtak neki.

Az elsőt még régen hallotta, kiképzése után egy lorendói táborban. Egy öregebb tiszt mesélte neki, aki a fővasútvonalak mentén teljesített szolgálatot. Azt mondta, egyszer járt azokban a táborokban. Szörnyű dolgokat mondott neki, ezek közül pedig nem az hatott leginkább az újoncokra, amik a véget nem érő munkáról és sötét bányákról szóltak. A hideg, az éhínség és a napról-napra eltűnő emberek híre volt az, ami igazán belevésődött elméjükbe, valamint a kegyetlenség, amiket maguk az örök követnek el. De Paul mindig úgy gondolta, hogy mindennek csak az volt a célja, hogy a vörössapkások ellen hangolják őket. Most viszont mindez valósnak tetszett. *Nem kaphatnak el minket.* Jelentette ki önmagában. *Nem hagyhatom, hogy bármi bajuk essen!* Mondta, szinte ígéretként. *Hangzatos szavak, de mögöttük nincsen semmi valódi erő.* Mondta erre egy másik hang fejében.

A falu szélétől néhány móló kezdődött, melyek éppen csak annyira nyúltak be a folyóba, hogy egy csónakot kiköthessenek hozzá. A partrészen viszont már szinte mindenütt felütötte fejét a nád. Paul viszont látott egy csónakot, mely egy ingatag karóhoz kikötve ringatózott a víz halkan morajló felszínén. Kissé oldalra mentek, egy nagyobb nádfal mögött elbújtak.

– Figyeljetek. Most jön a legnehezebb része a dolognak. – Zsebéből egy ütött-kopott lámpát vett elő. – Jeleszem kell a túloldalra. Régen volt itt egy őrhely. Ha még itt vannak a Császáriak, akkor átkelünk. Ha pedig mások vesznek észre, valószínűleg löni fognak. Akkor meneküljete egyenesen felfelé, a folyó mentén, minél messzebb innét. Arra biztonságosabb, de messze van a gázló.

– Rendben – jelentette ki Luisa.

Paul biccentett. Vetett még egy utolsó pillantást útítársaira. Érezte azt a maró hideget, mely mellkasa alatt rejtőzött, szorító érzés volt. Félelemnek hívták.

– Vigyázz magadra Paul! – mondta Valdemar.

A katona mosolyt erőltetett és biccentett, majd elindult. *Nem hagyom, hogy bajuk essen, épségben hazaérnek!* Ismételte magában. *Minden rendben fog menni.*

Majd visszaért egy tisztább részhez. Itt nagyobb szakasz volt szabadon a folyóból, jól átlátott a túlpartra. Lassan előbújt, hasra feküdt, a karabélyt a szemközti partra célozta, felkészült minden eshetőségre. Másik kezével lassan felemelte a lámpát. Összeszedte bátorságát és felkattintotta. Az éles fény egy pillanatra elvakította, a szerkezet fémesen csikorgott, majd gyorsan eloltotta a fényt. A várt puskazaj elmaradt.

Újra felkapcsolta, majd pedig eloltotta és várt. Az évezredeknek tűnő másodpercek után a túlparton felvillant a fény. Kétszer, jelezve, hogy barátok vannak ott. Hihetetlen érzések kavargtak Paulban, miközben intett a társainak és eloldozta a csónakot a nádtól. A folyó nyugodt volt. A lomha, lusta hullámok óvatosan ütődtek neki a part lankás szegélyeinek. Vize a holdfényben furcsa színben

játszott, néhol lilás fekete, máshol pedig zöldeskék árnyalatot vett fel. A csónak rendben volt. Látszott rajta a kor, padjai eltöredeztek, ám a célnak megfelelt. Gyorsan bekászálódtak, utolsóként Paul, aki ellökte a parttól a bárkát.

Hamarosan már a folyó óvatos sodrásában mentek a túlsó felé. Az áramlat nem volt erős, éppen csak egy kissé térítette el őket. Paul óvatos mosollyal tekintett vissza a másik partra. *Sikerült.* Mondta magában.

A túlsó magasra szökő nyírfái alatt egy tisztább szakaszon értek ki. A nád halk zizegése, a fák szél borzolta lombja fogadta őket. Majd két katona lépett ki az árnyékok takarásából. Ugyanazt az szürkészöld kabátot viselték, mint Paul. Császári fegyveresek voltak.

Miután a partra húzták a csónakot, Paul a bajtársaihoz lépett. Ránézett vállukra, egyikőjük tizedes volt.

– Uram! – nézett a katonára. – Köszönöm – mondta ki őszintén.

– Ugyan, bajtárs – mondta a tizedes, furcsa kiejtéssel. – Mióta vannak úton?

– Nyolc napja. Miután a zászlóaljat szétkergették, ezek a kedves emberek segítettek nekem. Cserébe megígértem nekik, hogy biztonságban kimenekítem őket.

– Nagyon helyes – bólintott a tizedes, Paul válla felett Luisát és Valdemart nézve. – Nehéz útjuk lehetett, a vörössapkások mostanában mindent elkövetnek, hogy élve kerítsék kézre a Császár katonáit.

Császár. Mondta ki magában a szót Paul. A maguk egységében a tiszték és a beosztottak nagy figyelmet fordítottak arra, hogy csak a Felsőbb hadúr megszólítást használják, ha szóba kellett hozniuk Őfelségét. Csak civil körökben illették őt a Császár szóval, az újoncoknak ezt gyorsan meg kellett tanulniuk a seregben. Azt hitte, a tizedes is ezen a véleményen van. Ám gyorsan túltette magát a dolgon.

– Hogy halad a háború? – kérdezte Paul. Kíváncsi volt mindenre, ami történt, mióta úton van.

– Innen délre áttörtek a gázlónál. Az ottani hadosztály visszavonulni kényszerült, de von Barweld tábornagy meghagyta, hogy a folyó többi részénél várakozzanak őrzőjáratok, ha esetleg valaki erre menekülne, az offenzíva sikertelensége után.

– Tehát a tábornagy jobban van? – kérdezte meglepve Paul.

Régen hallott a tábornagy felől. Az öreg, megfontolt és kiváló hadvezér betegeskedett. Elkapott valamit, míg a fronton volt. Az ő korában a betegség könnyen ledöntötte lábról. Bár egyszer hordszéken vonult végig a táborukon. Minden katona nagy éljenzéssel és tapssal köszöntötte.

– Igen a sebesülése nem volt súlyos – válaszolta a tizedes.

Sebesülés? Kérdezte magát Paul. Láta, hogy Luisa és Valdemar nem messze állnak tőle és figyelik. Ekkor szörnyű gyanú fogta el. Óvatosan, szinte láthatatlan mozdulatokkal engedte le kezét, hogy elérje a hevederen függő karabélyt.

– Ő nem volt sebesült – válaszolta.

– Már hogyne volna... – kezdte a tizedes, majd elhallgatott.

A Császáriaknak kiadott vörössapkások kérdő tekintettel figyelték. Paul szívének minden dobbanását érezte. Hideg kúszott végig izmain, összeszorította fogait. *Ha kell, ez a vége.* Mondta magában. *De őket még megmenthetem.* Majd cselekedett.

– Fussatok! – kiáltotta.

Közben felemelte fegyverét. A hirtelen mozdulat közben az idő mintha lelassult volna. Hallotta a lábak dobogását, amint Luisa és Valdemar futásnak eredtek. Érezte keze alatt a ravasz hideg tapin-

tását és hallotta a dörrenéseket. De nem ő lőtt. Fémes villanás jelent meg a tizedes mellett álló katona kezében. A következő pillanatban pedig már érezte is a mellkasát eltaláló ólomdarabokat, amint megállíthatatlanul tépik kabátját, törik csontját és húsát érik.

Nem érzett fájdalmat. Lábai felmondták a szolgálatot. Elesett, oldalra dőlve a hideg földön. Tekintete kezdett elhomályosulni. Viszont még látta a holdfényben távolodó két embert, amint a fák közé tartanak. Dörrenések és villanások képei rémlettek fel előtte, bakancsok tompa dobbanásai hallatszotak. Majd hamarosan fehér köd lengte körbe, mely betakarta és elsodorta, messzire a testétől. És egy régi, ismeretlen érzés kerítette hatalmába, a nyugalom.

A vörössapkások később visszatértek, Paul közlegény holttestét a folyónak adták, mely messzi vidékekre vitte el, csillagos ég alatt, magas hegyek lábainál és virágos mezők között, egészen a hatalmas kék tenger vizeiig.

Csupán két ember volt, kettő a világon, aki elmesélhette volna, mit tett az ifjú katona, és hogyan áldozta fel magát két emberért a háború veszedelmes csatazajában. Hogy mi történt e két menekülttel, csak találgathatunk.

Folyóparti beszélgetés

– Én a helyedben nem tenném. – A folyópartot benövő sűrű növényzeten átvergődött fiú hirtelen megtorpant. A cipője orra már a vizet súrolta, a partot borító apró kavicsok megcsikordultak a talpa alatt. Elszánt tekintete torzan rajzolódként ki az enyhén fodrozódó víztükrön, egészen addig, amíg egy szemtelen vízipók át nem suhant a képen.

Nem mintha a fiút mindez különösképp zavarta volna. Azzal a lendülettel, amivel érkezett, megfordult, a kellemetlen emberi hang forrását keresve. Pár perccel később egy fiatal lánnyal nézett farkasszemet. Kicsit feljebb, egy kőn ül felhúzott lábakkal, barnás színű ruháival teljesen beleolvadt a környezetébe. A fiút valamiért furcsa érzéssel töltötte el, hogy a változatosság kedvéért most nem ő a láthatatlan. Nem tudta, hogyan kéne neveznie, egyfajta elégedettség volt, ami valamiféle szánelmszerűséggel keveredett. Nem a lányt tartotta szánelmasnak, sokkal inkább magát, amiért képes ilyen gusztustalanul örülni annak, hogy valaki még nála is észrevehetetlenebb.

– Ne szólj bele! – A hangja bizonytalanul csengett, mintha ő se hinné el a saját szavait, jobban mondva, mintha nem hinné el, hogy tényleg kimondta őket. Átfutott az agyán, hogy vajon mikor ejtett ki a száján utoljára felszólító mondatot. Próbálta elhessegetni a gondolatot, de már késő volt, már ott volt, kitörölhetetlenül. Ráadásul egyből az egyik osztálytársa gúnyos hangján képzelte el, tudta, hogy pár hét múlva már nem tudja majd megmondani, hogy ez az ő önostorozása volt, vagy a másik rosszindulatú piszkálódása. Pár hét múlva...

A lány őt nézte, és ez felettébb idegesítette őt. Várta a támadást, a sajnálkozást, meg minden ilyen kis hülye, haszontalan dolgot, ami ilyenkor jönni szokott. És csak várt. És a lány nem szólalt meg. Legalábbis nem azonnal.

– Ül le! – Az idegen a kőre mutatott maga mellett. Igyekezett nyugodt hangon beszélni az idegesnek tűnő fiúhoz, nem akart támadni, még egy halvány mosolyt is megejtett. A másik valamiért követte az utasítást. Ültek, és nézték a folyót, de ez csak amolyan feszült nyugalom volt, ami hirtelen szokott megszűnni, minden előjel nélkül. A lány gondolkodott, hogy megfogja-e a másik karját, nehogy az felpattanjon, és a vízbe vesse magát, de ez túlságosan indiszkrét gesztusnak tűnt.

– Elkaptak. – A szó elszállt a széllel. A fiú halkán felnevetett saját kis értelmetlen mondatán. A lány zavaróan drámainak találta a viselkedését, bántotta a fülét. Valójában az ismeretlen egész lényé dühítette.

– Nem kapott el senki. Felőlem ugorj, de én nem tenném, ha én lennék te. – A fiút idegesítette ez a kioktató stílus.

– Hogy lehetne véleményed arról, hogy mit tennél az én helyemben? Most találkozunk először. – A szavait megfellebbezhetetlennek, a hanghordozását lefegyverzőnek érezte... volna, ha nem egy lelkiileg instabil, kiszolgáltatott, elveszett gyerek lett volna. Ez az ellentmondás önmagában meggátolta, hogy a kimondott mondat hangsúlya és a fejében létező szándék megegyezzen.

– Igazad van – válaszolt a lány egyszerűen. – Talán. – Kereste a megfelelő szavakat, de fogalma sem volt, mit mondhatna. Egyre kínosabban érezte magát, de csak nem hagyhatta magára a fiút, így, ebben a szituációban. – Hány éves vagy?

– Tizenhat. – Kínos csend. – Meg se kérdezed, hogy miért akartam...? – A fiú először hezitált, hogy feltegye-e ezt a kérdést, de közben meg semmire se vágyott jobban, mint kimondani a fejében megfogalmazott indokot. Felkapott a földről egy falevelet, a szeme sarkából látta, ahogy a lány azonnal felé fordul a hirtelen mozdulatra. A falevél nem volt ép, szakadt volt és félig száraz, semmiben sem különbözött a többitől.

A fiú apró cafatokra tépte szét, gondolkodás nélkül.

– Tizenhat évesen mindenki öngyilkos akar lenni. – A lány összeszedett a földről pár darabkát, amit a mellette ülő az előbb szétszórt, és szórakozottan rendezgetni kezdte őket.

– Ez azért túlzás.

– Kérdezd meg az osztálytársaidat. Biztosan mindannyian gondoltak már rá.

– Más gondolni rá, és megtenni.

– Nem mondtam, hogy nem. – Tudálékos seggfej. Ez volt a fiú véleménye. – Olyan *déjà vu* érzésem van.

– Miért gondolod ezt?

– Nem gondolom, érzem.

– Nem azt... – Gyáva, gyáva, gyáva. Akaratgyenge szerencsétlen. Menj oda, ugorj a vízbe, ne vesztegesd az idődet. Legrosszabb esetben veled zuhan ez az idegesítő lány is, de mit számít az. Ha meghal, már nem teljesen mindegy? – A másikat. Hogy ennyi idősen mindenki öngyilkos akar lenni.

– Hát... – A lány rájött, hogy rossz taktikát választott. A kommunikáció sose volt az erőssége. Ami másoknak egy egyszerű, könnyed csevej volt, az neki a valóságos pokol. Ez a beszélgetés pedig nem volt se egyszerű, se könnyed. – Csak megérzés.

– És *te* hány éves vagy?

– Tizenkilenc.

– Egyetemre jársz?

– Igen.

– Milyen szak?

– Filozófia.

– Ó.

– Ó. – A lány a távolba révedt.

– Te miért akartál öngyilkos lenni annyi idősen? – A fiú olyan halk volt, hogy a mellette ülő alig hallotta. Nem néztek egymásra. Amikor pár perc múlva választ kapott a kérdésére, a fiú gondolatai már rég messze jártak.

– Amikor tizenhat voltam, elmondtam a családomnak, hogy a lányokhoz vonzódok. – A lány görcsösen a folyót bámulta, gyorsan beszélt, levegővételnymi szüneteket is alig tartott, nem akarta, hogy a fiú esetleg félbeszakítsa. Próbált arra koncentrálni, hogy megnyerje a bizalmát, de hirtelen felvilantak előtte az emlékképek. Ahogy kimondott egy mondatot, azonnal megbánta, és próbálta megparancsolni a nyelvének, hogy a következő szót ki se ejtse, mert ennek most nem róla kellett szólnia, de igazából olyan könnyű volt elmesélni ennek az idegen fiúnak mindent, olyan egyszerű volt egyszerre várni tőle ítéletet és semmi reakciót. – Nem vette komolyan senki. A szüleim kinevettek, azt mondták, majd kinövöm, ne aggódjak. A nővérem ettől függetlenül, a biztonság kedvéért megnyugtatta őket, hogy csak azért mondom ezt, mert még nem volt pasim, és ezzel akarom magyarázni. Ironikus módon

az egyetlen ember, aki komolyan vett, a mélyen vallásos nagymamám volt, aki a kijelentésem után elment a templomba imádkozni, hogy meggyógyuljak.

– Sajnálom. – A fiú valójában nem érzett sajnálatot iránta, csak ezt kellett mondani, ez volt a *norma*.

Minek sajnáljon bárkit, ha ő nem érdekel senkit?

– Az öngyilkosságnak nincs értelme. – Közhely. A lány némán gratulált magának.

– Az életnek nincs értelme.

– Ha már megszülettünk, miért ne csináljuk végig? – A lány egy követ dobott a folyóba, ezzel akaratlanul is elpusztítva egy apró vízipókot.

– Miért számít „végig”-nek kilencven évig élni, és miért nem, ha most meghalok? A végeredmény ugyanaz.

– Az elvesztegetett lehetőségek miatt. Te még élhetsz vagy hetven évet.

– És ha én úgy érzem, hogy most van vége? Nem mondhatom, hogy köszönöm szépen, ennyi volt, kiszállok? – A fiú hangja fáradt volt és elgyötört, mintha sokkal idősebb lenne, mint amennyi valójában. – Én rendelkezem az életem felett.

– Ez egy parttalan vita.

– Ez egy parttalan beszélgetés. – Újra csend. – Ha most beleugranék, megállítanál, ugye?

– Igen.

– De miért? Miért érzed úgy, hogy ehhez jogod van?

– Nem tudom. – A lány tényleg nem tudta. Épp azon töprengett, hogy mennyire szépen tükröződnek a felhők a vízen, sőt, még az is eszébe jutott, hogyha a fiú tényleg beleugrana, szó szerint az égbe menne. De ez a gondolat amilyen hirtelen jött, úgy szállt el. – Részeg vagy.

– Nem. – A fiú összerezzen.

– Érzem rajtad az alkohol szagát.

– Ez csak... Nem én ittam. – Lesütötte a szemét. A lány felé fordult egy pillanatra, aztán megint a folyót nézte.

– Miért akartál öngyilkos lenni?

A fiú rá akart szólni, hogy ne beszéljen múlt időben, de aztán valamiért meggondolta magát. Hirtelen nagyon sok mindent akart mondani. Az osztálytársairól, a tanáraitól, a családjáról. Arról, hogy mennyire magányos, hogy igazából nem érdekel az égvilágon senkit. Meg akarta mutatni a kék foltot, amit akkor szerzett, amikor az apja legutóbb megütötte, vagy a szakadt tankönyveit, amit pár srác összetépett. Meg akarta mutatni azokat a sebeket, amiknek nem volt fizikai nyoma. El akarta mesélni az átsírt éjszakákat, amikről sosem beszélt, amiket jobban titkolt, mint bármit, mert egy fiú nem bőghet. A folyamatos beszélés, ami a többieknek csak vicc volt, és ő is úgy tett, mintha az lenne, mert egy fiú nem lehet érzékeny. Nem mutathatja ki, el kell nyomnia, el kell nyomnia, különben újabb verés, újabb zaklatás. Gyenge vagy. Akaratszegény vagy. Szerencsétlen vagy. Nem vagy elég férfias. Nem vagy elég okos. Nem vagy elég szorgalmas. Nem vagy elég...

– Nem tudom.

– Igazából hazudtam – mondta egy kis idő múlva a lány zavartan. – Nem mindenki akar öngyilkos lenni tizenhat évesen. Én se akartam. – A fiú hallgatott. – Lakott egy srác az utcánkban. Négy évvel volt idősebb nálam, de a szüleink nagyon jóban voltak, gyakorlatilag náluk töltöttem a gyerekkorom.

Jobban a testvérem volt, mint a saját nővérem. Amikor tizenhét voltam, barátnője lett, egy év múlva az esküvőt tervezgették, a lány ekkor már terhes volt. A város másik felén voltam, és felhívtam a fiút, hogy jöjjön el értem, és vigyen haza. A barátnője is jött. Karamboloztunk. Baleset volt. Nekem csak a karom tört el, nekik... Láttam őket. Folyamatosan a nevüket mondogattam, hátha reagálnak, de már nem volt értelme.

– Úristen...

– Elmentem a temetésre. A fiú anyja, akit szinte annyira szerettem, mint a sajátomat, odajött hozzám az elején, és elkezdett kiabálni. Azt mondta, hogy nekem kellett volna meghalnom, hogy én aberrált vagyok, miközben a fia normális, hogy sose lesznek gyerekeim, családom, életem, hogy menjek, és kössem fel magam, mert a társadalomnak nincs szüksége a magamfajtákra. – A lány tisztán látta maga előtt a jelenetet, hallotta a hangokat. Kívülről figyelte magát, ahogy ott áll középen, kisírt szemmel, teljesen lefagyva. – És ahogy körbenéztem a teremben... Láttam a vendégek arcát. A saját szüleim, nővérem, barátaim arcát. Senki se szólt semmit. Én mégis úgy éreztem, hogy mindenki egyetért velem. Olyan volt, mintha víz alá merültem volna, nem bírtam levegőt venni, és bármerre fordultam, csak ember, ember, ember. Aztán kipróbáltam, hogy milyen tényleg a víz alatt lenni.

– De itt vagy.

– De itt vagyok.

– Én nem tartalak aberrálnak. – A lány halványan elmosolyodott.

– Én se magamat.

– Csak a gyász beszélt belőle.

– Tudom.

Csend.

– Milyen ironikus, hogy mind tudjuk, milyen értelmetlen az élet, mégis félünk véget vetni neki.

– Az élet nem értelmetlen. Pont a halál miatt nem az. Mivel tudjuk, hogy nem tart örökké, megpróbáljuk kihozni belőle a lehető legtöbbet. – A fiú nem értett vele egyet. – Miért akartál öngyilkos lenni?

– Mert nem akarok többé hazamenni.

– Erre vannak egyéb megoldások is.

– Amikor ma eljöttem az iskolából, elkapott ez az érzés, hogy soha többé nem akarok emberekkel találkozni. Nem akarok házakat látni, autókat, állatokat, fákat. Csak örökké aludni akarok.

– Ilyen mindenkivel előfordul. Ez nem elég ok arra, hogy...

A fiú indulatosan félbeszakította:

– De, hidd el, hogy elég. – Ott volt a nyelve hegyén az egész. Mindent el akart mondani ennek az ismeretlen lánynak, akivel valószínűleg sosem találkozik újra. Ha később összefutnának az utcán, minden biztonnal elmennének egymás mellett anélkül, hogy egyáltalán a másokra néznének. Most mégis szívesen elmesélte volna az egész életét, be akarta bizonyítani, hogy joga van meghalni. De ott tornyosult felette apja fekete öltönyös alakja, látta szigorú arcát, hallotta a hangját. „Egy férfinak mindent túrníe kell.” – Elcseszett az egész világ.

– És elcseszett benne minden férfi és nő?

A fiú felnevetett.

– Meg se kérdezted a nevem.

– Valahogy nem tűnt lényegesnek. – A lány hazudott. Nem azért nem kérdezte meg, mert nem volt lényeges, hanem mert túlságosan is az volt. Ha pár hét múlva hallaná a hírt, hogy a fiú mégis meghalt, és tudja a nevét, úgy érezte volna, eggyel több halálesetért felelős. Ezt el akarta kerülni. – Te se az enyémet.

– Igaz. – Kívülről úgy tűnt, mindketten a folyót bámulják. Egyikőjük se tudta volna megmondani, mennyi ideje ülnek ott. Olyan távolinak tűnt onnan minden, a város, az emberek, a civilizáció. Ez az elszigeteltség valahogy minden döntést súlytalanná tett. Itt nem voltak rokonok, barátok, ismerősök, akik lelkiismeret-furdalást keltettek volna. A lány és a fiú is azon gondolkodott, hogy milyen egyszerű lenne most felállni, közelebb sétálni, és... – Menjünk inkább haza.

– Haza... – A fiú úgy mondta ki a szót, hogy nem is figyelt oda. – Még élek.

– Igen.

– Majd holnap.

– Igen.

Lyukaslevelű

Egyetlen kikötés volt, nem kapcsolhattam lámpát. A fényt saját akarata szerint idomította. A szoba küszöbénél megállt, és egy tapodtat sem mozdult tovább. Egyetlen szikráját nem keverte össze a sötétséggel.

Megtanítottak a járásra. Számoltam a lépéseket a fotelemig. Előre hármat, balra hetet. Az összes variációját kipróbáltam, mintha egy hatodik lábujjam nőtt volna, a testembe ivódott a mozgás.

Eleinte szálfegyenes háttal ültem. Próbáltam olyan enyhén levegőt venni, hogy a mellkasom véletlenül se sajátítson el több teret, mint amennyit feltétlenül muszáj. Fejemet idegesen kapkodtam, hogy valamit – bármit – találjak. Próbáltam nyugodtan viselkedni, de leizzadtam. A sötétség sosem zavart különösebben, ha ismert helyen jártam. Izmaim megfeszültek, de rémképeim főként a belém táplált mesékből származtak. Nem tudtam, mire kéne számítanom, vagy mi ez az egész. Ott helyben tudatosult bennem, hogy milyen állásra is jelentkeztem. Csak arra vágytam, hogy lássak és halljak valamit.

– Hello! – szólaltam meg vékony hangon.

Csend. Nagyot nyeltem. Nedvessé vált tenyereimet nadrágomba töröltem. Az egész lényem menekülni akart. Minden érzékem kiélesedett. Egyetlen neszt sem hallottam, de a hátamban az izmok megsúgták, hogy nem vagyok egyedül.

Hirtelen egy zongorabillentyű nyomódott le a szoba egyik sarkában, és Chopin *Nocturne*-ja csengett fel. Kiszakadt belőlem a levegő. Fejemet a hang irányába fordítottam, és csak bámultam. Szívem hevesen dobogott, de rögtön felismertem a darabot. Eszméletlen pontossággal játszották.

Tátott szájjal próbálta megérteni az elmém, hogy mégis mi történik, de képtelen volt rá. Idegeim pattanásig feszültek. Egy idő után abban sem voltam biztos, hogy nem csak a képzeletem játszik velem.

Miután vége lett a darabnak, egy öblös hang szólalt meg a hangszer irányából.

– Emma... – ízlelgette a nevemet. – Ugye szereti Chopint?

Nagyot nyeltem. Biztosan előre megmondták neki a nevemet. Még sosem erőltettem meg annyira a szememet, mint akkor. Tudtam, hogy a férfi lát engem, és ez nagyon megijesztett, hiszen én csak a hangját hallhattam.

– Igen, szeretem. Mondja, hogy tud ilyen sötétben játszani? – kérdeztem. Meg akartam szerezni a titkát.

Egy pillanatra csend állt be.

– Játszik hangszeren?

Bólintottam.

Nem felelt. Ezek szerint ő sem látott engem.

– Igen – válaszoltam, valamivel megkönnyebbültebben.

– És mondja, hogy csinálja világosan?

Elakadt a szavam, ő pedig belekezdett egy másik zongoradarabba. Egyetlen hangot sem vétett el.

Első találkozásunk alatt többet nem is beszéltünk. Ő játszott, én pedig próbáltam valami valósá-

gosba kapaszkodni. Egy idő után már nem tudtam eldönteni, hogy álmodok-e. Minden perccel egyre kisebbnek találtam az addig óriásinak vélt szobát, egyre közelebb repített magához. Úgy éreztem, mintha kinyújthattam volna a kezemet, és az a másik lélegző, meleg testébe ütközött volna. Szükségem volt rá, de nem mertem lekicsinyíteni őt a fizika ketrecébe. Mindössze hangok voltunk, nem ártottunk, nem változtattunk. Nem akartam újra emberré változni.

Nem sokszor adódik meg az életben a teljes fénytelenység. Merően eltérő élmény, minden addigi tapasztalattól. Ennek a sötétségnek már mélysége, és színei vannak. Ez az árnyalat városokat épít fel magának, és új nyelvet alakít.

Ahogy teltek az órák, egyre többet beszélgettünk. Hetente kétszer jártam hozzá. Sosem igényeltem, hogy beszéljünk franciául, vagy spanyolul, ami tanárként eredetileg a feladatom lett volna, helyette a világról kérdezgett. Azt hiszem barátokká váltunk.

Elillanó árny volt az életemben, egy valóság nélküli lidérc, és mégis átformált engem. Ha hazamentem tőle, fél órán át csak bámultam ki a szobám ablakán. Láttam, és mégis elveszett voltam. Folyamatosan megkérdőjeleztem beszélgetőtársam létezését, és találkozásaink valódiságát. Senki sem tudott megerősíteni. Érzékszerveim magamra hagytak. Esténként a fületem hajtogattam, hátha a megfelelő szögből újra kihallatszódik az emlék.

– Maga szerint egyedül vagyunk itt? – tettem fel egyszer neki a kérdést.

Nem futott végig a libabőr a hátamon. A vele töltött órák alatt megszoktam és megszerettem a sötétséget. Nem bántott, simogatott. Meghallgattam őt, ő pedig megmutatta, ki is igazából.

– Végre ön is érzi – válaszolta halkán, de komolyan.

Utolsó alkalommal, amikor nála jártam, megkért, hogy táncoljak vele. Akárhogy pörögtem, forogtam, sosem sikerült beléütköznöm. Reménykedtem benne, hogy végre megtörténik, végre megérinthetem.

– Hol van? – álltam meg egy idő után kétségbeesetten. – Miért nem találom?

A szoba nem verte vissza a hangomat. A zongorabillenytű nem nyomódott le. A szavak nem gördültek a lábamhoz. Semmi sem mozdult, semmi sem hallatszódott.

A következő órám előtt csörgött a telefonom. Többé nem volt szükség az óráimra. Semmilyen indokot nem kaptam. Az épületet egy éven belül lebontották. Én pedig ott álltam a látásommal, süketen. Senki más hangját nem voltam képes meghallani. Ő létezett, és én nem.

Egyszer álmódott

A város változott. Mint ahogy eddig is, a sötétlő boltív alatt az utcák elfordultak és tolódtak, az épületek pedig ilyen-olyan módon kerültek új helyeikre. Mindez a némaság hurkában, egy porszem felverése nélkül történt. Ahogy az élet egy magját képző égitest lassan felmászott a horizontra, Kölyök már ébren volt és figyelte a szimpla, de mégis magával ragadó jelenséget. Korán kellett kelnie, hogy nyitásra odaérjen a „Bob Kincsei” névre hallgató, régi bakeliteket és kacatokat árusító zugüzletbe. Édesanyja egy álmom megszállottja volt, és nem félte fiát is belerángatni annak abnormalitásában izzó egészébe. Egy bakelitmeze kellett a már negyvenes évei végén járó hölgynek, melyről azt állította, maga Gabriel arkangyal suttozta füleibe, hogy csakis az az ócska lemez válthatja meg a világot. Kölyök jól tudta, hogy édesanyja már nem ép fejben, de amennyi évet leharcolt ebben az örülettel teli világban, nem is volt meglepő, hogy az elméje belefulladt a deviancia óceánjába. Mindenki örült. Ez nem egy kérdés, feltételezés, hanem egy tudományos tény. A probléma sosem magában a téboly jelenlétében lappangott, hanem annak mértékében. Ahogy a fiú cipői a macskaköves utcát koptatták, tekintete egy hatalmas táblára szegeződött az utca végén. A város mai alaprajzát kivetítő digitális felületet tanulmányozta, és szemei hamar ki is szúrták a bolt nevét a megannyi másik között. Ahogy gondolataiba mélyedt, az út hamar eltelt, és már látta maga előtt a régi kereskedés kirakatát. A poros gramofonok még mindig ott álltak mint marcona kapuőrök. Az ajtó nyitásakor egy csengő szólalt meg, majd az üzletben tébláboló dagadt macska kezdett fékezhetetlen nyávogásba. Kölyök végigsimított egy halom bakeliten, gyorsan elkapva az egyiknek a címét, ami csalódottságára csak egy hajdani aerobikos vinyl volt.

– Te vagy az, fiam? – hallotta meg a rekedtes hangot, és hamar látószögébe került öreg Bob. – Hányszor üzenjem meg édesanyádnak, hogy nálam nem fogja megtalálni azt a meséből szedett vacakot?

Bob – akit a helyiek csak Öregnek szólítottak – felnézett, s az idő ekéjével végigszántott arca jól látható lett. Bagolyszemeiben már rég kihunytak a fények, olyan volt, mint egy mély kút, amiben a nap alatt nem csillant meg a víz. Csontos kezeit végigfuttatta ősz szakállán, majd sóhajtott.

– Sose fogja elhinni, Öreg, és ezt te is jól tudod – válaszolta Kölyök. – Az a pillanatnyi álmom tartja egészben, már rég lógva találtam volna a konyhában, ha nem hinné, hogy nagy dolgokra hivatott.

Öreg maga is sok mindent megélt: háborút, a felesége elvesztését, és mégis milyen jól egyben tartja elméjét. De ahogy egyre idősebb lett, elkezdte őt molyként rágni a magány.

– El kéne mennem innen – nyögte ki, s szavait átította a fájdalom. – Elegem lett ebből a helyből, egy folyton változó városból. Látni akarom a fiam...

– Sok éve mondod ezt már Öreg, és még mindig itt vagy. – A fiatal az előtte álló, görbe hátú, manószzerű lényre emlékeztető férfin legelteti a tekintetét, meg nem mondta volna, de mintha könnyeket látott volna formálódni azoknak a ráncos szemeknek a sarkában. – Mind itt leszünk elásva. Nem szabadulhatsz innen, ahogy én sem, de még egy meg nem született embrió sem. Ez a hely lesz, ahol a történetünk végére pontot teszünk és csak reménykedhetünk, hogy tudjuk, milyen halál vár majd ránk. Mind egy kellemes, nyugodt végzetet képzelünk el, de ki tudja, Öreg? Rég nem vagyunk már urai a dolgoknak... de lehet, hogy sose voltunk.

Nesztelenség lett úrrá az apró helyiségen. A férfi bámulta a szemei előtt magasló fiataalt, majd nehéz léptekkel egy függönnyel takart privát szobába lépett. Kölyök nézte az Öreget eltűnni, majd ő maga is távozásra ösztönözte magát. Egy apró, kíváncsi hangtól vezérelve a könyvtárba indult. Emlékezett régi barátjára, Könyvtárosra, akit rabként tart fogva a hatalmas, fehér épület. A bejáratához egy márványnak tűnő lépcsősor vezetett, de az objektum kincseit egy aranyborításos faajtó rejtegette. Kölyök nehezen, de kitárta a bejáratot, beengedve magát. Egy változatlan arculat tárult elé, a kietlen, látogatatlan építmény tisztán volt tartva, hiába, hogy egyetlenegy könyv sem volt a polcokról leemelve már egy ideje. A tudást fogva tartó létesítményben visszhangoztak a léptei, amelyek felkeltették egy bizonyos dolgozó figyelmét. Könyvtáros az egyenruhájában díszelgett. Vastagkeretes szemüvege mögül felpillantott, majd egy hatalmas mosolyt ívelt fiatal arcára.

– Rég láttalak, barátom! – suttogta, orcái piroslottak az örömtől. – Hogy vagy?

– Ahogy mindig – válaszolta Kölyök, majd hozzátette: – Öreg költözni szeretne...

– Ő és ezek az ostoba tervek! Jól tudhatná már ennyi év ittlét alatt, hogy innen sosem mehetünk el. Ők nem akarják, hogy távozzunk, és mi pont ezért maradunk!

Könyvtáros szemei olyat is láttak, ami Kölyöknek elképzelhetetlen volt. Arctalan emberek járták az ő világát, akik selyempalástokkal fedték magukat, és tartották fogságban a város minden egyes lakóját. Persze, ezek mindegyike egy tévképzet volt, valótlan és felfoghatatlan, Kölyök mégis átérezte barátjának küzdelmeit. Könyvtáros magában tudta, hogy elment az esze, de mégis beadta a derekát a hallucinációknak. Rettegett valamitől, ami pont annyira volt valóságos, mint mesebeli.

– Én nem tartom ostobának ettől, csak embernek. Ha nem lennének elérhetetlen vágyaink, miben különböznénk a mai világot meghódító robotoktól? Gépezetek, amelyek kódolt parancsok sorozatai alapján cselekednek, hibák vétése nélkül. Mondhatni tökéletesek. Mi pedig? Annyira vagyunk tökéletesek, amennyire annak elérésére vágyunk. Szégyelljük a kinézetünket, a személyiségünket, a hibáinkat... mindent, ami emberi lény formál minket.

– Fura egy szerzet vagy te! – kacagott fel Könyvtáros, majd mutatóujját ajkai elé helyezte. – Elnézést, könyvtárban vagyunk. Oh! De hadd kérdezzek valamit! Szerinted mi az ember?

Kölyök a padlóra nézett, összekulcsolta tekintetét az alig látszódó tükörcképpel, majd újra a szemüveges fiatalra nézett.

– Ismeretlen eredetű entitások vagyunk, a tudomány homo sapiensnek nevez bennünket, és elkönnyvelten egy felsőbbrendű faj vagyunk. Csúcsragadozók, melyeknek a legnagyobb ellenségeik önmaguk. Önpusztítóak és primitívek...

– Szerintem – szólta Könyvtáros – az ember az egy egyén. Én vagyok én. Te vagy te. Miért tennéd rá az összes emberre ugyanazokat a jelzőket, ha mindenki pont annyira más amennyire csak lehet?

Kölyök halvány mosolyt vetett Könyvtáros irányába.

– Jó ember vagy – jegyezte meg, de következő mondatát megelőzte a közeli templom harangjának kongása.

Mind a ketten egy ablak felé meredtek, majd Kölyök intett, jelezvén indulását, és maga mögött hagyta az ártatlan foglyot.

– Hogy hívták? – Kérdezte a halál színeibe burkolózott férfi, miközben a kezében szorongatott tollal a fémasztalra lehelyezett jegyzetfüzetet piszkálta.

Rámereedt az előtte ülő fiatal férfira. Vizsgálta az arcát, tudni akarta, mi jár a fejében, de elakadt a külsőségeknél. Fejük fölött sápadtan világított a lámpa az amúgy sötétkés helyiségben. A férfit nem zavarta az asztal hidege, sőt nyugtatónak találta a rideg érzést a kezéhez ragadni.

– Már mondtam magának Öltönyös Cimborám, mi erről a véleményem. – A barna hajú férfi előrébb hajolt, könyökeit az asztallapra helyezte, és tenyereivel összefogta az arcát.

– Én pedig mondtam önnek, hogy a nevem... – Beszélgetőtársa gyorsan félbeszakította.

– A nevek itt lényegtelenek. Nemcsak a Könyvtárosé. A magáé és az enyém is.

– Bobnak volt neve – jegyezte meg.

– Az nem az igazi neve. De ha megengedné, folytatnám a történetet. Már ha meg akarja érteni a végeredményt...

Az öltönybe öltözött ember kezével jelezte, hogy folytassa.

Kölyök a templom melletti sikátorba ment. Tudta, hogy az Atya ilyenkor ott rejtőzik el, hogy rágyújtson egy cigarettára. Az ismerős szag megcsípte a Kölyök orrát, ahogy közeledett a reverendát viselő férfihoz.

– Üdv, fiam. Már megint erre jársz?

– Hozzászokhatna már igazán, Atyám – lépett közelebb Kölyök, majd hátát a graffitivel borított téglafalhoz támasztotta. – Ma is van valami okos mondandója számomra?

– Már az egész Bibliát felmondtam neked, mit mondhatnék még?

– Egyszer sem említettem, hogy a Szentírásból várom a válaszaimat.

– Féli-e ön Istent? – kérdezte végül Kölyök, üveggolyóként ható szeméit az Atyára tapasztotta.

A férfi mélyen beleszippantott a kezében lévő dohánytermékbe, szeméit az égre emelte.

– Tisztelem és szeretem őt – válaszolta monoton hangján mielőtt újra a fiúra nézett volna. – Te féled-e Istent?

Kölyök észre sem vette, hogy vagy egy percig némán állt és meredt a semmibe. A feje üres volt a pillanatban, a gondolatok elrekedtek. Nem volt nehéz a kérdés, a válasz még egyszerűbb volt számára, de valamiért gombócot érzett a torkában. Villámként csapott bele valami. Nem valami mágikus erő volt az, hanem a valóság.

– Én az emberektől félek, Atyám – mondta, majd egy a földön heverő sörösdobozba rúgott. – Nem Istentől.

– Miért? – csak ennyit kérdezett. Ezután csak némán állt ott, lassan beleszippantott a cigarettájába, de egyszer sem vette le a fiúról a tekintetét.

– Próbálunk normálisak lenni egy örülettel teli világban, ahol robbantunk, lövünk, ölünk, elárulunk, rabolunk, erőszakolunk... Hogyne félnék? Nem jut mindenkire egy hős, hogy megmentse, az csak néhány ember kiváltsága. Sokunk csak remél és imádkozik, hogy baja ne essék, hogy boldog legyen. De nem Isten tör borsot az orrunk alá, ha kés áll a hátunkba, hanem az ember maga.

– A világ fehér is, és fekete is. Ez teszi valóságossá, és nem holmi utópisztikus képpé.

Nekünk pedig túl kell élnünk a valóság gyötrelmeit. Ez a feladatunk. Amíg vannak jó emberek, addig lesznek rosszak is, a fény nem létezik árnyék nélkül.

– Viszont árnyék van fény nélkül, ezt hívjuk sötétségnek.

– Sose lesz teljesen sötét, fiam. Mindig lesz fény. Lehet az bármilyen parányi is, amíg van, addig van remény és jó.

– Lehetek-e fény? – kérdezte Kölyök röpke kíváncsisággal.

– Hogyne lehetnél! Mindenki lehet!

– Még egy ilyen városban is? Egy örültekkal teli helyen, akik napról napra elnyomják az ép elmét, és annak csak parányi szilánkjait hagyják hátra?

– Lehet. Csak tenned kell érte fiam. Tégy érte, hogy fény légy! Segíts embertársaidon! Segíts az állatokon, növényeken! Aztán nézd majd meg a munkád eredményét, hidd el nekem, mosolyogni fogsz – veregette meg a fiatalabb vállát, mielőtt magára hagyta a festett falak társaságában.

Kölyök nézte a távolodó alakot. Hagyta, hogy az előbb elhangzott szavak kísértsék a hazavezető úton. Elhatározta, hogy másnap, mikor a nap újra felkel és a város újra megváltozik, ő is meg fog. Segíteni fog mindenkin, akin tud. Mikor eljött a reggel és a napkirályként aranylott az égen, Kölyök megtette, amit megígért önmagának. Öregnek segített elköltözni, Könyvtárosnak megszabadulni az arctalan emberek uralmától, Édesanyának megtalálni a bakelitet, amit oly régóta keres, Katónának lelki békét nyerni, és az Atyának leszoknia a dohányzásról. Aznap éjjel a teste könnyebb volt. Először, annyi év után nem hallotta a város változását, végre csend honolt az utcák labirintusában. A bordái ketrecében érezte a boldogság lepkéinek szárnyait verdesni, ahogy azok elhagyják a gyomrát. A pók, amely a koponyájának sötétjében fonogatta az örület hálóját, végre megállt... és annyi képtelen éj után végre álmodott. Új érzés járta át, mintha eddig csak egy holmi lárva lett volna, és most vedlené le a bábót, ami fogságban tartotta. Egy meg nem fogalmazható dolgot érzett. Valamit, ami felülmúlt mindent, amit eddig ismert.

– Azt mondja, segített az embereken? – A öltönyös alak jegyzetelt. Nem volt izgatott, inkább az undor és a harag csírái burjánzottak a bőre alatt. – Azt állítja, a város, amiben élt, folyton változott, hogy reggelre minden máshol volt.

– Most meséltem el, nemdebár? – kacagott a fiatalabb férfi. – Figyelnie kéne, mikor beszélnek Önhöz!

A szerzet, aki diákokat megvető sebességgel körmölt, abbahagyta az írást. Felegyenesedett és összekulcsolta az ujjait.

– Jól figyeltem – mondta, majd megigazította magát a széken. – Ön ismerte ezeket a személyeket? Mármint személyesen...

– Persze! – válaszolta Kölyök vigyorogva. – Ezért segítettem nekik.

– Tudja ön, mit tett? – A férfi arculata nem változott. Rideg volt. De belül érezte, ahogy ég benne valami gyilkos érzés.

– Adtam nekik egy új esélyt, hogy boldogok legyenek.

Horkantás hallatszott a helyiségben. Az Öltönyös hátradőlt a széken, majd idegesen újra az asztal felé hajolt. Próbált meglátni valamit az overállosban, aki vidáman ült a kinyithatós széken. Kölyök jól tudta, mi volt az, amit a férfi látni akart. Mosolya szélesebbre nőtt, majd egy ritmikus dallamot dobolt el az ujjával az asztalon. Nem tudta magában tartani, és nevetésben tört ki. A szobát megtöltötte a mániákus hang.

– Ön... megölt huszonkilenc ártatlan embert – csapott az asztalra a férfi, hogy elhallgattassa a kacagás forrását. – Nem álltak önnel semmilyen kapcsolatban. Idegenek voltak egymásnak. Ne hazudjon tovább nekem!

Az Öltönyösön eluralkodtak az érzelmei. Tudta, hogy hibázott. Remény élt benne, hogy Kölyök a bánat jeleit ölti majd magára, de egy csillogó szempár bámult vissza rá. Akkor félelmet érzett. Olyat, amelyet még a karrierje alatt sosem tapasztalt. Rettegett egy fiatal sráctól bilincsben. Nem a kora rémisztette meg. Nem is a tettei. Hanem a gondolatai és vágyai, amik kivetültek a vigyorgó arcára.

Kölyök végignyalt kiszáradt ajkain. Az idegtől és félelemtől páncélozott férfit bámulta. Nem vette le róla a tekintetét, nem engedte, hogy szemhéjai egy pillanatra is leereszkedjenek. Figyelte, mint a ragadozó a prédáját. Eltöltötte újra egy bizonyos emóció. Eksztázisban úszott.

– *Animocorrupto nihil honestuminit* (A romlott lélekről minden tisztességes leperreg.) – mondta Kölyök – Ne várjon tőlem megbánást. Nem mutathatok olyat, amivel nem rendelkezem.

Ekkor Kölyök visszagondolt az álmára, amit először álmodott. Az első eset után. Mikor minden csöndben volt. Az álmában a föld megnyílt, vörös szőnyeg vezetett le, amely egy lépcső alakját öltötte magára. Ő elindult. Dicsfényben úszott, élvezetben és mámorban. Tudta, merre viszi az út... lefelé, a vörös szőnyeg végén egy aranyba ötvözött trón emelkedett ki a földből. Elfoglalta a helyét csak azért, hogy szenvedett lelkek helyezték fejére az örület koronáját. Egy gondolat futott végig az agyán: „Voltam egyszer én, hadd legyek most király.”

Mária mennybemenetele

Korán reggel kezdődött az egész. A férje jóval előtte kelhetett fel, mert mikor ő kikászálódott az ágyból, a férfi már kint ült a konyhában és kávéját kavargatva bámult maga elé. A nő nem öltözött át, pizsamában indult el a konyha felé, de csak a helyiség küszöbéig jutott. Ott megtorpant és csodálkozva bámult. Hátulról is tisztán látszott a férfi fülein ülő szemüveg vastag drótkerete.

Hosszú évek óta tudott arról, hogy a férje már gyerekkora óta gyengén lát közelre, azonban eddig még egyszer sem látta őt szemüvegben. Nemigen beszéltek erről, érezte, hogy ez is egyike azoknak a régi, érinthetetlen titkoknak, melyekbe a másik sosem avatta be őt. Talán a sorkatonaság tizennyolc hónapja alatt történt valami, ami egy életre nyomot hagyott a rövidlátó férfin.

Kiszolgáltatottnak érezném magamat, ezt szokta mondani bosszús hangon, ha nagy néha mégis szóba került a szemüveg kérdése.

Most pedig szemüveggel az orrán ücsörgött sovány reggelijének maradványai fölött, akkor sem vette le, mikor pár perccel később hozzálátott a koszos edények előblítéséhez. A fiatal nő csak állt a konyhaajtóban és szótlanul nézte a férfi ütemesen mozgó karjait, enyhén rázkódó hátát. Tanácstalansága lassan kétségbeesésbe csapott át, homloka egyre erősödő lüktetésbe kezdett. Álom és valóság feloldódni látszott a pillanatban, úgy érezte, maga alá temeti a felismerés terhe alatt összeroskadó, törékeny tudata. A takaró melege után váratlanul érte őt a konyha hűvössége, érezte, hogy libabőrös lett a karja. Kedve lett volna megdörzsölni, mégis, kényszerítette magát, hogy ne tegyen semmit a kellemetlen érzés ellen.

A hirtelen támadt csend térítette magához. Az edények csörömpölése abbamaradt, a csapot is elzárta valaki. Férje a konyhapultnak támaszkodva állt, tekintetét a földre szegezte, nem szólt semmit. Pár pillanatnyi vibráló némaság következett, melyet elektromos kisülésként szakított meg furcsa, elkenődő koppanások szabályos sorozata.

Egyszerre fordultak a csap felé. A nő tudta, hogy a másik is pontosan azt látja, amit ő. Elszoruló torokkal gondolt vissza azokra az évekre, amikor mindenben, de tényleg mindenben megértették egymást. A férje is határozottan boldogabb volt akkor, a homlokába mélyedő barázdáknak még nyomuk sem volt. A felesége nevét szerelmi vallomásként ismételte, ajkai örömittas mosolyra húzódtak, ahányszor csak elhagyta száját a szó: Mária. Az idő múltával azonban ezek a „Máriák” egyre fakóbbak, egyre halványabbak lettek, végül aztán elkoptak, eltűntek. Senki sem emlékezett már arra a napra, amikor utoljára keresztnevéen szólította feleségét. Most, úgy tűnt, egyetlen másodpercre ismét egy hullámhosszra kerültek.

Együtt figyelték az érlelődő, duzzadó vízcseppeket, talán együtt reménykedtek abban is, hogy elmarad az az undorító cuppanás, ami a fémlapra csapódás elengedhetetlen következménye.

A nő bizonytalan léptekkel indult el a mosogató felé, csupasz talpát szinte égették a hideg, nyirkos járólapok. Egy ingerült mozdulattal lenyomta a rozsdásodó fémkart, a csöpögés rögtön abbamaradt. Erre a férje összereszt, tekintete is felreppent végre a padlóról. Álltak egymással szemben, felszegett fejjel. Végül a férfi szólalt meg.

Kifizettem a lakbért, csak ennyit mondott rekedtes hangon, az asztalon heverő csekkre mutatva.

Szótlanul lépkedtek lefelé a fűtetlen lépcsőházban, a nő fázósan húzta össze magán kopottas kabátját. Percek alatt tették meg azt a pár száz métert, ami elválasztotta őket a buszmegállótól.

A bérlet felmutatását és néhány gépies, fásult biccentést, szájszögletből odavetett félmondatot követően elhelyezkedtek. A nő lehuppant az egyik foszladozó, lógó belű ülésre, a férfinak egy mocskos kapaszkodó jutott. Hogy meddig utaztak így, az már sosem derül ki. Az egyik megállónál csatlakozott az ajtó felé nyomakodókhoz, és egy puha, ruganyos mozdulattal leszállt a buszról. A férfi ott állt mögötte, a csukódó ajtó üvegére tapadt foltokon túl, és nem mozdult. Nem fordult el, de nem is nézett a feleségére. Valahova a messzeségbe révedt, és a szeméből lassan szivárogtak a könnyek.

A nő fejében az is megfordult, hogy férje nem is kifelé, befelé bámult most ilyen meredten, és nem tudta megmagyarázni, miért, ez az érzés mégis jólesett neki.

A vele együtt leszállók szétszéledtek, tapintatosan magára hagyták a gondolataival.

Nem akart, és nem is tudott sírni.

Néhány másodpercig még állt a buszmegállóban, aztán elindult. Sejtelve sem volt róla, hogy hová tart, egyszerűen csak meg akarta nyugtatni magát. Azt gondolta ugyanis, hogy csak az indul el, aki tudja, hová megy, és csak az kel útra, akinek célja is van.

Jó darabig a főúton haladt, majd taláломra bekanyarodott egy néptelen mellékutcába. Régen elhalt kereskedőcsaládok gazdagon díszített, évszázados házai között járt. Az egyik fehérre mázolt falon két piros monogram virított, az ismeretlen művész festékszórót tartó keze egy elnagyolt szívet is kanyarintott a szálkás kezdőbetűk köré.

A nő ajkát harapdálva toporgott az összefirkált fal előtt. Ha most valahogyan egy ecset kerülne a kezébe, lehet, hogy ő sem tudna ellenállni az előtte fehérlő lehetőségnek. Igaz ugyan, hogy hosszú hónapok óta nincs már másik név, amit felírhatna a sajátja mellé, mégis legyűrhetetlen készletet érez, hogy nyomot hagyjon.

Lehajtott fejjel sétált tovább, így csak azt vette észre, hogy a talpa alatt sorakozó macskakövek egyre meredekebb szögben tapadnak egymáshoz. Érezte, hogy a kacskaringós utca emelkedik, ettől a tudattól valami meglódult benne, és ez különös örömmel töltötte el.

Ez jó, jó, ha felfelé kell menni, igen, mászni, mindig feljebb, kapaszkodni egyre magasabbra...

Hosszú percekbe telt, amíg felismerte saját zaklatott, kapkodó zihálását. Korábbi lassú lépteit vad csörtetés váltotta fel, az utca kiszolgáltatottságtól visszhangzó tágassága is átadta a helyét egy nyomasztóan szűk sikátornak.

Nincs már egyedül sem, eszmél rá, egyre többen jönnek vele szembe, lefelé a dombról. Hiába igyekszik, nem tudja elkerülni, hogy magába szippantsa az embertömeg. Idegenek sietnek el mellette, többen nekiütköznek, egy idősebb asszonnyal még a tekintetük is összeakad egy pillanatra.

Aztán rohannak tovább, helyüket vidáman beszélgető turisták foglalják el, hogy honnét jöttek, azt lehetetlen megállapítani, az biztos, hogy hozzá vannak szokva a zsúfoltságához, mert a legnagyobb lelki nyugalommal taszigálják, lökdösi egymást, őt is. Összedörzsölődnek a kabátok, soha nem látott szakadékokat nyitva ember és ember között. Úgy érzi, csak idő kérdése és belezuhan a mélységbe.

Kétségbeesetten menekül tehát, rémülten igyekszik arra, amerre ritkulni látszik a kavargó sokaság.

Legjobb lenne hazamenni, jut eszébe, és a szatyrot az egyik sarokba vágva visszakucorodni

a párnák közé. Régen is így tett, mikor otthon, egyedül, lázasan takarója alá bújt, és öklét harapdálva várta, hogy csillapodjon végre a szünni nem akaró, pulzáló forróság.

Nem tudta, mennyi ideig tartott, amíg kievickélt a tömegeből. Eltűnt a szorongás, eltűnt a kétségbeesés is. Nem gondolt voltaképpen semmire, élvezte, hogy nincs miért aggódnia, hogy nincs mitől félnie, hogy az egész világ tét nélkül függ valahol az öröklétben.

Szél volt és kéklő, felhőtlen égbolt, a fiatal nő pedig kezdte végtelenül aprónak érezni magát. Ez az érzés egyáltalán nem volt kellemetlen, kezdetben szokatlannak hatott ugyan, de ő úgy döntött, nem foglalkozik ezzel, inkább hozzászokik, az kevesebb fáradtsággal jár...

Ebből a puha, szilárd jellegét fokozatosan elvesztő világból ráncigálta vissza egy határozott, tiszta csengésű gyerekhang. A hang gazdája egy kapualjból totyogott elő, hogy a nőről mintegy tudomást sem véve rácsodálkozzon az alatta elterülő városra. Rövid, de alapos szemlélődés után, ujjait a közelben füstölgő hőerőmű irdatlan kéményére szegezve, a következő kérdést tette fel a nyomában siető középkorú férfinak:

Az meg micsoda?

A férfi láthatóan zavarban volt. A kérdés kérlelhetetlen egyszerűsége, úgy tűnt, legyűrhetetlen akadály elé állította. Zavarát csak fokozták a kislány számonkéréssel telt szemei. A nő néhány tétova lépést tett feléjük, majd, látva az apa tehetetlenségét, megszólalt.

Ez egy felhőgyár, magyarázta mosolyogva, rögtön meg is lepődve saját merészségén.

De nem, nem történt baj, a gyerek ismét elmélyülten tanulmányozza a pöfékelő kéményt a férfi pedig egy meleg, hálás pillantással köszöni meg a nem várt segítséget.

A nő pár másodpercig nézi őket, még egy cinkos hunyorításra is marad ereje, aztán szemét menthetetlenül elfutották a könnyek. Nem látta értelmét, hogy tovább toporogjon a közelben, inkább folytatta útját, tovább, felfelé. A külvilágból többé nem hatolt el hozzá se zaj, se kép, azok viszont, akik látták őt menni ezekben a percekben, mind megbámulták. Az ugyanis még a város legszürkébb polgárainak figyelmét sem kerülhette el, hogy volt valami örökkévaló, valami múlhatatlan abban, ahogyan Mária lépdelt, szinte tudomást sem véve arról, hogy a szél először csak bele-belekap a hajába, később már ruháit is megszagatja, végül aztán felkapja Máriát, és viszi, sodorja magával bele az égbolt ki-kezdhetetlen kékségébe.

Ötödjére

A félelem. Megfoghatatlan, mégis mindannyiónkat képes magával ragadni. Az érzés, amely áthatol a testünk összes porcikáján és felemésztí azt, hogy a végére ne maradjon más, csak a pucér félelem. Az érzés, amely a legnagyobb hatalommal bír, és amely mindenkit és akárkit képes a hatalma alatt tartani. Mégis, ha megkérdezik, hogy mi az, hogy félelem, nem érkezik válasz. Nem lehet rá választ adni. A világ legkézzelfoghatóbb érzése, mégis megfoghatatlan. Senki sem tudja mi az, mégis mindenki ismeri. A félelem a semmi és minden, a félelem a hatalom és a gyengeség, a félelem az öröm és a bánat, a félelem a jó és a gonosz. Mégis csak egy szó van rá. Félelem. Félni.

Jack is félt. Nem tudta mi vár rá. Nem tudta, hogy mi lesz. A homály öntötte el a lelkét, az agyát és az egész testét. Lassan minden kezdett egybefolyni a homállyal, amit belül érzett. Először csak egy kis ponton érezte. Azután a pont foltta kezdett növekedni. Egy idő után több kis pontot is érzett, amelyek foltokká alakultak, majd a sok folt összeolvadt. Valami mást kezdtek formálni. Valami megfoghatatlant. Reszketni kezdett. Egy hideg, de egyben égető érzés kezdett a hátán végigfutni, aztán ez az érzés – vagy akármi is legyen az – elöntötte az egész testét és nem érzett mást, csak... nem tudta mi volt az. Rettegett, de ebben sem volt biztos. Semmiben sem volt már biztos. Azt sem tudta már, mit jelent az, hogy biztos. Mit jelent félni. Mit jelent rettegni, mit jelent érezni. Nem volt más, csak a homályos folt a testében. A testben, ami már talán nem is az övé volt. A homályos, kavargó, fagyos és égető foltot már nem csak legbelül érezte. A bőrén kívülre hatolt a fájdalom. Már nem csak a testében volt. Egy olyan helyre is beférközött, amelyről nem tudta pontosan, hogy hol van. Csak azt, hogy létezik. És azt, hogy fáj. De az sem biztos, hogy fáj. Csak az, hogy egy érzés. Egy érzés, amely már a lelkéig hatolt, majd elemésztette az egész mivoltát, mindent, ami ő volt. Mindent, amit csinált, amit szeretett, amit gyűlölt és amitől az volt, aki. Már nem ő felelt ezekért a dolgokért. Már nem tehetett semmit. Nem láthatta őket viszont, nem érezhette őket, és már nem is számítottak. Nem... aznap ezek már nem számítottak. Nem számított más, csak az, hogy élve kikerüljön onnan. Ha nem is élve, de legalább annak a tudatában, hogy élt valamikor. Nem számított, hogy igaza van. Nem számított az igazság. Minden, amit aznap tett, amit aznap érzett, nem volt más... csak

TÉBOLY.

Negyedjére.

Egy esős, őszi reggel volt. A nap még nem mert előbújni fátyolos ködtakarója mögül. Sötét volt. Nem. Világos volt. Az sem. A sötét és a világos furcsa összhangot hoztak létre. Szürkület volt. A sötét és a világos összhangja erősen hasított bele a reggeli ködbe. Vagy erősen nem hasított bele. Szürke volt minden. A fák, a kerítés, a kövesút, a villanypózna. Minden szín szürkébe futott össze. Olyan volt körülnézni az udvaron, mintha semmi sem lenne ugyanaz, mint amilyen nappal szokott lenni. Mégis minden olyan volt, mint nappal. Csak más. Üszkös, szürke és lehangoló. Mintha az ember egyetlen lélegzetével magába szívna a szürkéség valószínűtlen páráját és önmaga is szürkévé válna. Mintha kicserélték volna. A szürkület sötét napsugarai ködbe burkolták önmagukat. Hangos volt a csend. Zaj volt, mégis minden néma. Üresség.

Jack a kerítés mellett guggolt. A néma zajtenger elemésztette gondolatait. Üres volt a feje. Nem gondolkozott, csak nézett. Nem látott, csak figyelt. Egy pók volt a kerítéslécek között. Nappal barna volt a kerítés. Az ő kerítésük. A sajátjuk. Az a kerítés és azok a lécek, amelyet minden nap lát. Ugyanaz a kerítés volt, mégis mintha idegen lett volna számára. Mintha most látta volna először. Nem is látta őket. Mintha nem is lennének ott, csak valaki el akarná hitetni, hogy ott vannak. Mint egy vetület egy elborult elme mélyén. Egy sötét szobában, mely egyszerre fekete és világos. Talán szürke. Nem valóság, mégis minden valódi. Nem létezik, mégis látni lehet. Homályos kép. Köd.

Előre és hátra billegett, ahogy kifelé bámult erre az elborult világra. A pók a hálója közepén ült. Várt. Várt valamire. Nem lehetett tudni, hogy mire. Azt sem lehetett tudni, hogy vár-e egyáltalán. Azt sem, hogy az egy pók-e. Olyan homályos.

Egy légy repült arra. A páratól nedves szárnyai irányíthatatlanul, mégis tudatosan a hálóba vették. Nem tudta hová tart. Azt sem, hogy mi lesz ezután. Csak a ködöt látta maga előtt. Megakadt valamiben. A szárnyai nem mozdultak tovább. Nem is akarta megmozdítani őket. A pók alakot váltott. Mintha nem is ugyanaz lett volna, mint ami eddig volt. Mintha álarc lett volna rajta. A levegőben érződött a változás. A köd viszont elemésztette az érzéseket és nem hagyta, hogy áthatoljanak rajta. Legalábbis nem olyan formában, mint amilyenek születtek. Torz, kivehetetlen érzések. Nem is biztos, hogy érzések. Nem is biztos, hogy torzak. Lassú, kimért léptekkel közeledett a légy felé. A légy nem mozdult. Csak mereven csüngött a vékony, áttetsző szálon, melyet itt-ott vízcseppekkel díszített fel a hajnal. Még lélegzett. Nem tudta, hogy ez a légzés. Nem volt tudatában annak, hogy levegőt vesz. Már nem volt fontos. Elenyészett az érzések üres tengerében. Csak a ködöt látta maga előtt. Nézte a pókot, ahogy közeledik felé. Vagy talán távolodik. Vagy egy helyben áll. Nézte a pókot, de nem látta. Érezte a fájdalmat, de érzéketlen maradt. Elenyészett egy pillanat alatt. Nem tudta, hogy mi lesz. Már azt sem tudta, hogy mi volt. Minden, amit csinált, amit szeretett, amit gyűlölt és ami azzá tette, aki volt. A semmibe vészett. Nem láthatta viszont. Már azt sem tudta, hogy mit jelent az, hogy látni.

A pók egy hirtelen, de precíz mozdulattal ragadta meg a legyet. Egy pillanatig, mintha várt volna. Mintha nem csinált volna semmit. Megállt. Reményt adott a légynek. Okot a reménykedésre, hogy valaha élve kikerül innen. A köd kezdett feloszlani. Az üszkös valóság kezdett színekbe burkolózni s levetette ködből szőtt fátylát. A légy reménykedett. Mintha hirtelen tudta volna a szavak jelentését. Mintha újból tudta volna, mi az, érezni. Mintha tisztán látott volna mindent. Az is lehet, hogy ez csak álom volt. De lehet, hogy a valóság.

A pók hirtelen tekerni kezdte a legyet és egy végtelennek tűnő, de mégis átlátszó fonállal csavarta körbe a mozdulatlan, nyugalmasnak látszó, nyugtalan testét. A légy fehér, zavarosan áttetsző bábbá változott, melyet a pók úgy mozgathatott, ahogy kedve tartotta. Kiveszett belőle az élet. Nem maradt más hátra, csak egy rideg és üres portok, amely régebben egy lélek hordozására szolgált. A pók kiszívta belőle az utolsó csepp életnedvet is. A légy homályt érzett, mely lassan elborította egész lényét. Üresség. Köd.

Jack felállt és megrázta a fejét, mintha egy másik világba tett utazásból térne vissza. Azonban ez nem egy másik világ volt. Ez a valóság. A negyedik légy ma reggel. A negyedik légy, amely nem repülhet többet. A pók negyedjére csavarta be gyanútlan áldozatát.

A köd kezdett feloszlani. A szürkesség színességgé változott. Mintha a valóság levette volna maszkját, mely mögött eddig rejtőzött, elferdítve önmaga mivoltát. Indulni kell. Ez volt a jel. Jack mereven nézte a kiskaput. Aprócska volt, mégis hatalmas. Nem mert kilépni rajta. Nem akart. Nem tudott. Mintha láthatatlan láncok húzták volna vissza a kezét, mikor a kilincs felé nyúlt. De muszáj volt. El kellett szakítania a láncokat. Mélyen belevágtak a húsába. Egészen a csontig hatoltak. A fájdalom nem tántorította el. Akármennyire vérzett, akármilyen hatalmas sebek tátongtak a karján, nem maradhatott. Nem állhatott meg. Menni kell.

Fél óra. Ennyi kellett, hogy odaérjen. Fél óra. Egy örökkévalóság. Nézte az utat, ahogy egy végtelen fekete szalagként tűnik el a talpa alatt és minden lépéssel egyre közelebb lesz. Nem tudta, hogy mire számíton. A múltkor nem volt olyan rossz. Talán egy kicsit. Lehet, hogy nem volt rossz. Az is lehet, hogy jó volt. Már nem emlékezett... Lehet, hogy az egész csak egy álom volt. Egy elborult, sötét, ködös álmkép. Nem valóság. Csak egy álom.

Odaért és belépett a fehér, vékony üvegajtón. Ez a vékony üvegréteg választotta el mindentől, ami odabent folyt. Vékony volt, mégis áthatolhatatlanul vastag. Gyenge volt, mégis tömör. Bent tartotta, amit bent kellett tartania. Ahogy kinyílt az ajtó, s ahogy a vékony szigetelő gumiszalagok fájdalmas és halk csikorgással elváltak egymástól, megszűnt minden, ami elválasztotta volna tőle. Azt, hogy mitől, ő sem pontosan tudta. Azok sem, akik az ajtó túloldalán voltak. Senki sem tudta. Már abban sem volt biztos, hogy valóban álmodta-e az egészet. Ahogy átlépte a küszöböt, mintha egy láthatatlan határt lépett volna át, amely egy különös, másik helyre vezetett. Egy nyugodt helyre. Világos, de mégis zavaros. Fényes, de mégis matt. Boldog, de mégis brutális. Szép, de mégis szörnyű. Volt benne valami megfoghatatlan. A hely, mint mindig, sötét anyagként sugározta be az ember lélekét. Jack, mintha érezte volna a változást. Mintha ezer meg ezer súly nehezedett volna a vállára. Alig tudta vonszolni magát. Szinte teljesen a földre ereszkedett. Nem tudta, hogy mi történik. Csak annyit, hogy nehéz. Valami visszatartja. Valami nem engedi, hogy úgy létezzen, mint ahogy az ajtó mögött. Nyomasztó.

Mosoly. Mosolygás. Odabent mindenki fénylő mosollyal díszítette megfáradt tekintetét. Csak mosolygás. Mindenütt. Nem lehetett menekülni előle. Nem is akart. Szeretett mosolyogni. Mosolygott is. De azt sem akart. Mintha járványként terjedt volna át az ő arcára is az erőltetett, kiszámíthatatlan, ködbe burkolózott, merev és egyhangú mosoly. Csak egy mosoly. Senki sem tudta, hogy mi van mögötte. Nem lehetett tudni, hogy mi rejtőzött a másik mosolya mögött, mely álarcként ragadt rá a tekintetükre. Jackére is. Nem tudta levenni. Egy szürke álarc. Csak egy mosoly. Kiszámíthatatlan. Mintha nem is mosoly lett volna. Jack már nem tudta eldönteni. Zavar. Egyre zavarosabb lett a tekintete az álarc mögött, ahogy egyre beljebb haladt az épületben. Még visszaneézett az ajtó felé, mely már zárva volt. Nem látott az üveg mögött mást, csak szürkéséget. Tudta, hogy odakint a szabadság várja. De valamiért szürkéséget látott. Vagy talán nem is látta. A súly, mintha a kétszeresére nőtt volna a vállán. Alig bírta. Teljes erejével azon volt, hogy ne roppantsa össze a tonnányi kötömb. Megtorpant. Nem akart tovább menni. Soha nem akart itt lenni. Soha nem akart belépni erre a helyre. Soha nem akart álarcot viselni. Mégsem állt meg. Nem tudott megállni. Egy láthatatlan kéz, mintha megragadta volna és úgy húzta volna be a mélybe. A sötétségbe. Vagy a fénybe. Arra a helyre, ahol nem

volt sötétség és nem volt fény, mégis mindkettő jelen volt. Szürkesség. Kiszámíthatatlan. Végtelen szürkesség. Vakság. Csak ment tovább. Az ajtó egyre távolodott és távolodott, mégis mindössze egy karnyújtásnyira volt. Elérte, de nem tudta megfogni a kilincset. Előtte volt, de nem tudott kilépni rajta. Bent ragadt, az álarca mögött. A sok álarcot viselő lény között. Emberinek tűntek, mégsem emberek voltak. Valódiak voltak, de az egész egy álmokép volt csupán. Egy szürke, zavaros álmokép. Senki sem figyelt rá. Mosolyogtak. Csak a rideg mosoly. Jack is rá volt kényszerülve. Nem akarta hordani ezt az álarcot. Le akarta venni. Megragadta az arcát, majd tépni kezdte. Megmarkolta az álarca szélét, húzta, tépte, karmolta, marta, cafatokra tépte. Mégis rajta maradt. A körmei leszakadtak. Vér folyt a kezén, bele a sebbe, amit a láthatatlan láncok vájtak bele. Az arca a ragacsos folyadék-tól vöröslött, melyet az erei pumpáltak, immár látszólag céltalanul. Az álarc viszont az arcán volt. Egy véres mosoly. Beletörődött. Nem tehetett semmit. A sebek égtek, de mégis jó érzés volt. A fájdalom elviselhetetlen, mégis megnyugtató. Nyugalom. Csend. Mosoly. Már nem nézett többet az ajtóra. Az álarc szinte egybeolvadt az arcával. Már nem is érezte. Nem akarta érezni. Vett egy nagy levegőt és magába szippantotta az öröm illatát, mely betöltötte az egész teret. Az ereit szíve egyetlen dobbanásával megtöltötte a benti légkör felüdítő, üszkös hamvaival. A terem felé indult. Az emberek elmentek mellette. Látszólag nem figyelték rá. Örült neki. Egy a sok közül.

A háta mögött azonban sugdolózást hallott. Róla beszéltek. Ahogy egyre beljebb ment, elkezdtek felfigyelni rá. Először csak halk, értelmetlen szavakat sugdostak egymásnak, aztán már egyenesen a szemébe néztek. Először még csak egy valaki, aztán ketten, aztán egyre többen. Mintha terjedt volna. Mintha zavart keltett volna. Mintha jelenlétével megfertőzte volna a benti, makulátlan légkört és valami szennyet, valami tisztátalant hozott volna be magával. Mindenki arcán csak komor mosoly ült. Néma aggodalom. Lehangoló vidámság.

A teremhez ért. A teremhez, amelyben annyi minden történt. A teremhez, amelyben fél életét töltötte. A teremhez, amely a biztonságot jelentette. A többiek már ott voltak. A sorstársai. A gyilkosai. Mindenki vidám volt. Legalábbis így hallotta az ajtón kívülről. Még várt egy kicsit. Hallgatott. Nem tudta, hogy félbeszakítsa-e őket. Nem tudta, hogy megzavarja-e a boldog és makulátlan légkört odabent. Kis várakozás után vett egy nagy lélegzetet, majd benyitott. Lassan és finoman tárta ki az ajtót, éppen csak annyira amennyi helyre szüksége volt. Nehogy az öröm kiszökjön mellette. Nehogy ő legyen az, aki kiengedi. Így is annyiszor hibáztatták már. Csend. Csend volt, mégis zavarodottság. Zavar. Hang. Fűlsiketítő némaság.

Mindenki őt és a véres álarcot bámulta. Nem nevettek tovább. Nem volt több boldogság. Nem volt elég óvatos. Nem is számított másra. De legalább reménykedett. Ahogy leült, mégis minden kitisztulni látszott. A súly, mintha eltűnt volna a válláról. Mintha félúton elhagyta volna a nagy sietségben. Minden tiszta volt. De lehet, hogy mégsem. Torz tisztaság volt ez. De ő mindent tisztának látott. Boldognak érezte magát. Azt érezte, hogy boldog. Boldog volt. De nem örült. Mosolygott.

Feszítő volt a némaság. A csend zajként telepedett a teremre. Valami készült. Valami készülhetett. De nem lehet. Mégis lehetséges. Ez volt az a nap. Ez volt az ő napja. Ez volt az utolsó... nem tudta, hogy mi, de bizonyára az utolsó. Már nem emlékezett. Valóság vagy álom. Megfogható, de megfoghatatlan. Minden, mégis semmi. Zavar. Zavarodott volt. Mindenki zavarodott volt. Minden zavarodott volt. Ők is tudták. Mindenki tudta, hogy valaminek ma el kell dőlnie. Valaminek meg kell

történnie. Mégis, mintha minden átlagos lett volna. Senki sem tudott semmit. Megnyugtató örület. Örült némaság.

A csendet kopogtatás hangja törte meg. Visszhangzott. A hangok hullámai ide-oda csapódtak a terem falának ütközve, újra meg újra visszatérve. Mintha örökké tartott volna a kopogás. Jack már ismerte ezt a hangot. Mégsem tudta mi ez. Elvakította a tisztaság. Egy mosoly tűnt fel az ajtófélfá mögül. Az alak mereven bámulta Jacket. Jack nem hitt a szemének. Nem tudta mit higgyen. Nem tudta, hogy ez is az álom része-e. Azt hitte, hogy az egészet csak álmodta. Semmi sem történt meg. Mégis érte jöttek. Ami a kezéhez tapadt, nem moshatta le és nem metszhette ki a bőréből. A részévé vált. Egy bélyeg. Megbélyegezett.

Nem akart elmenni. A tekintet mégis magával ragadta. Nem kellett szavak. Már tudta, hogy hová megy. Nem volt muszáj mennie. Nem kellett megszólalnia. Úgy jobban járt volna. Legalábbis az okosak a fekete öltönyben ezt mondták. De a hang az álarc mögül az ő nevét mondta. Jack körül nézett, mintha nem így hívnák. Mintha egy tévedés lenne az egész. Az is volt. Egy kegyetlen tévedés. Az alak megragadta, majd mosolygó álarcával biztatta Jacket. Ő látszólag élettelen volt. Az alakkal ment, mégis mintha az ellenkező irányba sétált volna. Megálltak. Minden az ő érdekében történik. Minden azért van, hogy neki jobb legyen. Minden érte van. Legalábbis ezeket hajtogatták folyton. Az ajtó mögött egy nagyobb alak várta. Egészen nagy volt. Bizonyára erős. Nem lehetett gyenge. Csupán a tekintetével is ölni lett volna képes. Folytonos, egyenletes léptekkel csatlakozott hozzájuk, mintha jelenlétét leplezni szeretne volna és észrevétlen akart volna maradni. Jack már látta az álarc mögött rejlő arcot. Ismerte is. Tudta ki ő. Segíteni akart neki. Az alak mégis úgy tornyosult Jack fölé, miközben a másik alakkal közrefogták őt, mintha vadidegen lenne. Ijesztő, a folytonosságtól viszont egészen megnyugtató folyamat volt. Ahogy mellé állt. Észrevétlenül maradva. Jack nem is vette tudomásul, mikor a kezére húzták a bilincset. Azt sem tudta, hogy egyáltalán bilincs volt-e. Csak egy átlagos séta volt. Mint anyával a parkban a napsütésben, mikor a szellő kellemesen és lágyan simogatta az arcukat és élvezték a létet. Az életet. Az ajándékot, hogy vannak egymásnak. De most anya nem volt ott. De nem biztos. Lehet, hogy ott volt. Mintha a suttogó hangját hallotta volna. De nem akart szólni. Mi van, ha ők nem hallják? A teremből két álarcos lépett elő. Látszólag rémültek voltak. De ezt csak az láthatta, aki az álarcok mögé tudott nézni. Jack kiválóan látott a dolgok mögé. Máshogy látta a dolgokat, mint mindenki más. Nekik marad a száraz és tökéletes mosoly. Jackért aggódtak. De már nem tehettek semmit. Jacknek ezek is csak ugyanolyan mosollyá váltak, mint a többi. Egy pillanatra talán látta az aggódó tekinteteket, de aztán végleg összerosódtak és eltűntek az álarcok takarásában.

Az üvegajtóhoz közelítve újabb alakok csatlakoztak a gyászmenethez. Talán nem is volt gyászos. Inkább mulatságos. Mindenki mosolygott. Hol Jackre pillantottak, hol a folyosót nézték. Legalább egy valaki mindig rajta tartotta a szemét. Jack sem tudta, hogy miért. Talán szimpatikusnak tartják. Vagy talán nem akarják, hogy elszabaduljon. De Jacknek esze ágában sem volt megszökni. Azt mondták, hogy minden azért történik, hogy kiderüljön az igazság. Akkor neki nincs miért aggódnia. Ha kiderül az igazság, ő biztonságban van. Nem csinált semmit. De ez nem biztos. Nem voltak biztosak benne. Vagy inkább abban nem, hogy mit csinált. Ebben a végén már ő maga sem volt biztos.

A terembe, ahová mentek, vasrácsos ajtók valóságos labirintusa vezetett. Valamit nagyon odabent

akartak tartani. Vagy inkább odakint. Talán az igazságot. Vagy a hazugságot.

Szűk volt a terem. Fullasztó. Sötét. De világos. Inkább sötét. Szürke. A terem kicsi volt, mégis mintha nem lehetett volna ellátni a túlsó falakig. Valami meggátolta a látást. A tisztán látást.

Hatan voltak odabent. Mindenkin álarc. Miután Jack leült, két öltönyös alak az ajtóba állt, kettő pedig mellé ült a kanapéra. A hat alak közül az, aki középen ült közölte, hogy minden azért van, hogy ő biztonságban lehessen. Minden érte történik. Mindenki mellette áll. A teremben mindenki egyenlő. A mosolygó álarc mögött csak szürkeség volt látható. A szemei, a szája az orra, mindene egybefolyt az álarccal. Jack haza akart menni. Az igazságról kezdtek el beszélni. Ebben a teremben minden az igazság megtalálására szolgál. Nem számít más, csak az igazság. Minden alkalommal elmondták ezeket a szavakat. Jack kezdte úgy érezni, hogy nem tudja mit jelent, hogy igazság. A gondolatai hamar megszűntek létezni. Tekintete üvegessé dermedt, az agya fokozatosan kezdett kikapcsolni, ahogy a mosolygó arcok egyre hangosabban formálták a szavakat. Az arcok lassú, kimért mozdulatokkal kerültek egyre közelebb és közelebb hozzá. A bizalomról beszéltek. Arról, hogy ők megbíznak Jackben, de valamiért ő nem bízik meg bennük. Azzal vádolták, hogy nem mondja el az igazat. Lehet, hogy nem is vádolták. Csak finoman a tudtára adták az álláspontjukat. Pedig Jack mind a 34 beszélgetésen ugyanazt az igazságot mondta el, ami megtörtént. Nem tudta, hogy milyen igazságot akarnak még. Már semmiben sem volt biztos. Félt. Nem tudta mi vár rá. Nem tudta, mi fog történni. Az alakok közölték, hogy ez lesz az utolsó beszélgetés. Az utolsó esélye, hogy megbízzon bennük. Jack nem tudta mit jelentenek ezek a szavak. Azt sem tudta, hogy szavak-e egyáltalán. A testét apránként elöntötte a sűrű, fátyolos, szürke köd. Még lélegzett. Nem tett se többet, se kevesebbet. Nem tudott. Egy láthatatlan, mégis a legjobban látható erő a hatalmába kerítette. Nem tudta, hogy ez a légzés. Nem volt tudatában annak, hogy levegőt vesz. Már nem volt fontos. Elenyészett az érzések üres tengerében. Csak a ködöt látta maga előtt és mindenütt a teremben. A lelkében eluralkodott a káosz. Látta az arckat közeledni felé. De nem is közeledtek. Inkább távolodtak. De az is lehet, hogy egy helyben álltak. Egy pillanatra eltűntek, majd újra felvillantak a szeme előtt. Már nem volt rajtuk maszk. Rettegett, de ebben nem volt biztos. Semmiben sem volt már biztos. Azt sem tudta már, mit jelent az, hogy biztos. Mit jelent félni. Mit jelent rettegni, mit jelent érezni. Nem volt más, csak a homályos folt a testében. A testben, ami már talán nem is az övé volt. A homályos, kavargó, fagyos és égető foltot már nem csak legbelül érezte. A bőrén kívülre hatolt a fájdalom. Már nem csak a testében volt. Egy olyan helyre is beférközött, amelyről nem tudta pontosan, hogy hol van. Csak azt, hogy létezik. És azt, hogy fáj. De az sem biztos, hogy fáj. Csak az, hogy egy érzés. Egy érzés, amely már a lelkéig hatolt, majd elemészttette az egész mivoltát, mindent, ami ő volt. Mindent, amit csinált, amit szeretett, amit gyűlölt és amitől az volt, aki. Már nem ő felelt ezekért a dolgokért. Már nem tehetett semmit. Nem láthatta őket viszont. Semmit sem láthatott viszont. Csak nézett, de nem látott. Csak a szavakat hallotta. A vádak, amelyeket ellene hoztak fel. A tetteit. Amiket ő tett meg. Vagy nem tett meg. Már nem tudta, hogy mit higgyen. Már az elején sem tudta. Reménytelen volt. Az álarcosok szavai befészkelődtek az agyába, mint egy élősködő féreg a szövetekbe. Onnan kezdte el kirágni magát, hogy a végén felemészthesse az egész tudatát, hogy ne maradjon más, csak egy elborult, abnormális kép, amelyen nem lehet kiigazodni. Olyan szörnyű és kegyetlen tettek beismerésére kényszerítették, amelyeket nem tudtak rábizonyítani. De arra, hogy megtette-e őket, már nem emlékezett. A szavak végtelennek

tűnő, mégis átlátszó fonalával kezdték el becsavarni az élettelen testét. Mintha átlátott volna a fonál száalai között. Mintha még lenne remény. Hirtelen minden tisztának és élesnek látszódott. Mintha hirtelen újra élet került volna a testébe. De ez csak egy torz, elborult kép volt. Egy örült kép. Egy nem létező, álomszerű képsorozat. Egy szünni nem akaró hazugság. Egy élet, egy lény utolsó halovány próbálkozásai tükrözni a valóságot. Azt a képet, azt a valóságot, amit látnia kellene. Az utolsó pillanatban egy furcsa árnyat látott a terem sarkában. A plafonon. Egy pókháló lehetett az. De nem látta tisztán. Aztán hirtelen újra mindent homály borított be. Megint csak a végtelen szürkeség. Téboly.

Világos volt. Hatalmas fényáradat. Egyetlen felhő sem volt az égen. Jack a pókot bámulta. Ez az ő kerítésük volt. Ez már bizonyos. Minden színes, a szürkeségnek odakint semmi nyoma. Egy légy repült arra. Nem tudta hová tart. Azt sem, hogy mi lesz ezután. Csak boldogan repült a tiszta és friss levegő végtelen tengerén. Megakadt valamiben. A szárnyai, melyek nem mozdultak tovább, kicsit töredezetten voltak. Jobban mondva egy tisztán kirajzolódó hajszálnyi repedés volt rajtuk. Csak a jobb oldalin. Különleges volt. Más volt, mint a többiek. Nem is akarta megmozdítani őket. A pók lassú, kimért léptekkel közeledett felé. Minden egy pillanat leforgása alatt játszódott le. Jack tudta, hogy mi lesz a vége. Vagy legalábbis sejtette. Csak felállt és elfordult. Nem akarta végignézni. Ugyanolyan légy volt, mint a többi. Már ezerszer látott ilyet. De mégis más volt. Különleges.

Hátat fordított a kapunak, majd bement a házba. A konyhaszekrényben kutatott. Maga sem tudta, hogy mit keres. Látszólag csak céltalanul kotorászott egyik fiókból a másikba. A tekintete üveges volt. Nem tükrözött semmilyen érzelmet. Mintha egy álarc lett volna rajta. A sebei nem gyógyultak be. Súlyos, mély sebek voltak. Nem kezelte őket senki. Csak tátongtak. És égettek. És fagyosak voltak. Örökre megmaradnak. Nem szabadulhatott meg tőlük. Örökre tátongani fognak és elfertőződnek. Begennyesednek és még súlyosabb sebek lesznek. Az elfáradt és örökre megpihent fehérvérsejtek elindulnak a véráramban és megfertőzik azt a testet, amiért nemrég életüket adták, de végül ezzel ölik meg. Ahogy bezárta a szekrényt, a perifériájában feltűnt valami. A parányi sötét folt felé fordította fejét és valami megcsillant a szemében. Először még csak apró kicsi cseppecskék voltak. A cseppecskék kövérré híztak. Letörölte őket, lassan végigfolytak sérült karján. A kövér cseppekből foltok lettek, ahogy a padlón a semmibe veszttek. A cserépkályhában lassú lánggal lobogott a tűz. Meleg volt. Jack érezte, ahogy sebei összehúzódnak. Érezte!

A légy elrepült a konyha ablakáról. A jobb oldali szárnyán mintha lett volna valami.

Talán egy repedés lehetett.

Csak egy újabb tégl a falban

1. nap

Indulunk. Anyám szeme könnyes. Apám rám se néz. Csak elfordul.

2. nap

Ma elértük az első települést. Üdvrivalgás fogadott minket, a nép ünnepelt. Minket ünnepelt.

3. nap

Újabb falu, újabb multság. De hogy is lehetne másképp? Hisz mi vagyunk a Hősök. A Jók. A Nép Védelmezői. Hogy is mondhatta apám, hogy köztönivaló bolond vagyok? Nem volt igaza. S ezt még a körülöttünk táncoló, minket dicsőítő arctalan parasztok is tudják. Nem volt igaza. Nem lehetett. Mi vagyunk az Igazság. Én vagyok az Igazság.

4. nap

A szakaszvezető egyre jobban hajt minket. Ma a hangját is felemelte. Mégis mit gondol?! Ő egy senki. A végén mi leszünk azok, akik megtesszük, amit kell. Ő pedig visszafordul, hogy aztán újabb hősokeket vezessen a Falhoz. De ő maga egy senki. Ezt az arcátlanságot nem tűrhetem! Megyek és beszélek vele...

5. nap

Megvert. Engem. A hőst. A védelmezőt. És hagyták. Én már semmit sem értek...

7. nap

Az izmaim égnek, a lábam majd leszakad. Hajtanak minket, nincs pihenő. Miért?! Miért történik ez?! Miért velem történik ez?!

9. nap

Mit vétettem? Mit...

11. nap

Talán neki volt igaza... Talán én tévedtem...

12. nap

Rohamosan fogynak a készleteink.

14. nap

Éhezünk.

15. nap

Úgy fáj... Annyira...fáj...

17. nap

Zúgolódunk...

19. nap

A szakaszvezető...holnap...meg...fog...halni.

20. nap

Ma megpillantottuk a Falat. Országunk utolsó védvonalát. Olyan gyönyörű... Olyan megnyugtató... Már nem elégedetlenkedünk. Vezetőnk álma háborítatlan.

21. nap

Némán gyalogolunk. Egy szent menetnek ügyelnie kell a méltóságra...

22. nap

Közel járunk. Egyre közelebb...

23. nap

Megérkeztünk.

Fáradtak vagyunk, bordáink majd' átbökik elvékonyodott bőrüncet, de szabályosan, egyenes tartással menetelünk. Az utóbbi hetek megedzettek minket. Az út, a mi kálváriánk megtisztította lelkünket. Most ránk ragyog a fény. Elértük szent célunkat. Végre az Ő áldott fénye világít le ránk. Ez... Maga a boldogság.

Már csak pár lépés.

*

A Szent Védelmező árnyékában nagyban folynak a munkálatok. Jobb oldalt serényen darabolják az embereket: sikolyaik fenséges imádságként szállnak a légben. Balra a végtagokat és a szerveket válogatják, rakodják konténerekbe. Ezeket szakemberek építik be a téglák közé pár méterrel odébb. Jobbra látunk még egy darálót is. Pakolják bele a hullákat. A maradványokból malter készül.

Minket a darabolók felé terelnek. Oszlopba rendeződve hallgatjuk társaink sikolyait.

Hamarosan én következem. Levágják majd lábaimat, kitépik karjaimat, kiemelik belsősegeimet. Kiáltásaim fogják megszentelni a Falat. Végül levágják fejemet, elveszítem öntudatomat, de úgy fogok meghalni, hogy tudom, testem örökké él majd a Fal részeként és örökké védelmezi országom lakóit. Hős leszek. Védelmező.

Hát létezik ennél szebb dolog, ennél nagyobb boldogság ezen a világon?

Egy leendő boldog téglá a falban

Acélkék

A nyugdíjas jármű szárnyakra kelt, úgy döcögött a főúton. Töredék-másodpercenként huppantunk a köd turbulenciájában, egy hatalmas birodalomban. Nem ismertem a királyát, tán nem is volt. A seszín láthatár elfáradt vadregényből és fűcsomókból állt, néhol felbukkant egy pár telt-tollas fácán vagy őzfajzat. Az amúgy se jégsima utat feltúrt földtáblák karolták ölbe. Egyszer kátyúba értünk, majd szlalomozva dőltünk egyik oldalról a másikra. A motor vaskos cigarettafüstje a fehér aszfaltot nyaldosta, majd, mint egy képlékeny fátyolfelhő, szétporladva, kis kitérésekkel mállott szét a lételegyenben.

Bent zajosabb volt. Rozsdás karnison elhajolt csiptetők tartották a királykék drapériát. Teljes zavarban voltak; remegésükben a hideg ablaküveghez csapódtak. Ez volt a hangzivatar a hajnali bagyadság tengerén; egy tüskés-tarajos vízfelület. Még a vezetőfülke hátsó panellapja is zümmögött. Rajta a törvény és a vadélek adta szabályok. Egyesek érvényesülni szeretnének, mások csak fejükkel bliccelve ülés után kutatnak.

A négyesülés rückwärts irányú párján egy fiú és egy lány csücsült. Egy felnőtt fiú és egy felnőtt lány. Középkorúas nyugalomban ültek összeemelegedett kézcsomóval. Szilárdan bogarászták egymás szemét, és csendes csókokat váltottak. A nyakukról édes füstillat párolgott.

A szemközi ülés párt két hölgy foglalta el. Nőnemzedékük bármely másik tagja is ülhetett volna ott, elvégtére ők népesítették be az ülészigeteket. Vibrált a foltos páraüveg, és a dauerolt hajú idősebb hölgy alig látszott ki a szék támlája mögül. Kopogott a köd az ablakon, de a monoton pont, valahol maga és a padló között, örvénnyé csavarodott, és beszipantotta szemvilágát. Az útitársa kihajolt a folyósóra, és a vele szemben levő további irodahölgyekkel tárgyalt. Kalandok és események sorozata repkedett; a nők tolongtak, hogy ki tudja a legtestesebbel megbotránkoztatni a társaságot. Volt köztük olyan, aki gyermekét kísérte, akik így, figyelemvesztetten, valami újraélesztő gáztett ihletét várták. Az anyukák persze, ha gyanúját is fogták, egy harcias „nem”-mel vagy felvillanyozó tekintettel kötötték béklyóba a rossztevőket.

Bordó, lila és barna magasszárú csizmájuk kikandikált a folyósóra, ahol most már cipők egész sora tartott kupaktanácsot. Picivel hátrébb munkás bakancsok panaszkodtak. Az egyik, az, amelyiknek le volt szakadva a talpa, egészen beszédes volt, de nem annyira, mint az a másik, piszkosorrú. A gépezet gyomrában két pár sportcipő állt egymással szemben. Redőzött oldalfalak, iszonyatos bődület és persze a segédizmok folyamatos izgás-mozgása; a két gazda a fenyőzöld korlátoknak dőlve kereste a beszélgetés indítószikráját. Zsebük után kaptak, vagy a keresztfalán levő digitális órát figyelgették, ami innen csak egy elmosódott piros folt volt.

Az óra alatt volt az, akinél jobban senki se ismerte ezt a vadat. Nevét csak találgatni lehet, talán egy Sanyi, Józsi vagy Laci? Ő volt az, aki megszelídítette, s most a fülkébe kucorodva őrizte a bizalmát. Minden egyes kar, a rozoga pedálok, a fényes kormány, szenvedélye volt, de azon kívül semmi más. Betakarózott pupillája figyelte a távolodó útsávot, majd hátrapillantott, és összetalálkoztunk a tükörben.

A vörös

Minden ember egy külön bolygó, csillag, üstökös, meteor vagy aszteroida. Rendelkeznek saját történettel, értékekkel, életformával és egy-egy rózsával, amelyek a saját életüket szeretnék élni. A gond akkor kezdődik, mikor ezeknek együttes erővel kell megalkotniuk a mindenséget, ezért egyetemes szabályokat találnak ki és próbálják betartani őket. De mi van akkor, ha ezek a szabályok többé már nem az égitestek és virágaik javára válnak? Dicséretes dolog, ha egy idő után mindegyik egyforma? Miért kell egy magasztos bolygó is békés csillaggá változzon, ha a világ ezt akarja? És hol vannak a Kishercegek, akik megpróbálják megérteni és a maguk módján jobbra tenni a világot?

*

Tisztelt Herceg úr!

Jó napot kívánok! Vagyis... Ezt inkább felejtse el! Nem tudom, mit szokás köszönni egy személynek, akinek olyan státusza van, aki olyan állapotban van, mint Ön. Igazából csak azért írom most ezt a levelet, mert egy történetre szeretném emlékeztetni. A történetemre, amelyben valahol félúton Ön vette át a vezető szerepet, és én ennek köszönhetek mindent.

Tudja, a legelső órák egyikén azt mesélte nekünk, hogy régen az emberek sokat gondolkodtak azon, hogy hol lehet a lelkünk. Ma pedig erre már pontosan tudjuk a választ: a rózsában. Óvodában nekem úgy magyarázták, hogy a rózsza az a kis lény, amely velünk együtt született, belőlünk él, rólunk árulkodik, végül pedig a szirmok elhullását követően az életünk is elhervad. A vaskos enciklopédiák oldalakon keresztül magyarázzák a jelenség lényegét, a közéletben viszont még ennél is nagyobb szerepe van: ha nem szürke a rózsánk, a legtöbb művelt, vagy egyáltalán csak valamire való felnőtt szóba sem áll velünk. Egyszerűen nem fogadják el, ha egy kicsit másabbak vagyunk. Többek. Élénkebbek. A szürke a tudomány szerint a bölcsességet, intelligenciát és műveltséget mutatja, ha pedig egy más színű bimbó kukucska ki az égre az ember fejéből, egy idő után könnyen orvosi rendelők ablaka mögül keresheti a naplemente bűnös vörösét. Hiszen ez azt jelenti, hogy nem lehet őt szabályozni, nem elég érett, túlságosan szabad, veszélyes és egyedül, ami pedig senkinek sem tesz jót. Kezeleni kell. Kezeleni, először is az iskolákban. És mit tesz az a gyerek, akinek még gimnáziumban is baj van a színével? Letakarja a feje tetején lévő növényt, ha pedig a virág kellőképpen beszűrkül, készen áll elfoglalni a társadalomban a szerepét.

Most pedig következzenek a kedvenc rózsáról szóló gondolataim, amelyeket ön osztott meg velünk. Egyik alkalommal ez közölte

– Nézeteltérésem támadt egy virággal. És tudják mikor? Ma. Tegnap. Tegnapelőtt. És az egész eddigi életem során minden egyes nap.

Tudja, hogy meglepett ezzel minket? Pont önnek lennének problémái? És még el is meri mondani? Nekünk? Nem értettük akkor az egészséget. És bárcsak soha sem kellett volna megértenünk azt a fájdalmas őszinteséget a szavai mögött! A lehető legtisztábban emlékszem mindenre. Az iskola abban az évben is elkezdődött, az izgatott golyák pedig ellepték az épületet. Egyetlen diák nem találta meg időben az osztályát, aki természetesen én voltam, mert egy kis gondom akadt a tizenkettedikes lányokkal. Mármost, hogy nekik akadt gondjuk velem. Hiszen természetes, hogy a bokám akkor

akar találkozni a földdel, mikor pont van, aki megszóljon azért, mert magassarkúban járok. A Billie Eilish-es oversize pólóm a „good girls go to hell” felirattal pedig csak növelte a gúnyos vigyort az arcokon. És hogy teljes legyen a siker, a búrám pedig még véletlenül is felfedte az élénk rózsámat a vörös hajam tetején. Ez pedig tápszer volt a virágágyáson. A legmagasabb, egérszürke hajú és rózsájú hangos nevetéssel érte el, hogy oldalra nézzek, ami által minimum tíz árnyalatot váltott az arcszínem, míg végül megvetendő vörösben állapodott meg. Ezután a göndör barna megjegyezte, hogy azért mennek a jó lányok a pokolba, mert ezzel a cipővel én még odáig sem tudok lemenni. Ekkor vettem észre Önt, és ekkor tudatosítottam, hogy a szemtanúja volt az egésznek. Az arcom már lilában játszott. A legviccesebb az egészben az volt, hogy a bokám addigra már csak nem is sajtolt, tehát gyorsan, szó nélkül el tudtam indulni lefelé. Néhány lépés után viszont eszembe jutott, hogy az osztályom még véletlenül is a harmadik emeleten van, így rózsámat megigazítva sarkon fordultam és Önbe ütköztem. Ekkor megkért, hogy várjak:

– Tudod, ők mind szépek, de üresek. Hiába szürke az összes rózsza, amit rajtuk láttál, nem is tudod még, hogy a látszat milyen gyakran csal. Na, nincs semmi baj, ne idegeskedj, látom ám, hogy feszült vagy. Tudom, első nap meg minden és valószínűleg nem így akartad indítani ezt a középiskolás karriert. De figyelj, ha ez vigasztal, nekem is ez az első napom. És tudom, az ember sosem érzi jól magát ott, ahol éppen van, de mi azért próbáljuk meg, rendben? Ó, és tudod, honnan van ez az idézet? A kis hercegből. Jól van, látom ám, hogy nem ismered a művet, majd irodalomórán venni fogjuk. Előljáróban viszont elmondok neked róla annyit, hogy a Hercegnek is volt egy rózsája, akivel jó kapcsolatot ápolt, viszont ez nem volt mindig olyan egyszerű. Szeszélyes kis növény volt, akár csak a mieink. Ismerős a helyzet, nem igaz? Most pedig ha megbocsátasz, elmennék a mosdóba, neked pedig végre irány az osztályod!

Abban a pillanatban persze pont nem érdekelt semmilyen herceg, sőt, még a vigasztaló szavai is olajat öntöttek lángoló rózsámra, hiszen nem akartam a szégyenenemen osztozni. Önerzetem pedig csak az irodalomórák kavalkádjában kezdett lassan helyreállni.

Ahogy teltek a hetek, hónapok, a legtöbb diák rózsája szépen szürkülni kezdett, a mosdó tele volt fejtetőjüket összehasonlító tanulókkal. A sok tudomány, információ és nevelés egyre halványította a sok különböző színt, a tanárok pedig roppant mód elégedettek voltak, kivéve egyet. A Herceg óráján, ahogyan az osztályok nevezték Önt, minden gyerek arca kivirult, mosolya szélesebb lett, a virágaink pedig rikítóbbak. De mi nem bántuk. Önmagunk és mások elfogadását tanultuk, egyéniségekké formálódtunk és egy-egy megalázó szituáció után ezzel vigasztaltuk egymást: nem baj az, ha nem vagy mindenki. Egyedül az Ön rózsája nem változtatta színét, csak a mosdóba tett látogatásai sűrűsödtek, amelynek nem tulajdonított senki különösebb figyelmet. Pedig kellett volna. Erre viszont csak évek elteltével jöttünk rá, abban a bizonyos pillanatban, amikor holtan találták Önt a kagyló mellett, egy doboz, félig kifolyt mérgező festékkel a rózsza mellett. A megmérgezett virágról még csöpögött le a szürke folyadék, amely alól árulkodva bukkant elő az igazi szín. Rikító vörös. Ön tudta, hogy nem lehet örökre elfedni azt, amilyenek vagyunk, még akkor sem, ha az életben és az iskolában ezt követelik meg tőlünk. Ebben az esetben viszont nem értettem, miért lett tanár. Miért nem kezelte inkább magát? Miért kockáztatta az életét csak azért, hogy velünk dolgozhasson? És mi lett volna velünk, ha ez nem így történt volna?

Nem szívesen idézem fel azt a pillanatot, mikor a tömegeből kiválva zokogva hajoltam a teste mellé. Ledobtam a búrát, mit sem törődve a vörös virággal, kitéptem egy szirmot, majd az egyetlen mondatot írtam rá, amelyet a fejemben találtam akkor: Aki hagyja, hogy megszelídítsék, az a sírás kockázatát is vállalja vele. Igen. Már én is olvastam A kis herceget. Sőt, a „good girls go to hell” feliratot átfestettem „good colours belong to hell”-re. Mit is mondhatnék, én örökre egy lázadó maradtam.

Az évek telnek, a rózsák szürkülnek, egyre több diák hagyja el az iskola falait, köztük én is, helyünket pedig bimbózó, szürkülni vágyó fiatalok veszik át, akik igazából nem is tudják, mire vágnak. Holnap június másodika, így a Rózsakertben valószínűleg ismét tele lesz a sírja vörös labdarózsákkal, ahogyan ez már hagyománnyá vált. Most azonban más is fog tisztelni Ön előtt: ez a levél, amelyben arról szeretnék beszámolni, hogy egy fontos döntés elé kerültem, ebben a helyzetben pedig, csak a maga története tudott segíteni rajtam. Legfőképpen a hálámat szeretném kifejezni. Az együtt töltött évek alatt fontos dolgokat tanultam meg az életről, és elmondhatom, hogy a szürke falak szürke szabályai között az iskola hasznomra vált. Félek a jövőtől, de Ön példája fog erőt adni.

*

Húsz év múlva, egy szürke falú, korall padlójú és fűzőld plafonú osztályterem falai között, egy irodalomórán a következő hangzott el:

– ...és a tanár úr halálával elérte, hogy két új szín is elfogadott legyen, először csak a mi iskolánkban. Aztán a diákok összefogtak és kiterjesztették az új ötletet az egész országra és rendszerre. Tudjátok, együtt sok mindenre képesek az emberek. Nézzetek csak körbe! Az én időmben még a korall szín létezéséről sem tudtunk, most pedig már teljes értékű életet lehet élni vele. Viszont a vörös színtől továbbra is óvakodni kell. Ha bárki észrevenne egy aprócska ilyen foltot is egy szirmon, vagy éppenséggel az egész növénye ilyen lenne, bátran keresse az iskola pszichológusát, tanuljon szorgalmasan és tartson be minden szabályt. Nem szeretném, ha közületek bárki is bajba kerülne. Most pedig térjünk vissza a tananyaghoz. Kérlek, elemezzétek a következő idézetet: Igazán hűségeseznek lenni azt jelenti, hogy hű vagy önmagadhoz. Én addig egy pillanatot kérek, elszaladok a mosdóba – mondta a vörös nő, majd egy fallal odébb ismét mosolyogva fújt szürke festéket a vörösre izzó rózsájára, arra gondolva, hogy ez az egész jó döntés volt.

Végül maradtak bolygók az űrben, rikító színű rózsákkal, sőt, Kishercegekkel is. Egy ideje a mindenség pedig már egy Kishercegnővel is büszkélkedhet.

Az első

Egymással szemben ülünk a sötétben. Csend van, csak a távolban elhaladó autók hangja hallatszik. Későre jár, s nekem mennem kéne, de mintha az idő megállt volna, nem tudok kiszakadni a pillanattól. Nézem azt a ragyogó zöld szempárt, amely mintha világítana. Csak nézem, miközben az hűvös esti szellő libabőrt rajzol a karomra. Erősködsz, hogy vegyem fel a pulcsidat, de én megmakacsolom magam, és inkább én fázok, minthogy neked kelljen. Mosolyogva csóválod a fejed, mire én akaratlanul is felkuncogok. Egyre gondolunk, de egyikünk sem mondja ki. A mosoly eltűnik arcodról, ahogy tekinteted az enyéembe fúrod. Újra azzal a komoly arccal nézel rám, amellyel mindig, ha játszunk. Eszembe jut, hogy nyeresre állsz, és akaratlanul is elnevetem magam, ahogy belegondolok, hányszor is kaptunk össze ezen. Ezzel persze újabb pontot szerzel, amit vigyorogva megünnepelsz, és az orrom alá dörgölöd, hogy mennyire elhúztál már.

A szél egyre erőteljesebben fúj, én kicsire összehúrom magam és keresztbe fonom karjaimat magamon. Már meg sem próbálsz meggyőzni a pulcsit illetően, inkább csak szorosán átkarolsz. Hozzád bújok. Arcom a mellkasodba fúrom, és már nem fázok. Hirtelen mindent elfelejtek. Csak te létezel. Mélyen magamba szívom az illatod. Az illatot, ami számomra akármelyik parfümnél kellemesebb; ami azt jelenti, hogy tényleg itt vagy velem, mellettem. A szíved mintha hirtelen hevesebben verne. Felpillantok rád, s látom, hogy engem nézel. Látom rajtad, hogy szeretnéd megtenni. Látom, ahogy az ajkaimra pillantasz. De te is tudod, hogy még nem állok készen, így beéred egy arcra puszival. Az egész testemet megbizsergető, a gyomromban pillangókat felébresztő arcra puszival. Ajkaimra széles mosoly költözik, ahogy visszabújok a biztonságot és meleget jelentő karok közé. A szél egyre hevesebben fúj, a kedvenc piros padunk egyre kényelmetlenebb.

Egymással szemben állunk a sötétben. Nem tudlak elengedni. Átölellek, már megint játszunk. Átfut az agyamon, mi mindent csináltunk az elmúlt pár órában, miközben végig zöld íriszeidet bámulom. Nem kontrollálhatom az érzéseimet, ajkaim felfelé görbülnek, ami téged is mosolyra készítet. Hosszú percekig állunk így. Elveszve egymás szemében, mosolyogva, összebújva. Valaki becsapja az ajtót, mi szétrebbenünk. Hamar elmegy és mi nevetve fonódunk újra össze. Még van tíz perc a buszodig. Megvárom, mert megígérted. Egyre jobban kezdek fájni, és ezt látod rajtam. Szorosabban vonsz magadhoz, amiért hálásan pillantok fel rád. Így állunk még egy ideig. Tudom, hogy legfeljebb öt perc telhetett el, de mégis olyan volt, mint egy örökkévalóság. Végül elszakadok tőled, mert muszáj. Nem akarom, rosszul esik, de muszáj. Még egyszer, utoljára egymásra mosolygunk, és engem elnyel a lépcsőház sötét hidege. Még látom, ahogy átmész a zebrán, és már akkor hiányzol. Hiányzol, amikor felmegyek a lépcsőn. Amikor befekszem az ágyba. Amikor elalszom.

Amikor nem vagy itt velem.

*

A buszon zötyögve motorzúgás hangja keveredik a fülemben szóló zenével. Kusza egyveleg, akár csak a gondolataim. Nem tudok összpontosítani, egyre csak az éjszaka jár a fejemben. Végiggondolom, újra és újra. Csak te és én, a csillagos ég alatt. A megjósolt felhők sehol sincsenek, az emberek már mind elvonultak. Ketten vagyunk. Csak te és én. Fekszünk a fűben a nyirkos nyári éjszakában,

csendben, egymás mellett. Nem kell rád nézmem, hogy tudjam, mit csinálsz. Érzem. Sötét tincseid cirógatják az arcom, ahogy próbálok megtalálni a helyem. Fészkelődök. Rám nézel. Rád nézek. Ajkaink összeérnek, nem több egy pillanatnál az egész, én mégis úgy érzem, sosem ér véget. Összemosolygunk.

Nyűgös vagyok, de te jól viseled. Mint mindig. Húzod az időt, beszélgetünk mindenféléről. Jobb kedvem lesz. Mint mindig. De a boldog percek nem tartanak örökké, egyre hisztisebb vagyok. Végül elindulunk. Most büntudatom van, hogy nem maradunk tovább, pedig te szeretnél.

A hazafelé vezető útra csak ködösen emlékszem, gondolataim messze kalandoznak. Nem figyelem a forró betont, a meredek emelkedőket és a szavaidat sem. Minden sarkon rémeket látok, bár tudom, hogy melletted biztonságban vagyok. Mikor aztán végre meglátom a tízemeletesek magasba nyúló sziluettjét, megkönnyebbült sóhaj szakad ki tüdőmből. Itt vagyunk. A lift lassan zötyög fel a negyedikre. Megáll. Kiszállunk.

A lakásba lépve teljes sötétség és csend fogad, halkan settenkedünk be szobádba. Semmihez sincs kedvem igazából. Ahogy felhúrom a pizsamámat és elnyúlok az ágyon, hirtelen már egyáltalán nem is vagyok álmos. Hajnal fél négyig beszélgetünk, mindenről és semmiről. Főként pletykákat osztunk meg egymással, mesélünk az osztályunkról, kérdezősködünk olyan dolgokról, amiket nem tudunk még eddig a másikról. Végül aztán győz az álmoság és mindketten elalszunk.

Reggel aztán öt körül besüt a nap a szobába. A hasamra süt. Elmosolyodom. Rögtön utánam te is megébredsz, majd egymásra pillantva mindjárt tudjuk, hogy szeretnénk visszatérni Álomországba, így mindketten visszaalszunk. Két óra múlva a reggeli napsütés simogató melegére és erőteljes fényére ébrednek fel újból. Ismételten egyszerre nyílnak ki szemeink és összemosolygunk. Felülök, nyújtózkodok. Követed példámat, majd közelebb csúszol. Szívem hevesen ver, valahogy érzem, hogy valami olyan következik, amire örökké emlékezni fogok.

És valóban, lassan arcomhoz hajolsz, majd egy hosszú szájra puszi után megcsókolsz. Úgy. Igazán. És én majdnem észre sem veszem. Ettől aztán mosolyoghatnékom támad, de egy újabb csókkal belém folytod a mosolyt. Zavarban vagyok. Nagyon. És élvezem a pillanatot. Nagyon-nagyon.

Kikísérsz a buszhoz. Felszállok. Rám kacsintasz.

A buszon zötyögve a motorzúgás hangja keveredik a fülemben szóló zenével.

Csak én hallgatok. Kimondhatatlanul boldog vagyok.

Málnás gyümölcs tea

Hideg januári nap volt, a köd csak pár centivel az út, a járda és a kertek felett gomolygott, baljós homályba vonva az ember bokáját. A nap gyéren szüremlett át a szürke, nehéz felhőkön, azt is csak azért, hogy mindenki tudja, még nincs éjszaka. Egy olyan napon, amikor jellemzően semmi sem szokott történni.

Ebben a szellemben sepregette a kis falusi templom küszöbét a gyülekezet fiatal gondnoka, Ádám. Olyan huszonöt év körülinek tűnt, hirtelen bukkant fel tavaly a faluban, miután a nagyanyjához költözött, és szinte rögtön látogatni kezdte a kis katolikus közösséget. Időnként el-elejtett néhány félbehagyott mondatot az ő csodás megtéréséről, aztán persze mindenki bólogatott, hogyne, persze, de inkább annyiban hagyták a dolgot. A képzelet úgymint sokkal érdekesebb, mint amilyen magyarázattal ez a fiú valaha is elő tudna állni.

Szóval sepregette a templom küszöbét. Ezt minden másod- vagy harmadnap megtette, most pedig, hogy a tiszteletes elutazott, naponta körbejárta a templomot, a parókiát, és az imatermet.

Hirtelen zajt hall bentről. Fémes csörömpölés, és tompa puffanás egyszerre. A seprűt óvatosan nekitámasztja a falnak, és zsebeiben kutat a kulcs után. Néhány használt zsebkendő és egy csomag bontatlan rágó mellett meg is találja, és minden habozás nélkül a zárba dugja, majd elfordítja. A nehéz és cikornyás tölgyfa ajtó nyikorogva fordul el sarokpántján, és feltárul a templom belseje.

Halovány sárga falak, itt-ott bibliai jelenetekkel díszítve. A bejárattal szemben aranyozott oltár. A sötét padok közt előre siet, és meglátja, hogy a hatalmas kereszt, ami az úrasztalán szokott állni, most a földön fekszik; az egyik ága pedig letörve hever mellette. Ekkor kicsit feljebb emeli tekintetét, és meglátja Őt.

– Izé... nagyon sajnálom. Tényleg, el se tudom mondani mennyire. Én csak... én csak lelöktem véletlenül – hadarja a fehér tógába öltözött alak. Vállig érő haja előre esik, ahogy szégyenkezve lesüti szemét, majd sóhajt egy nagyot, és zavarában a mennyezetet kezdi nézni. – Szép csillár. Mindig is kedveltem.

– Maga meg kicsoda? – néz rá meglepetten a fiatal srác. – És hogy jutott be? Nyitva hagytam a hátsó ajtót?

– Jaj, nem, nem, dehogyis – igyekezett megnyugtatni az alak. Lábával kínosan-óvatosan kikerülte a megcsonkított keresztet és közelebb lépett hozzá, majd megállt előtte, és úgy mondta ünnepélyesen. – Én csak megjelentem.

– Aha – szögezte le Ádám.

– Úgy látszik, nem igazán érted – nézett rá kérdően a fehér ruhás, majd hirtelen fejéhez kapott. – Hát én még be sem mutatkoztam! Nem csoda, ha nem értesz semmit – a kezét nyújtja neki. – Jézus.

– Ádám – rázta meg a felkínált kezét reflexből, kikerekedett szemmel a fiatal gondnok.

– Tényleg? Ez a név már annak idején is tetszett. És úgy látszik, most sem ment ki a divatból.

– Hát nem – a fiú még mindig meglepett arcot vágott. – Szóval... bocsáss meg nekem, szentséges Uram, de...

– Jézus. Jobban szeretem a közvetlenséget.

- Öhm, persze. Szóval... Jézus. Ha nem veszed tolakodásnak, hogy kerülsz ide?
- Azt hittem, ennél azért kicsit egyértelműbb – biggyesztette el száját. – Vége a második adventnek. Eljöttem ismét közetek.
- Oh, hát persze. Már rémlik – mondta Ádám, majd egy kisebb kínos csend után végül ismét megszólalt. – De mondd csak: tényleg te vagy az? Ez nem valami becsapás, az ördög munkája, vagy ilyesmi?
- Nem – válaszolt határozottan Jézus. – Tényleg én vagyok az, teljes valómban. Gondolj csak bele: hogy tudnék másképp egy templom kellős közepén álldogálni? Ha én lennék a sátán, minimum kirázná a hideg egy ilyen helyen!
- De a keresztet mégis eltörted! – mutatott rá Ádám.
- Jól van, mondtam hogy sajnálom – forgatta szemét a Messiás. – Ha ekkora probléma, akkor megcsinálom – azzal lehajolt, kezébe vette a súlyos feszületet, és végighúzta ujját a törésen. A csoda megtörtént, és a hasadás beforrt. A kereszt ismét úgy állt az asztalon, mint annak idején.
- Te tényleg az Úr vagy! – kiáltotta Ádám kirobbanó örömmel.
- Én megmondtam.
- De most mit csináljak veled? Soha nem gondoltam, hogy valaha itt fogsz állni előttem, úgyhogy tanácstalan vagyok.
- Semmi probléma – nyugtatta meg Jézus. – Hidd el, sok mindenkivel megesne.
- De talán van egy ötletem! – ragyogott fel Ádám arca. – A tisztelendő atya ma fog hazaérni délután kettő körül. Most van dél. Várjuk meg együtt, jó?
- Időm, mint a tenger – vontá meg vállát Jézus. A fiú most járkálni kezdett fel-alá, mint aki a fejét töri, majd így szólt.
- Esetleg fel is hívhatnánk, hogy elmondjuk ezt az örömhírt! Elvégre Te jelentél meg köztünk! Ez hatalmas dolog minden ember számára! A mi tiszteletesünk pedig olyan jó ember, és olyan szépeket szokott mondani rólad. Megteszed, hogy beszélsz vele? Kérlek! Akkor biztosan jobban siet.
- Persze, nem probléma – legyintett a Megváltó és lehajolt a fiú izalmában elejtett telefonjáért, majd rövid keresgélés után talált is egy névjegyet „tiszteletes” névvel. – Ő lesz az?
- Ő.
- Okés. Akkor hívjuk is – Jézus fél karját keresztbefonta, a másikat pedig a füléhez tartotta. Kicsörgött. – Oh, jó napot, kedves atyám. Az egyik híve, bizonyos Ádám ragaszkodott hozzá, hogy feltétlenül hívjuk fel önt, úgyhogy ezt is tettem. Jézus vagyok – mondta, majd a válasza kicsit felvonta a szemöldökét. – Nem, nem Kovács, hanem Krisztus. Jézus Krisztus – újabb hosszú szünet, és letette.
- Na mi volt? – kérdezte izgatottan Ádám.
- Lehordott, hogy hogyan merek ilyen viccet kitalálni és a pokolra fogok kerülni miatta.
- Jaj – fancsalodott el a gondnok. – Hát ez nem valami kedves tőle. De hidd el, nem gondolta komolyan! Csak tudod... olyan nehéz elhinni, hogy tényleg itt vagy... meg ilyenek. De akkor egyszerűen csak várjuk meg, amíg magától ideér. Bejössz addig az imaházba? Itt hideg van.
- Igen, kicsit hűvösebb, mint ahonnan én jöttem – húzta összebb magán a ruháját Jézus is, majd egymásba karolva együtt ballagtak ki a templomból, miközben a festett Jézusok tekintetükkel követ-

ték az igazit. Igaz, nem valami jól sikerült másolatok, de hát a Megváltó a keresztes incidens után már igazán nem akart tovább kellemetlenkedni azzal, hogy a valóságban nincs is ekkora homloka.

Épp az imaház kis teakonyhájában üldögéltek, mikor súlyos léptek hallatszottak be az udvarról. Csaknem futva közeledett valaki, döngött a betonjárda, és hamarosan kivágódott a kis épület ajtaja, amin egy fekete lebernyeges alak esett be.

– Ki merte a szájára venni Jézus szent nevét? – mennydörögte úgy, hogy a Megváltó meglepetésében odaverte a teáscsésze sarkát az asztalhoz. Ezt látva Ádám gyorsan előlépett, hogy kezelje a helyzetet, meg a papot is.

– Dicsértessék atyám! – mondta. – Tudja van itt valaki... egy igen különleges valaki, aki egyébként siet, de mindenképp szerettem volna, ha magával találkozik. Itt van bent, jöjjön! – A pap utána döcögött, és meglátta Jézust a kis hokedlin, amint a műanyag csipketerítőt gyürkészi unalmában. – Ő lenne az, Krisztus – mutatott rá sugárzó mosollyal a fiatal gondnok, elszabadítva a papban rejlő szörnyeteget.

– Az örök kárhozat fogja verni a hátad, te szerencsétlen senki, hogy idejössz Isten hajlékába és ilyen szentségtelen kijelentéseket teszel. Kívánom, hogy az ördög rohasszon el, ilyen gyalázatért! – üvöltött az Úrra, majd teljes lendülettel hozzávágta az asztalkán álló vázát a falhoz, az pedig millió piciny üvegszilánkra tört, beborítva a kis teakonyhát, mint valami fénylő eső, a víz pedig szanaszét csordogált a tépett virágfejekkel együtt. Majd ennyit sziszegett még oda a foga közt: – Nesze, változtasd a vizet borrá!

– Felőlem – vont a vállát Jézus, lehunyta a szemét, vett egy mély levegőt, és a kifröccsent víz sötétvörösre változott, akárcsak a pap feje. Ádám arca pedig egyre feszültebb lett; idegesen topogott ide-oda, a kezét tördelte.

– Nos? – szólalt meg végül. A tiszteletes szeme elkerekedett, térdre vágta magát Jézus előtt, ezzel fel is itatva a kis bor-patakat a konyhakövön, és úgy bámult fel az Úrra.

– Kegyelmezz nekem, szegény vétkesnek, mert tied a dicsőség, én megváltóm – suttozta, és vetett három keresztet. Elgondolkodott egy negyediken is, de a hármas számot teátrálisabbnak gondolta.

– Oké. Nincs semmi baj – válaszolta Jézus.

– De igen van, nagy az én bűnöm – folytatta nekihevílvén az atya. – Kétkelkedtem benned, a szent keresztre kérlek...

– Mondtam már hogy el van felejtve. Kelj fel! – mondta még, a szentségtől megittasult pap pedig felkelt, várva valami csodát, de az Úr csak ezt a kissé lelombozó megjegyzést tette: – Nedves lett a reverendád – ezen aztán kicsit el is szomorodott a derék atya. Lám, Jézus ismét köztünk jár, és mindenféle magasztos gondolat helyett, az ő koszos ruhájával foglalkozik; nem valami nagy lelki táplálék. Majd egy sanda gyanúval megkérdezte, mit isznak a piros pöttyös bögréből.

– Teát – jött a válasz. A pap gyorsan keresztet vetett, és felebaráti szeretettel a hangjában buzgón utasításokat adott Ádámnak.

– Hozzál neki bort – mondta. – Meg kenyeret. De nehogy műanyag tányéron, hanem az ünnepi kehelyben, és keress valami tálcát is. A mi könyörületes Megváltónk csak nem teát fog inni a nagyanyád bögréjéből, hanem azt, amit az utolsó vacsorán is magához vett. Bort és kenyeret – Azt nem

merete hozzátenni, hogy sajnos a bögre tisztaságával is vannak bajok. Nem kell mindent kimondani.

– De teát kért – nézett rá értetlenül Ádám. – Azt mondta, idézem, „a málnás gyümölcsstea a kedvencem. Tudsz olyat csinálni?”

– Persze, mert a mi Krisztus Urunk szerény, alázatos lélek. Neked magadtól kellett volna tudni, hogyan illik fogadni őt! Hát nem figyelsz eléggé a misén? Nincs benned elég alázat a Messiás iránt? – ripakodott rá a másik. A szerencsétlen fiú megint csak azzal tudott védekezni, hogy dehát ő csak azt tette, amit kértek tőle, és hogy ő nem fog agressziót alkalmazni Jézussal szemben.

– Jó, te istentelen lélek, akkor majd én intézkedem – dohogott a pap, és átrohant a szomszédba kenyérért és borért. Ádám elszontyolodva ült az Úr mellett, aki lassan szürcsölte a teáját, nem beszélt, csak egyszer szólalt meg, akkor is annyit mondott, hogy:

– Kicsit már elhűlt – majd folytatta az ivást. Közben visszatért a pap is, homlokán a buzgóság verejtékcöppjei fénylettek, és az adakozó szeretet zihálása tört elő melléből, amikor nagy büszkén és szertartásosan letette a cirádás aranyserlegben felkínált bort, és az ezüstitálcára kikészített teljes kiőrlésű magvas kenyeret. Ez utóbbi miatt kicsit szabódott is, Jézus pedig kedvesen mosolygott rá, és elnézte neki. Majd újra a teájához látott. A pap ettől kissé gondterhelt lett. Elvégre itt egy Messiás, aki egyáltalán nem úgy viselkedik mint egy Messiás. Úgy döntött, inkább más irányba tereli a csekély beszélgetést.

– Milyen tervekkel jöttél újra közénk, Uram? A Te akaratod szerint fog most elpusztulni a föld, feltámadni a halottak, és eljönni az utolsó ítélet? Kérlek légy könyörületes hozzánk, én drága...

– Persze, persze, az leszek – mondta gyorsan és kissé bosszúsan Jézus, akit már kezdett idegesíteni a pap okoskodása. Farizeus, gondolta.

– És mikor fog mindez eljönni? Van még arra idő, hogy kihirdessem a templomban a bűnbánatot és a világvégét? Gondolj bele, jó Uram, így még több lélek megmenekülhetne.

– De most ökumenikus imahét van – hadarta az eddig háttérbe szorult Ádám. – A tiszteletes úr csak jövő héten lesz megint nálunk.

– Ez igaz – ijedt meg a pap. – Esetleg várhatnánk keddig, kegyelmes Megváltóm? Így akkor még több helyen hirdethetném a Te igédet. Kérlek, engedd meg nekünk!

– Rendben – válaszolta amaz. – De még én sem tudom, mikor pusztítom el a világot.

– Hogy micsoda? – A pap érezhetően nem tudott mit kezdeni ezzel a mondattal. Mi az, hogy nem tudja? De hát ő Jézus! Mondani persze nem mondott semmit, csak úgy tett, mintha ez lenne a világ legtermészetesebb dolga, majd mással próbálkozott. – És hogy fog történni? Úgy, ahogy a Jelenések könyvében le van írva?

– Hát... nem hiszem. A hét pecsét az túl macerás. Én valami egyszerűbbre gondoltam. Mit szólnátok mondjuk egy napkitöréshez? Csak pár másodperc az egész, és mindenki szépen elég, szinte nem is éreznek majd semmit. Gyors, humánus.

– Oh, ez tetszik – lelkenedett Ádám. – Egy napkitörés...! Ez nagyon menő lenne, meg praktikus. Hullák sem maradnának utána! Szép, tiszta munka. És azért megvallom – nézte mereven a cipője orrát –, nem szeretnék túl sokat szenvedni.

– Nem fogsz, megígérem – veregette meg a vállát Jézus bátorítón.

– Hát ezt nem hiszem el – fakadt ki a pap. – Uram, nyugodtan mondd meg, ha nem szándékozod

megosztani velünk, tudatlanokkal, a te isteni akaratodat. Mondd, hogy mindent elrendezel belátásod és érdemed szerint!

– De engem tényleg érdekel – kezdte Jézus, majd egy szuszra megitta a maradék málnás teáját és folytatta –, tényleg érdekel, hogy szerintetek egy napkitörés megfelelné-e a célnak. Persze jó nagy-nak kell lennie, de majd megoldom... valamikor. Ez miért baj?

– Nem baj, nem baj – hajtogatta vörös fejfel a pap. – Megbocsátanál egy perce? Gyere ide, Ádám! – utasította, majd kiléptek a konyhából és Jézus látóteréből. Ekkor szólalt csak meg, fojtott hangon. – Ez maga a sátán! Édes fiam, hozzád szenteltvizet, jó sokat, én pedig addig imádkozom! El kell üznünk innen ezt a gonosz lelket, mert minket is megfertőz!

– De hát ő az Úr! Rá várt az egész emberiség, most meg el akarjuk kergetni?

– Ő nem az, akinek mutatja magát! Nézz rá! Egyáltalán nem olyan, mint a mi megmentő Messiásunk! – Ezt reprezentálandó, óvatosan bekukucsált a kis helyiségbe, és szemtanúja lehetett, amint Jézus fogta a kis, piros pöttyös bögréjét, amiből teát ivott bor helyett, és szépen elmosogatta. Meg persze a két napja ott száradó tányért is. Hát kérdelem én, az igazi Jézus nem csak csettintene egyet, mire minden úgy lesz, ahogy ő akarta? Egy igazi, vérbeli Megváltó soha, semmilyen körülmények között nem áll neki mosogatni! – Szaladj! – mondta még Ádámnak megborzongva, ő pedig letérdelt imádkozni.

– Uram szabadíts meg a gonosztól, ettől az imposztortól, világosíts meg minket, és nyisd fel szemünk...

Ádám hamar visszaért, így kicsit várnia kellett, hogy az atya befejezze az ördögűző könyörgését. Ekkor mindenre elszántan felkelt, vette a felmosóvödrot, tele szenteltvízzel, keresztet vetett, majd hirtelen berontott a kis teakonyhába, bőszen, mint egy bika, nyomában Ádámmal. Bent azonban senki se volt, csak az elmosott edények, és a borban tocsogó virágok.

– Hol van? – kapott vérszemet a pap. – Merre tűnt el? Máris hatott az ima?

– Ott – mutatott a behajtott hátsóajtóra Ádám. Kiléptek a hidegbe, a kert gyepén pedig lábnyomokat láttak, amik egy fehér ruhás alakhoz vezettek, aki dideregve bandukolt a hatalmas birtok vége felé, hogy aztán átmászva a kerítésen eltűnjön a határban. Vagy stoppoljon.

– Hé! – kiáltott utána az atya. – Megállj, Isten szent nevében!

– Jézus! – szólt Ádám is. – Hova mész?

– Vissza – jött a felelet.

– És mit fogsz rólunk mondani?

– Azt hiszem – kezdte Ő –, azt hiszem azt, hogy még túl hülyék vagytok a világvégére.

Azzal fogta magát, és elment.

Néma család

A nyár szünetet jelentett, a szünet meg nyaralást, a nyaralás meg azt, hogy minden egyes rokonunk a mi házunkat fogja használni nyaralónak abban az évben – mert elvégre a mi házunk nagy, ahogy a kert is, lépten-nyomon előbújó gyümölcsfákkal és a kánikulában sárgára és keményre száradt fűvel.

Azon a nyáron előfordult, hogy tizenketten aludtunk egy olyan házban, ahol általában hatan is alig fértünk el. Az öcsém beköltözött a szobámba, a húgom és a szüleim meg az öcsémék szobájába, szerencsére a második öcsém épp táborozott. A húgom szobájában aludt apám unokatestvére és a felesége, a nappaliba meg beköltözött a két másod-unokatestvérem, apám nagynénje és a férje.

A magánszféra fogalma ilyenkor megszűnik létezni, két nyelven folynak a csevejek a házon belül és kívül, és a többiek este tizenegyig kint ülnek a teraszon iszogatva és röhögve a nyáresti melegben, hallom az ablakomból a román szavakat és a röhögést – a nagynéném és a két unokatestvérem nem beszél magyarul, de már én sem tudok románul, csak a felnőttek beszélnek mindkettőt, akik még ott nőttek fel a Hargitában vagy Párciumban. És mivel a többség jobban érti a románt, mint a magyart, egyszerűbb románul beszélni. Az öcsémmel mindig kimaradunk a beszélgetésből, a szüleink nem fáradnak azzal, hogy fordítsanak. Csak nagy ritkán, ha valaki valami vicceset mond – az ilyenek többnyire a rendszerváltás előttről szóló benyögések, amiket a fiatalabb generáció nem ért, legtöbbször Ceaușescu diktatúrájára vonatkoznak az ilyesmik, vagy arra, hogy Vlad – az unokatestvérem, aki egyidős velem, és ő kaphat sört, mikor én nem – oregánó-cseppeket ad Mancika néniek, aki meg nem tudta, hogy fel kell oldani őket egy pohár vízben...

Ada, a nálam három évvel idősebb unokatestvérem körülbelül olyan könyveket szeret, mint én, mégsem tudunk jól elbeszélgetni, csak ha van velünk egy felnőtt, aki fordít, vagy ha valamelyikünk rászánja magát, hogy angolul szólaljon meg – bár szerintem egyikünk sem akar lesülyedni arra a szintre, hogy székely/román/magyar léte angolul beszéljen a saját rokonával.

A terasz környékén sült hús és krumplileves illata száll a levegőben, ahogy apánk a grillsütőnél, Mancika néni meg a sparheltnél sertepertél, kavargatja a levest, apám meg vele párhuzamban forgatja a miccsot és a gretárt, egyik kezében a sör, másikban a húsfogó, és egyszerre beszél a szomszéd Laci bácsival és Mancika nénival. Szokás szerint póló nélkül, papucsban, ahogy a magyar, középkorú, pocakos férfiak szoktak létezni minden egyes nyáron, kivétel nélkül.

Anyánk kezében egy pohárka Unicummal éppen Elenával beszélget, persze románul, ahogy kell, Mancika néni meg néha beleszól a beszélgetésbe. A terasz másik végében Kristi, Elena férje és Pista bácsi, Mancika néni férje szerelgetnek valamit, mert mindig kell valamit szerelni. Egy hete sem voltak itt, de már ki lett javítva a ház megcsontított tartóoszlopa (aminek még én estem neki a kiskapával négyévesen, és kivájtam belőle egy jó darabot), és a tornác csempéje, amit meg az öcsém törtek össze a fémhegyű pörgettyűikkel.

A nagy rózsaszínű függőágyban – régen piros volt – ott ül Vlad és Ada, beszélgetnek, Ada szokás szerint belebújik a telefonjába, néha hallom, ahogy pityeg a Snapchat vagy a Messenger, meg persze ők is felröhögnek néha valami viccesen. Vlad egyidős velem, kezében egy üveg párás sör, és egész jól néz ki, néha sajnálom is, hogy rokonok vagyunk és eltér az anyanyelvünk. Sokkal öregebbnek néz ki.

Mi az öcsémmel csendben elvagyunk egymás mellett, egyikünk sem beszédes típus, csak néha vágunk oda a másiknak valami sértést, amit nem vesz fel egyikünk sem. Ő is telefonozna, de anyánk letörné a kezét, és meg ellennék a könyvemmel, ha anyám kétpercenként nem ugrasztana ki fel a székemből. „Ágikám, hozzá ki légy szíves néhány tányért.” Aztán amikor kiviszem a tányérokat, két perc múlva jön az újabb utasítás. Előbb az eszcájgokkal, majd a poharakkal, aztán meg jön a kenyér, a savanyúság, a nagy kés, a merőkanál, az ecet, a mustár (a csemege, a román, a tormás és dijoni is természetesen). Egy nagy tál az időközben elkészült miccsnek, húsnak és szalonnának, ezt követi a bor, a pálinka, a sör, a gyümölcsle, mert hogy én nem ihatok alkoholt, de lassan már az öcsém is kap, csak én nem.

A hús még sehol, közben már esszük a levest, lehet választani a tegnapi és a tegnapelőtti maradékból: krumpli vagy perisare – húsgombóc, más néven. Apám, Kristi, Pista bácsi és Mancika néni összevesznek, hogy a húst kloppolni vagy klopfolni szokás, a kettő egy és ugyanaz, ide-oda röppenek az asztal fölött a részeges és jó hangos megnyilvánulások, fél perc után már mindenkinek belegabalyodik a nyelve, aztán apám előbukkan egy jókora fémkalapáccsal, amivel a karókat veri be a földbe. „Pistikém, jössz klopfolni?”

„Jövök ám, Jancsikám!” Pista bácsi megpróbál átpréselődni a padon ülő Mancika néni és a terített tölgyfaasztal között, Mancika néni közben válogatott szidalmakat szór Pista bácsira, és feljebb rángatja a férjén a szerinte kissé lejjebb csúszott rövidnadrágot. Közben Pista bácsi megáll félúton, felkap egy karéj kenyeret, kivesz villával egy darabot a tegnapelőtti maradék sült húsból és rápúpozza.

„Hát te meg mit eszel?” Kristi hangját hallom a másik asztaltól, egy mellett már nem férünk el.

„Hát ezt ne.” Pista bácsi felmutatja a húsos kenyeret.

„Hova?” Kristi nem beszél jól magyarul, pedig ez az anyanyelve, csak rég nem használta.

„Hát hova, a belibe.” Mancika néni is becsatlakozik, akinek már elege van abból, hogy Pista bácsi előtte rostokol. Pista bácsi Kristi felé nyújt egy szelet kenyeret, de ő csak a fejét rázza.

Pista bácsi kikecmereg a padból, és kezében a hússal és a kenyérral elkezd magyarázni, hogy én milyen szép, okos és ügyes leány vagyok, csak mert anyám és Elena észrevette, hogy ugyanúgy áll a fogam, mint Ada másod-unokatestvéremé, és mindketten elkezdik bizonygatni, hogy mennyire hasonlítunk Adával. Szerintem mint ég és föld, csak az alkatunk hasonlít egy kicsit, ennyi az egész. De Pista bácsi még jó öt percig hajtogatja hogy mennyi helyről kaptam a géneket és még hozzá milyen jó géneket, és hogy szépek vagyunk, az öcsém is, a húgom is (a kicsi én), és a holnap érkező kisöcsém is.

Mancika néni cigerettázik, közben csörög a telefonja. Mindenki tudja, hogy a nagyapám és az új felesége a telefonáló, egy éve nősült újra, Mancika néni a nyolc éve halott nagymamám testvére. Elhangzik egy gyors vita, hogy felvegye-e a telefont, és ha igen, mit mondjon, mert senki sem akarja hogy a héten hatodszor is megjelenjen a nagyapám és Irénke néni.

„Jó, felveszem, de aztán egy szót se halljak!” Mancika néni egyik kezében a telefont, másikkal a cigerettával elbiceg a kerítés mellé, és felveszi a telefont. Nem halljuk, mit mond, de biztosak vagyunk benne, hogy azt hazudja, hogy még mindig a városban vannak és sétálgatnak. Biztos Irénke néni beszél, aki kedves és aranyos, évek óta ismerjük és még jól is főz, csak épp túl magyarosan. Mindenáron át akarnak ma jönni grillezni, mert az öcsémnek születésnapja van – én sütöttem meg a tortát,

hogy még csak ezért se jöjjön Irénke néni és Tata, mert hogy „Andikának úgyszincs ideje tortát sütni a kisfiának ennyi gyerek mellett”. Azt valahogy mindig elfelejtik, hogy én is tudok sütni. A ronda, de remélhetőleg finom csokoládétorta ott pihen a hűtőszekrényben.

Apám és Pista bácsi eltűnik a konyhában húst klopfolni, és meg elmegyek a ház mögé előkeresni a papírsárkányokat. Ma még fúj a szél, holnapra kánikulát mondanak. Három sárkány van a ház mögötti nagyjából egy méter széles folyosón, ennyi helyem van a fal és a kerítés között kibogozni az összegubancolódott zsinórokat – a húgom legutóbb rendetlenül pakolta el, magamban káromkodva próbálom kiszabadítani az övét, az egyetlen, ami még jónak látszik. Én már nagy vagyok, nekem nem jár sárkány, anyai nagymamám rokonsága szerint legalábbis, hadd vezekeljek, hogy idén nem mentem el én is nyaralni Aradra a testvéreimmel. Igazság szerint nem nagyon lehet ott mit csinálni. Az Arad melletti poros kis falu akkora, hogy félóra alatt át lehet rajta sétálni, a nagymamám régi házában pedig nincsen bekötve az internet, és még jó könyvek sincsenek, így csak unnám magam hetekig. Az ottani egyetlen barátnőmnek barátja van, nem tudok még megszólalni sem románul, és unom már, hogy a nagymamám kísérget mindenhova.

Pedig én igazán szeretek sárkányt eregetni. Kicipelem a húgom sárkányát a hosszú felhajtóra, de most már nem fúj a szél, mire kibogoztam a sárkányt, újra szélcsend lett. Magamban morogva viszem hátra a sárkányt, ott nagyobb a tér, és habár pár méterre felreptetem, mindig visszazuhan.

Kisvártatva hátrajön az öcsém, segít felreptetni a sárkányt, pár perc múlva már ott úszik a színes folt az ég rikító kék tengerén az ide-oda cikázó fecskék között. Igyekszem úgy vezetni a csenevész gyümölcsfák között, hogy ne akadjon bele a villanyvezetékbe, sem pedig a nagy diófába. A papucs és a talpam közé került száraz fű szúrja a talpam, inkább ledobom.

Nemsokára megjelenik a hatéves húgom, és panaszkodni kezd, hogy elvettem a sárkányát, de a nyavalygást hamarosan felváltja a csodálkozás, hogy milyen magas van a sárkányom. „A teraszon mindenki azt nézi! Miért nem engeded magasabbra?”

„Nincs több zsinór.”

„Várjatok, hozom az enyémet is!”

Öcsi elrohan, majd öt perc múlva vissza is tér a sárkányával. A húgomat kéri meg, hogy segítsen felengedni, a húgom nyafog, hogy nem akarja.

„Én vagyok a szülinapos.” Öcskös beveti a varázsigt. Ez szinte minden esetben beválik.

Ez már hat a húgomra, segít öcsinek, de a damil rövid, nem tud feljebb menni és minduntalan visszazuhan. Elzavarom az öcsémet a harmadik sárkány zsinórjáért, az lehet hosszabb, és amúgy is rossz a kisebbik öcsém sárkánya, nem fog neki már kelleni. Öcsi előre rohan, vissza is jön a zsinórral, de az is rövid. Ekkor elzavarom a konyhai fiókban lévő horgászdamilért, az biztos elég hosszú. Én közben már legalább félórája reptetem a húgom sárkányát, közben egyszer előre sétáltam vele és vissza is, és szépen lassan visszaengedem. Aztán meg enni is szeretnék az azóta kész sült húsból.

Az öcsém még nálam is magasabbra engedi a sárkányát, de amikor vissza akarja húzni, fennakad a kettővel arrébb lévő szomszéd diófájára. Azt már onnan többet nem szedjük le, de azért még otthagyjuk a damilt, hátha feltámad a szél és sikerül visszahúzni.

Végül mindenki megfeledkezik a sárkányról, és nekiesik a sült húsnak és a salátának. Én eszem egy keveset és befészkelem magam a könyvemmel a függőágyba, amit éppen nem vett birtokba

senki – ha nem a húgom ült benne, akkor Vlad unokatestvérem.

Nehezen megy az olvasás, körülöttem mindenki beszél, hol románul, hol magyarul, én meg angolul próbálok olvasni. A Nap már lefelé megy, én meg inkább fáradt vagyok. Hamarosan fázni kezdek, közben még megiszom egyszer egy kupica jó erős pálinkát – le is kell öblítenem narancslével, mert a szó szoros értelmében kerítésszagató.

Időközben megérkezik a nagyapám és Irénke néni. Eddig majdnem minden nap megjelentek. Megvannak sértve, mert hogy nem ugrottunk fel hozzájuk hazafelé – amikor megkértek minket, már rég otthon voltunk, de ezt ők nem tudják. Nagyapám amúgy is sötét hangulatban van, nem ápol túl jó kapcsolatot Mancika nénivel, aki meg nagyon nem örül Irénke néninek – hiszen a nagymamám helyébe lépett.

Furcsa hallani a szüleimet, nagynénéméket és a nagyapámat románul beszélni. Hallgatni őket egy olyan nyelvet beszélni, amelyet alig értek, rosszabb, mintha teljes némaságban ülnék. Senki sem fordít nekünk, senki sem hiszi, hogy figyelünk, hiszen engem leköt a könyvem, az öcsém meg elvan magában. Irénke néni a húgossal szórakozik, akit meg nem érdekel, ki milyen nyelven beszél, amíg van aki játsszon vele. Így olyan, mintha ki lennénk hagyva valamiből, de nem kérhetek meg senkit, hogy hadd kapcsolódjak be a beszélgetésbe, mert miattam senki sem fog magyarra váltani. Főleg, ha vannak olyanok is a társaságban, akik sokkal okosabban tudnak hozzászólni a beszélgetéshez nálam. Hiszen a szüleim szerint úgyis csak lököm a hülyeségeimet, főleg, ha több van bennem két korty pálinkánál.

Ha nem beszélne az ember fiatalon baromságokat, akkor nem létezne pubertás. Mindenki vagy gyerek lenne, vagy felnőtt, vagyis nem értené meg, hogy a megjegyzéseivel szégyenbe hozza a szüleit, és már tizenkét évesen úgy viselkedne, mint egy előre gyártott felnőtt, és a kettő között nem lenne átmenet. Az valahogy rosszabb lenne szerintem. Furcsább hallani egy felnőttesen beszélő tizenkét éveset, mint egy olyat, aki ellenkezik, felesel és gyakran hülyeségeket beszél.

Zavar a hiányzó magyar beszéd, ezt hittem, hozzászoktam a románhoz, de nem így van. Úgy teszek, mint aki olvasna, de közben feszülten figyelek azokra a román szavakra, amiket még értek, és próbálok kisilabizálni, miről is lehet szó. Az olyan alapszavak még mennek, hogy igen, nem, köszönöm, szép, szia, gyerek, ambiciózus (nincs sok különbség), a számok, „költözik a cigány sátrastul” – román közmondás, arra mondják, aki megpakolva megy valahova –, anya, apa, kutya, macska, fagyalt, torta, viszlát, néhány gyümölcs, cukor, a nevek. Épp csak annyi, hogy el tudja menni a nagymamámnál a sarki boltba édességet, kenyeret, tejet vagy gyümölcsöt venni. Meg az a néhány dolog, amit a romániai barátnőm próbált nekem tanítani. Ezekből nem egyszerű kiigazodni anyámék pörgő beszédén, ahogy mindegyikük más dialekttel beszél. Anyám kiejtése aradi, de anyanyelvi szinten beszél. Apám magyar iskolába járt, az övé, a nagyapámé, Mancika nénié meg Pista bácsié székelyes, inkább csak a konyhanyelvet ismerik, és azt a dialektet, amit a románok nem szívelnek, de arrafelé mindenki így beszél. Kristi is ott nőtt fel, az ő beszédén is érződik. Elena, Ada és Vlad már a fogarasi havasokban élnek, ez a két unokatestvérem beszédén is érezhető. Fent élnek a Transfăgărășan környékén, nem messze a Bilea-tótól, ahol én még nem jártam, de anyáék arra nyaraltak tavaly, amíg én cserkész táborban voltam, a testvéreim pedig a nagymamánál.

Ilyenkor mintha nem lennék a családom része. Az ide-oda röppenő román szavaknak a felét sem

értem, zúg a fejem a suttyomban elfogyasztott alkoholtól, a hasamat megfeküdte a háromféle hús, ami az asztalra került, este kilenc van, én meg fáradok.

Bakker, az öcsémnek meg születésnapja van.

„Anya, nem kéne kihozni a tortát?”

Anyám felkiált, és azonnal beparancsol a tortaért, és ő is berohan kiskanálért és tányérért. Ha már bemegyek, felkapok egy pulóvert, nem tudom, kié, a méretéből ítélve apámé lehet, nem zavar. Kiveszem a tortát a hűtőből, nagyon ronda, szögletes, lefolyik rajta a csokoládépudinggal kevert tejszínhab, a csokis glazúron kicsapódott a hígításnak használt vaj. A glazúrt amúgy is csak ráöntöttem, egyenetlenül terül szét a tortán, az oldalán meg lefolyik, rá a széltében túl kicsi tálcára. Sikerül összekennem a pulóvert csokikrémmel. Leteszem az asztalra, és hallgatom, ahogy anyám és Elena beszélgetnek. Bekuckózom magam a konyhában álló vetemedett, mocskos, porral átitatott fotelbe, amit mindenki szeret mert olyan kényelmes, a lábamat meg felhúrom a pulóver alá, hogy az is kicsit megmelegedjen. Még annyit értek, hogy Elena szerint szép lett a torta, de tudom, hogy csak udvariaságból mondja, mert sokkal szebbre terveztem, és finomabbra. Meg se kell kóstolnom, tudom, hogy borzalmas az íze.

A család odakint elénekeli az öcsémnek a „Boldog születésnapot”-ot Halász Judittól, amit szerintem a román rokonok pont nem ismernek. Nincs gyertya, és furcsa, hogy csak egy öcsémet ünnepelek, amikor a másikkal együtt szoktuk megünnepelni a születésnapját. Pontosan két év és négy nap van közöttük. Így születünk mi négyen: én októberben, a húgom szeptemberben, a két öcsém meg augusztusban, a húgomat leszámítva mind a hónap elején. A szüleim és a nagyszüleim is így vannak: szinte mind összezsúfolódtak március-április-májusra, aki meg nem – tehát a néhai apai nagymamám és anyai nagypapám –, azok meg októberiek, mint én.

Egyedül én hasonlítok még az apai nagymamámra, meg Ada. És talán a húgom, de nála szembe-tűnőbb, hogy rám hasonlít. Csak őt valahogy mindenki szebbnek találja, talán mert vörös és jóval vékonyabb, bár a nagymamám jól felhizlalta idén, amíg nála volt.

Most mi is ott vagyunk, egy rövid ideig még hallani magyar szót, ahogy osztják szét a tortaszeleteket. Mindenki mondogatja, milyen finom lett, de én száraznak érzem a piskótát és túl műnek a krémet. Nemsokára újra visszatér a román beszéd. Én megeszek egy fél szelet tortát, majd inkább fogom a könyvem és felmegyek a szobámba. Késő van már, a nap is lement.

Furcsa dolog idegen nyelvet hallgatni a saját családomban. Ilyenkor eszembe jut, de szívesen nőtem volna fel Erdélyben. Sepsiszentgyörgyön vagy Székelyudvarhelyen. Akkor beszélném a románt, és nem lennék most kirekesztve. Van román állampolgárságom, tizennégy éves koromban személyim is lett, mégis úgy érzem, mintha nem tartoznék a családomba, amikor hallom a román beszédet, vagy anyám megemlíti a családi nyaraláskor, hogy ő hazamegy. Mintha az egész élete nyaralásból állna, és nem ott lenne az otthona, mint az enyém, ami nagyon természetellenesnek hat.

Minden alkalommal, amikor románul beszélnek, mintha megnémulnék, nem tudok becsatlakozni, megszólalni, csak néha elmotyogom hogy „mulțumesc” – köszönöm. Hozzám nem is szólnak románul, mintha fal venne körbe, egy áthatolhatatlan fal, ami miatt képtelen vagyok beszállni, nem értem, min nevetnek.

Kegyetlen dolog második generációsnak lenni egy kétnyelvű családban. Az én gyerekeim már

nem biztos, hogy fognak román szót hallani, maximum a családi találkozón. Én már nem beszélek románul, az unokatestvéreim sem magyarul, és óhatatlanul eltávolodunk egymástól, legyen a másik akármilyen szimpatikus. Ők nem a nagyapám ágán a rokonaim, így sosem fogunk összefutni a családi találkozón, és mivel már egyre kevesebbszer megyünk családi nyaralásra Erdélybe, valószínűleg sosem fogok velük újra találkozni, hacsak nem jönnek ők fel Magyarországra.

Egyre inkább elnémulunk a másik előtt. Telnek az évek, elfelejtjük, hogy a másik létezett.

Másnap reggel Kristi, Elena, Ada és Vlad elmennek, majd két nappal később Mancika néni és Pista bácsi is. A kisöcsém hazajön a táborból, anyánk és apánk újra dolgozik, mi meg újra egyedül leszünk négyen a házban, újra én főzök, és újra kiszököm időnként a városba biciklivel, amíg el nem kezdek dolgozni és újra el nem kezd fölénk tornyosulni az iskola fenyegető árnyéka.

Aztán a romániai rokonság valahogy elfelejtődik, elnémul, román szót is csak akkor hallok, ha anyám a barátnőjével beszél. Még mindig felhívja őt a születésnapomon, hogy gratuláljon nekem.

De a román szavak szép lassan elnémulnak, ahogy telik az év, és elő sem kerülnek a jövő nyárig, ahol újra kezdődik minden előlről, csak kevesebb emberrel, kevesebb nyaralással és egyre több külön utakon mászkálással, aminek nem sok köze van Erdélyhez, Romániához, a szűk családhoz és az elnémult romániai rokonsághoz.

Anton Pavlovics Csehov: Sirály tanulmány

Anton Pavlovics Csehov 1860. január 29-én látta meg a napvilágot az oroszországi Taganrog nevű kisvárosban, felszabadított jobbágycsalád harmadik gyermekeként. Apja kereskedő és vállalkozó volt, öt fiának gyakran kellett kisegítenie iskola helyett az általa nyitott üzletben. Pavel Csehov rendkívüli vasszigorral látta el családfői feladatait, pontos beosztások határozták meg napjaik menetrendjét. Elő volt írva a felkelés, a házimunka és a templombajárás ideje. A szabályok megszegése súlyos fenytést vont maga után. Az apa üzlete csődbemenetele után Moszkvába szökött az adósok börtöne elől, ahova nem sokkal később az egész család követte, Anton kivételével, aki tanulmányai miatt szülővárosában maradt, házitanítói fizetéséből tartva el magát. Két évvel később, az érettségi megszerzése és Pavel Csehov halála után ő is a fővárosba utazott, átvéve a családfői feladatokat. Első intézkedései közt szerepelt a bekeretezett családi beosztás leakasztása otthonuk faláról.¹

1879-ben, miután kézhez kapta a szülővárosa által felajánlott ösztöndíjat, beiratkozott az orvosi egyetemre. Ezen pálya az értelmiségieknek járó előjogok és az anyagiak miatt is vonzó volt számára, lehetőséget látott szegénységben élő családja jobb sorba emelésére. Miután átvette diplomáját, saját kezűleg akasztotta ajtajára a nevét s címét feltüntető táblát, azonban sűrűn érkező betegek – akik közül régebbi ismerőseit ingyen gyógyította – rendszerint megzavarták írói tevékenységei közben, emiatt hivatását sokszor tehernek érezte.

Állandó íráskényszerben szenvedett, minden nap önmaga által kitűzött mennyiségű szöveget kellett papírra vetnie. Ennek okán a világirodalom egyik legszerényebb írója a kaland- és botránymentes élet ellenére mégis zsúfolt életet élt, így állandó túlterheltséggel küzdött.

Művészileg sosem tudott igazán kiteljesedni, hiszen önmaga korlátai éppen annyira nem engedtek teret gondolatai szabad áramlásának, ahogy az sem, hogy a *Szitakötő* című folyóirat állandó szerzőjeként rövid, humoros, csattanóval ellátott történeteket vártak tőle mind a szerkesztők, mind pedig az olvasók, holott ő maga jóval inkább a hosszabb terjedelmű írásokhoz vonzódott. Nagy álma volt egy regény megírása, melynek apropóján Szahalinba utazott, ám ennek eredménye csak egy útirajz lett.²

A több műfajban alkotó Csehov 1881-ben kezdte drámaírói tevékenységét. Első darabját, a *Platonovot* inkább csak afféle alapnak tekintette, melyet későbbi munkáihoz használt fel. A dráma műnemébe sorolható legjelentősebb írásai közé tartozik az *Ivanov* (1887), *A manó* (1889), a *Sirály* (1896), a *Ványa bácsi* (1900), a *Három nővér* (1901), valamint a halála évében keletkező *Cserezyéskert* (1904).

Életének igazi fordulópontját egy Pétervárról érkező levél hozta, amelyet a neves kritikus, Dimitrij Vasziljevics Grigorovics írt. Beszámolt benne arról, hogy régóta olvassa Csehov írásait, melyek igen tetszenek neki, továbbá buzdította a fiatal szerzőt a további művészi megnyilvánulásokra. Ezen sorok kiváltották, hogy 1886-ban eldobja az eddig használt Antosa Csehonte álnevet, s ezután sajátján publikáljon.³

1 Gereben Ágnes: *Csehov világa*. Európa Könyvkiadó, 1980, Budapest, 24–26.

2 Levendel Júlia: *Így élt Anton Csehov*. Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, 1983, Budapest.

3 Gereben Ágnes: *Csehov világa*. Európa Könyvkiadó, 1980, Budapest, 68–70.

A korábban inkább novellákat író Csehov első drámájának bemutatására is ez idő tájt került sor a moszkvai Kors Színházban, ám az *Ivanov*ot különösebb visszhang nélkül tűzték műsorra. Sokkal jelentőségtejtesebb volt a *Sirály* óriási bukása, de két évvel később elérkezett a szerző alkotói pályájának második fontos állomása. Ugyanis a Moszkvai Művész Színház sikerre vitte az eddig érthetetlennek minősített színművet. Sztanyiszlaskijjal, a főrendezővel való hosszas egyeztetések után közös megegyezésre jutottak, amely tükrözte a szerző és a rendező elképzeléseit is. Az egyik női főszereplőt, Arkagyinát az író felesége, Olga Leonardova Knipper alakította, aki később a *Ványa bácsiban* Jelenát, a *Három nővérben* Mását, a *Cseresznyéskertben* pedig Ranyevszkaját játszotta.⁴

1897 tavaszán a sok stresszből adódó betegeskedése súlyosbodott. Változtatni kényszerült hajszolt életmódján, orvosai tanácsára délre költözött. Nyolc hónapot Nizzában töltött, a következő télen a Krím-félszigeten, Jaltában tartózkodott. Közben vágyakozva gondolt Moszkvára és a színházi színpadon ott fellépő feleségére. Csehovot az akadémia tiszteletbeli tagjává választották, de két évvel később megvált tagságától tiltakozásul, amiért Makszim Gorkij a már megszavazott akadémiai tagságot mégsem kaphatta meg.

1904 januárjában, a *Cseresznyéskert* moszkvai bemutatóján ünnepelték meg 25 éves írói jubileumát. Amikor néhány hónappal később Jaltából újra Moszkvába érkezett, hirtelen rosszabbul lett, feleségével gyógykezelésre külföldre utazott. Németországban, Badenweiler tüdőszanatóriumának szállodájában érte a halál. Sírja a novogyevicsi temetőben áll, egykori jaltai és melihovói háza ma múzeumként üzemel.

A *Sirály* a nagy Csehov-drámák sorában a legkorábbi, az orosz irodalom történetében pedig újító hatású, a drámaiatlan dráma fogalmának első megtestesítője. Sokkal nagyobb szerephez jut a lelki folyamatok, a következmények ábrázolása, mint maga a cselekmény. Hiszen bármi történet is, minden hatással van a szereplők valamelyikére, de előfordul, hogy mindegyikőjükre. Viszont a legfontosabb mozzanatok a színen kívül vagy a felvonások között zajlanak. A történet tehát megfoghatatlan, mivel amit egy cselekményközpontú esemény sor esetében látnánk, azt itt csak hallomásból tudjuk meg, vagy nekünk kell rájönnünk az utalások alapján. A színpadon a legkevésbé drámai, szinte unalmas dolgokat látjuk.⁵ Ahogy Csehov maga is mondta: „Az életben az emberek nem lövik agyon és nem akasztják fel magukat minden pillanatban, nem lesznek szerelmesek és nem mondanak örökké bölcseket. Idejük nagy részét evéssel, ivással, nők vagy férfiak utáni hajkurászással és ostoba fecsegéssel töltik. Ezért ezt kell bemutatni a színpadon. Olyan darabot kell írni, amelyben az emberek nem azért jönnek, mennek, ebédelnek, időjárásról beszélgetnek vagy kártyáznak, mert a szerző úgy akarja, hanem mert ilyen az élet. (...)”⁶

Csehov címadása többféleképpen is értelmezhető, tekinthetjük Ibsen előtti tisztelgésnek, hiszen a norvég szerző *Vadkacsa* című darabjával összecseng a *Sirály*; mindkét egyszavas cím egy-egy madárfajt jelöl meg, melyek szimbolikus jelentéssel bírnak, ehhez szolgálnak bizonyítékul. De ugyan ezen okokból paródiaként is tekinthetünk rá.⁷

A mű középpontjában az alkotók, vagyis két író: Trigorin és Trepljov, valamint két színész:

4 https://hu.wikipedia.org/wiki/Olga_Leonardovna_Knipper-Csehova

5 Kötelező olvasmányok lexikona – 100 mű elemzése (szerk.: Oroszlán Éva), FISZ, DFT-Hungária, 2006, 35.

6 https://szinhaz.hu/2008/10/10/a_p_csehov_siraly

7 Mész Lászlóné: *Szinterek* (drámaértelmezések), Korona Kiadó, 1995, Budapest, 84.

Arkagyina és Nyina állnak, de a kevésbé hangsúlyos szereplők is műértő, művészetkedvelő emberek. Trigorin befutott, sikeres szerző, ám vannak kisszerű jellemvonásai, legnagyobb boldogságának forrása a horgászat. Számára minden novellatéma, állandó íráskényszerét Csehov önmagáról mintázta. Arkagyina pedig ünnepelt színésznő, akinek legnagyobb félelme az öregedés, az, hogy már nem öltheti többé magára a fiatal nőkre írt szerepeket, emiatt állandóan a figyelem középpontjába akar kerülni, igyekszik magára vonni azt, akkor is, ha az adott pillanatban nem rá kellene koncentrálnia a közösségnek. Folyton játszik, számára minden élethelyzet gyakorlás. Eltűzött gesztusokat, drámai monológokat láthatunk, hallhatunk tőle, színpadias formában nyilvánítja ki érzelmeit.⁸ Fia, Trepljov az újítani vágyó, szárnyait próbálgató, feltörekvő fiatal író, aki elavultnak érzi az idősebb generáció által elfogadott, sőt csodált művészi normákat. Valami forradalmian új dolog létrehozására törekszik. Szerelme, Nyina szeme előtt is hasonló célok lebegnek kezdetben, azonban ő megelégedne azzal is, ha pusztán csak játszhatna.

A darab tehát művészdrama, generációkat és eszméket szembesít egymással. De szerelmi sokszög-drama is, mivel a négy alkotó embert szövevényes szálak fűzik egymáshoz. Arkagyina Trigorint szereti és viszont, azonban Trigorin Nyinába is beleszeret és viszont, akibe Trepljov szerelmes és viszont. De nem mehetünk el szó nélkül Mása mellett sem, aki Trepljov iránt táplál gyengéd érzelmeket, ám a fiatalember szinte menekül előle, ezért a lány a belé szerelmes Medvegyenkóval köt házasságot. De Mása anyja, Polina Andrejevna, aki Samrajev felesége, Dorn doktorral folytat viszonyt, az öreg orvos pedig bevallja, őt is rabul ejtette Nyina szépsége. Megfigyelhetők a férfi-nő kapcsolat különböző változatai. Érdekes, hogy Mása vérszerinti apja Samrajev, ő mégis inkább anyja szeretőjét tekinti annak.

Ahogy a későbbi Csehov-drámákban is, a szereplők nem figyelnek egymásra. Csak fél füllel hallják meg a másik szavait, de utána rögtön el is felejtik, és a maguk problémáiról kezdenek beszélni. Annak ellenére, hogy látszólagosan nyitottak, akár meg is beszélhetnék gondjaikat, nem képesek érdemi kommunikációra, mivel dialógusokról csak a jelentéktelen dolgok kitérgetése esetén beszélhetünk, valójában azonban párhuzamos monológok alkotják a művet. Csak az iddogálás, kacarászás, felesleges szócséplés idején reflektálnak a korábban elhangzottakra, normális körülmények közt, amikor rengeteg alkalom kínálkozik, elmulasztják lehetőségeiket.

Az első felvonásban Trepljov darabja bemutatójára készül nagybátyja, Szorin vidéki birtokán, melyhez a természet adta lehetőségeket, a tavat és a holdfényt is felhasználja díszletként, ezáltal is újításokat bevezetve. A darab főszereplője Nyina, aki titokban szökött el hazulról, mivel apja nem támogatja színészi törekvéseit, neki azonban ez minden álma. Monológjával szinte hadat üzen a korszerűtlen életszemléletnek, a begyöpösödött művészetfelfogásnak, és új eszméket hirdet. Arkagyina gúnyolódása és állandó közbeszólásai sértik Trepljovot, az utolsó csepp a pohárban az, hogy a nő „*dekadens izé*”-nek nevezi fia darabját, melynek következtében Trepljov lefújja az előadást és dühödten elvonul.

A második felvonásban Trepljov lelő egy sirályt, amelyet a tóparton sétáló Nyina lábai elé tesz, majd bejelenti a lánynak, hogy hamarosan ő maga is így fogja végezni. „*Voltam olyan aljas, hogy lelőjem ezt a sirályt. A lába elé teszem. (...) Nemsokára ugyanígy megölöm magamat is.*”⁹ Ekkor jelenik meg először a szimbólum. Az arra járó Trigorin fejtegetésbe kezd az írással, az irodalmi élettal

8 Almási Miklós: *Mi lesz velünk, Anton Pavlovics?* Noran Libro Kiadó, 2018, Budapest.

9 Európa Diákkönyvtár – *Csehov drámák és elbeszélések.* Európa Könyvkiadó, 2004, Budapest, 34.

és az írói léttel kapcsolatban. S azonosítja Nyinát a halott madárral, ez a sirály-szimbólum második jelentése. A fiatal lányt elbűvölik érett gondolatai, az, ahogy a kiégésről, a szenvedéseiről vall. Áradozásaiból Arkagyina már sejti, vetélytársa akadt, de még nem gondol komolyan a távozásra. Az író számára azonban ez is csak téma egy megírandó történethez.

A harmadik felvonásban Trepljov a két szín közt elkövetett öngyilkossági kísérletéről esik először szó. Hatalmas veszekedés robban ki anyja és közte, mind emberi, mind pedig művészi gondolatmenetek ellentétesek. Ennek okán Arkagyina vissza akar utazni a fővárosba, azonban szerelme, Trigorin maradna Nyina miatt. A nő teátrális mozzanatokkal láncolja magához a férfit, ám ő mégis titkos moszkvai találkozózt beszél meg a fiatal lánnyal, aki szökésre szánta el magát, a szülői ház helyett a színészi pályát választva.

Az utolsó felvonás történései két évvel későbbiek. Az eddig is gyengélkedő Szorin állapota megromlik. Mása boldogtalan házasságban él Medvegyenkoval, de még mindig Trepljov után sóvárog. Polina Andrejevna pedig továbbra is csak titkos viszonyban áll Dorn doktorral, nem hagyta el érte férjét. Egyedül Trepljovnál figyelhető meg pozitív változás, igazi író lett belőle, aki pénzt kap a folyóiratoktól munkáiért. Magányából fakadó boldogtalansága azonban csak súlyosbodott az idő múlásával. Arkagyina és Trigorin is itt vannak, Nyinát nem látjuk, viszont beszélnek róla. Megtudjuk, hogy Trigorintól fogant gyermeke meghalt, s ráadásul még karrierje is kudarcba fulladt. Szokás szerint társasági iddogálásba kezdenek a szereplők, egyedül Trepljov zongorázik a másik szobában, miután összetépte kézíratait. Hirtelen lövés hallatszik, elhallgat a zongora. Dorn doktor tudja csak, a fiatal férfi végzett magával.¹⁰

Csehov az alkotásra vágyó értelmiség két generációjának tragédiáit mutatja be. Álláspontokat szembesít, azonban nem hoz ítéletet. Nem teszi le voksát egyik nézőpont mellett sem. Trigorin és Arkagyina a hagyományok, a megszokott értékek képviselői, míg Nyina és Trepljov a változást és az újítást hirdetik. A dráma nemcsak az egyes szereplők, de a társadalom hibáit is feltárja. A művészek elvesztik önmagukat, a vidéki létbe süllyednek. A nagyvárostól távoli, csendes elszigeteltség Csehov visszatérő motívuma, amely szinte minden drámájában megjelenik. Ahogy a félresiklott, a tervezettől eltérően alakult sorsok egymás melletti létezése is. Kosztya öngyilkossága – amellet, hogy menekülőút – lázadás is.¹¹

A darab egyetlen pozitív szereplője Nyina, kinek személye egyenlővé tehető a címmel. Akármi is történik vele, új célokat talál magának. Először apja zsarnoksága, aztán a vidéki élet, majd gyermeke halála és Trigorinnal való viszonyának vége nehezdedt szívére mázsás súlyként, azonban ő képes túllendülni. Trepljov tette lábai elé a halott madarat, amellyel aztán Trigorin azonosította. Az előbbi szerette a lányt, az utóbbit ő szerette. Nyina Trepljovot tette tönkre érzelmileg, összetörte a szívét, elhagyta másért, Trigorin pedig vele művelte ugyanezt. Az utolsó felvonásban a két évvel korábban lelőtt madárra visszautalva ismétlgeti: „*én sirály vagyok...*”¹² Magára ölti a szerepet, melyet Trigorin neki írt a második felvonásban. A Nyina előtt heverő halott madarat meglátva ihletet kapott egy novellához, melyről úgy beszélt, mintha nem volna valóságalapja, pedig már akkor párhuzamot állított főszereplője és a lány között. „*Trigorin: Hát ez mi? Nyina: Sirály. Kosztyantin Gavrilovics*

10 Európa Diákkönyvtár – Csehov drámák és elbeszélések. Európa Könyvkiadó, 2004, Budapest.

11 Hegedüs Géza – Kóny Judit: *Kecskeének, azaz másfél évszázad drámatörténete*. Gondolat Kiadó, 1969, Budapest, 240.

12 Európa Diákkönyvtár – Csehov drámák és elbeszélések. Európa Könyvkiadó, 2004, Budapest, 69.

lőtte. Trigorin: Szép madár. (...) Nyina: Mit ír? Trigorin: Csak úgy jegyezgetek... Eszembe ötlött egy téma... Egy kis elbeszélés témája: egy tó partján gyermekkor óta él egy fiatal lány, olyan, mint maga; szereti a tavat, akár a sirály, és boldog és szabad, akár a sirály. De véletlenül jött egy ember; meglátta, és unalmában elpusztította, mint ezt a sirályt.” És valóban, Nyina, a tehetséges, remek adottságokkal rendelkező, szép, fiatal lány, aki előtt ígéretes jövő áll, beleszeret egy nálánál jóval idősebb férfiba, sőt talán csak annak művészetébe, vagy ami még borzasztóbb, sikerességébe. Elfordul attól, aki igazán szereti, s akivel karrierjük építésében is egyenrangú partnerek lehetnének, megszökik családjától, s Moszkvában kezd új életet, aminek falait a bánat és a szerencsétlenség tartja össze. Ő a sirály, akit elpusztítottak. A sirály, amely alapvetően a boldogság, a szabadság és a művészet jelképe, a megsebzett élet szimbólumává válik. De a szárnyak és a tovareppenés lehősége miatt az eldobott szerelmet is jelenti a Nyina által elhagyott Trepljov és a Trigorin által megcsalt Arkagyina, majd az elhagyott Nyina esetében. De a veszett célok helyett mindig újakat találó színésznővel is azonosítható. Nyina gyakran írja alá leveleit „Sirály”-ként. Trepljov esetében pedig saját halála jóslatáról beszélhetünk.¹³

A vidéki élet unalmassága, a véletlenszerű, látszólagos mindennapok csak tovább rontják a szereplők lelkiállapotát. Szinte alig történik valami, de ami igen, az nagyon megrázó, mindenki sorsának alakulását befolyásoló. A felvonások nincsenek jelenetekre tagolva, ez a szerkesztésmód, a térben és időben való jövés-menés az életszerűséget óhajtja fokozni. Mert Csehov a valóságról ír. A nemesség korának letűnéséről, a művészetfelfogás elavulásáról, a régi boldog idők lecserélődéséről. Semmiségekről fecsegni valóban jóval könnyebb, mint szembenézni ezen súlyos problémákkal.¹⁴

A kor kritikusai az elfogadottság tagadásaként fogták fel a színművet a társadalmi és a művészi normák kapcsán. Fel-felvetődik az irodalom és a színház jövőjének kérdése, az elején az újítani vágyása, aztán csak a művészi tevékenységek űzésével való megelégedés gondolati szintjén. „Nyina: Tehát maga író lett... Maga író, én meg színésznő... Mind a ketten belekerültünk az élet körforgásába...” Szóval a fiatalabb generáció tagjai alkotnak és játszanak, de nem hoznak létre semmi formabontót. „És most már tudom, értem Kosztya, hogy a mi pályánkon – mindegy: akár a színpadon játszunk, akár írunk – nem a hírnév, nem a ragyogás a fő, nem az, amiről én ábrándozom, hanem az, hogy tudjunk túnni.”

A *Sirály* mindezek mellett a kapcsolatok drámája is. A szerelmi szálakon kívül fontos Arkagyina és Trepljov anya-fia viszonya. Szeretik egymást, de harcban állnak. Nemcsak nézeteik különbözősége miatt, hanem mert Arkagyina fiát okolja önmaga öregedéséért. Az anyaság, az, hogy már felnőtt gyermeke van, bizonyíték arra, hogy vannak nála jóval fiatalabb színésznők, frissebb „alapanyagok” a pályán. Zavarják a kötöttségek, s az még inkább, hogy fia szerelmének személyében vetélytársa akadt. Ezért igyekszik az első felvonásbéli produkció idején a színpadon álló Nyinára szegeződő tekinteteket magára vonni. A kezdetben Hamlet és Gertrud viszonyára emlékeztető helyzetük fokozatosan romlik, pedig néha felcsillannak reménysugarak, melyek a változást jelenthetnék, azonban az asszony megnyilvánulásai eloszlatják ezeket. Végül pedig addig feszíti a húrt, míg teljesen fia lelkébe nem tipor. S ezután sem áll meg, sosem olvassa el Trepljov megjelent írásait, időhiányra hivatkozva, pedig valójában pusztán csak nem érdekli gyermeke lelkivilága, s annak tükröződései

13 Kötelező olvasmányok lexikona – 100 mű elemzése (szerk.: Oroszlán Éva), FISZ, DFT-Hungária, 2006, 35

14 Mész Lászlóné: *Színterek* (drámaértelmezések), Korona Kiadó, 1995, Budapest

irodalmi alkotásában. Kettejük kapcsolata menthetetlenül megromlik az anya közönyössége és érdektelensége miatt, pedig fia mindennél jobban vágyik szeretetére.¹⁵

Csehov szereplői szájába ad néhány Shakespeare-sort, melyek kimondása többszörösen is indokolt. Először Arkagyina idéz a Hamletből: „*Oh, Hamlet, ne beszélj. Lelkem mélyébe fordítod szemem, hol több olyan folt árnya látszik, mely soha ki nem mén.*” Mintegy fitogtatva színészi tehetségét, színpadiasan beszél. S erre fia szintén egy – a műből való – idézettel válaszol: „*Hah, egy zsiros ágy nehéz szagú verítékében élni; bűzben rohadva mézeskedni ott a szurtos almon...*”¹⁶ Ezen sorok értelme inkább alkotói nézeteik szempontjából lényegesek, azonban az, hogy Shakespeare e két szereplőjének mondatai hangoznak el, megmutatják Arkagyina és Trepljov ambivalens érzelmeit.

Trepljov tipikus művészlélek. Szeretethiányos, vágyik arra, hogy műzsája viszonzza érzelmeit. A darab elején megvallja, akár az egész életét annak szentelné, hogy szerepeket írjon Nyinának. Három dologra vágyik igazán, hogy a fiatal színésznő és az anyja szeressék, továbbá szeretné megújítani a művészvilág eszméit. Végül, mikor már mindkét nő elfordul tőle, az írói ambíciói is alábbhagynak. Úgy gondolja, mindegy, mit, a lényeg, hogy írjon. Gondolkodásmódja kezd Trigorinéra hasonlítani, akin szintén így véli, de maga Csehov is. Írni kell, állandóan írni. Az utóbbi kettő folytonos elégedetlensége önmagával is párhuzamba állítható. Ezáltal válik a *Sirály* szerzője személyes vallomássá. Saját szubjektív nézetét közli, holott a művészgenerációk konfrontálódásában teljes mértékben tárgyilagos.

A történetek feltárásának módja is sajátos, hiszen számos esetben két szereplő által folytatott párbeszéd során ismerjük meg egy harmadik sorsának alakulását. Már a nyitójelenetben találunk erre példát, amikor is Mása és Medvegyenko séta közben Nyinát emlegeti. Ők mutatják be a közönségnek a lányt.¹⁷ Aztán Dorn visszatérése a negyedik felvonásban egy újabb expozíció, mivel Másának el kell neki mesélnie a harmadik felvonás óta eltelt két év eseményeit. Hogy átrendezték a házat Konsztantyin Gavrilovics kényelme érdekében, hogy Szorin egészségi állapota tovább romlott és, hogy mi történt Nyina és Trigorin között. Minden ilyen típusú jelenet idején a színen tartózkodik Mása, általában az ő feladata az elbeszélés. A lány rezonőr szerepet tölt be, ő az író szócsöve. Van, hogy csak csendes tanúként, de állandóan figyel, mindent tud, mindent lát. Szenvedése és exhibitionizmusa mérceként működik. Mása kiemelkedik a szereplők közül, alakja ellentmondásos, mivel szerepe kisszerűnek tűnik, mégis meghatározó. Emberileg ő a legnemesebb karakter, okossága magasabb szintre helyezi a többiekénél. Igazi társa lehetne Trepljovnak, ha ezt a fiú is észrevenné. Ő az egyetlen, aki igazán törődik vele, mind érzelmei, mind művészetére érdeklik. A figura mögöttes rétegei nehezen megmutathatók, hiszen valóban alig pár mondat jutott neki, de jelenléte sokkal több pusztán jelenléténél.¹⁸

Ezért sem beszélhetünk fő- és mellékszereplőkről. Csehovnál mindenki fontos, aki látszólag jelentéktelen figurának tűnik, ő is ezer szállal köthető a cselekmény előrehaladtához. Ám mégsem teljes,

15 Kelecsényi László Zoltán – Osztovcits Szabolcs – Turcsányi Márta: *Középiskolai kötelező olvasmányok elemzése*. Corvina, 1995, Budapest, 149.

16 Európa Diákkönyvtár – *Csehov drámák és elbeszélések*. Európa Könyvkiadó, 2004, Budapest, 18.

17 Kelecsényi László Zoltán – Osztovcits Szabolcs – Turcsányi Márta: *Középiskolai kötelező olvasmányok elemzése*. Corvina, 1995, Budapest, 150

18 Almási Miklós: *Mi lesz velünk, Anton Pavlovics?* Noran Libro Kiadó, 2018, Budapest, 57.

kiegyensúlyozott, sokkal inkább félemberekről beszélhetünk, akik összeütköznek, találkoznak, érintkeznek, ezek pedig reakciókat váltanak ki belőlük.¹⁹

Mindenki része mindenki életének, olyan, mintha egy kommuna mindennapjaiba nyerhetnénk betekintést. Akárcsak a *Ványa bácsiban*, a *Három nővérben* és a *Cseresznyés kertben*. Szinte idegen emberek szólnak bele mások sorsának alakulásába. Mégis van bennük valami közös összetartó erő, bár lelkileg végtelen nagy távolságra állnak egymástól.²⁰

Különös, hogy még Samrajvet, a jószágigazgatót is foglalkoztatja a színház világa, állandóan régi előadások azóta megöregedett színészeit emlegeti. Ahogy Arkagyina is folyton azt hajtogatja, mennyire ünnepezték őt korábban. Ezzel fokozzák a nosztalgikus hangulatot, illetve a színész nő csillogása letűnésétől való rettegetését. Ám ez nem egyenlő a valós öregedéssel, hiszen tudjuk, egy színész nő esetében sokkal korábban indul ez a folyamat. De az idősödés Medvegyenkónál is megfigyelhető, alig harmincévesen már a nyugdíjas éveiről fantáziál. Földhözragadtsága és rendkívüli realitásérzéke sokkal inkább egy öregúr megnyilvánulásait tükrözi.²¹ Szembeállítható emiatt az álmodozó Nyinával, a reformálni vágyó Trepljovval, de még a gyermeki hitű Másával is. Vagyis kortársai szöges ellentétének mondható.

Csehov érdekesen játszik a szöveggel és a szereplők gesztusaival. Sokszor a szomorú helyzetekben, mikor semmi okuk nem lenne, nevetnek, de a darab egészét bánat lengi be. A nevetés a mondott szöveg ellentéte, így a játék kettős, ironikus hatású. De a gúnyolódás szintén Mása alakjához köthető, aki rögtön a darab első mondatával megpendíti ezt a húrt. „Medvegyenko: Miért jár feketében? Mása: Az életemet gyászolom. Boldogtalan vagyok.”²² Ekkor még azt hisszük, csak „ugratja” a fiút, azonban mondatról mondatra egyre valóságosabbá válik a lány keserősége.

Szóba kerülnek a boldogság és boldogtalanság kiváltó okai, a szükséges tényezők. Medvegyenko szerint, aki egészséges, élnek a szülei, megvan a megfelelő anyagi háttére, nem szomorkodhat. Úgy gondolja, Mása egészen egyszerűen nem találhat okot szomorúságára. Ám a lány melankóliáját a viszonzatlan szerelem váltja ki, mely ugyanolyan fájdalmat okoz neki, mintha a tanító által felsoroltak gyötörnék. De tudja, hogy úgysem képes megértetni magát, úgyhogy inkább tereli a szót, magában tartja rosszkedve indokát. Mása később valóban gyászolhatja az életét fekete ruhájával, hiszen még ha Trepljov nem is fogadta közeledését, legalább állandóan mellette lehetett, még ha férjhez is ment Medvegyenkóhoz, de a fiatal író halálával ezen apró öröme is megszűnik.

A tragikum mégsem a rendkívüli, kivételes szörnyűség, hanem a hétköznapiakban rejlő prózai események.²³ Az teszi igazán fájdalmassá, hogy bármely korban, bármelyik napon megtörténhetne. A szomorúság, a meg nem értettség, az egymástól való elidegenedés olyan örök társadalmi problémák, amelyek sosem tudnak aktualitásukból veszíteni. S a tragédia nem csak Trepljov öngyilkossága, hanem Arkagyina azon mozzanata is, mikor a magánál húsz évvel fiatalabb Másával próbál versengeni. Bizonygatja, ő sokkal jobb formában van, mint a lány. Várja, hogy a jelenet nézői helyeseljék, elismerjék igazságát, megerősítsék téves nézeteiben való lebegésében. Legbelül ő is tudja, hogy

19 Kosztolányi Dezső előszava a fordításhoz

20 Almási Miklós: *Mi lesz velünk, Anton Pavlovics?* Noran Libro Kiadó, 2018, Budapest, 58.

21 Almási Miklós: *Mi lesz velünk, Anton Pavlovics?* Noran Libro Kiadó, 2018, Budapest, 35.

22 Európa Diákkönyvtár – *Csehov drámák és elbeszélések*. Európa Könyvkiadó, 2004, Budapest, 9.

23 Kötelező olvasmányok lexikona – *100 mű elemzése* (szerk.: Oroszlán Éva), FISZ, DFT-Hungária, 2006, 35

lehetetlenségeket beszél, azonban önérzete legyőzi tudatát. Önzősége miatt csak az számít neki, hogy ő jó színben tűnjön fel, azt észre sem veszi, mennyire megalázza ezzel a lányt, illetve azt sem, hogy önmagát milyen nevetségessé teszi. Egyértelműen vesztett háborút vív, az elrendeltetett dolgok ellen harcol. Túlerőben levő ellenfele, az idő már rég felülkerekedett rajta, de nem képes elfogadni vereségét. Viselkedése valószínűleg a pályán töltött évei során megszokott állandó rivalizálásból ered, abból, ahogy a színésznők foggal-körömmel küzdenek egy-egy szerep megszerzését. És ezáltal újra bebizonyosodik, az ő szemében az élet is színház. Művészete és létezése összefonódik.

Csehovra hatottak nagy elődjei, Puskin, Gogol, Tolsztoj és Turgenejev. Nyina korábban említett utolsó nagy gondolatai – melyeket a művészsors és általában az élet dolgainak túréséről mond – is az utóbbi szerző elméletét tükrözi. De a darab vége, s maga Trepljov személye is utalás, ő a felesleges ember, akárcsak Puskin Anyeginje. Boldogsága teljes reménytelenségében főbe lövi magát a szomszéd szobában, miközben nézőként a kártyázó társaságot láthatjuk. Csak a dörrenés hallatszik, melynek hangjára összerezzennek a többiek, megállnak egy pillanatra, de nem törődnek vele, nem foglalkoztatja őket, hogy mi történhetett, folytatják a játékot, minden marad a régiben. Emiatt nem Trepljov halála, sokkal inkább az a tragédia, amilyen érdektelenséggel fogadják. A befejezés groteszk iróniája komikussá válik. S a szimbolizmus az utolsó mondatokban is felfedezhető, amikor Dorn doktor kinéz és meglátja a történeteket, azt mondja a jelenlevőknek, hogy csak az egyik orvosságos palackja robbant fel, s ezzel nem hazudik. Eltűnt, megszűnt létezni egy mások számára jelentéktelen ember, mintha valóban egy üvegcese hullott volna darabokra.²⁴

A doktor figurája is több rétegű, árnyalt jellem. Mindenkit túlságosan idegesnek talál, ha pedig valaki panasszal fordul hozzá, idegnyugtatót ír fel neki, még akkor is, ha teljesen más jellegű problémája van. Csehov több művében megtalálható a szereplők közt orvos, például a *Ványa bácsiban* Asztrov, *A 6-os számú kórteremben* Ragin, vagy az *Ellenségekben* Kirilov, azonban ők sosem kifejezetten az író elveit vallják, tehát nem önmagáról mintázta őket, egy kivételével. Az *Unalmas történet* című elbeszélésének öreg professzorát saját magával azonosítja, pedig akkor még csak huszonkilenc éves. A mű eredeti címe *A nevem és én*, azaz két egyes szám első személyre utaló grammatikai kifejezés. Ezen eszköz alkalmazásával nem enged teret másfajta értelmezésnek.²⁵

Csehov a korábban említettek és állandó aktualitása miatt sosem mehet ki a divatból. A színházak repertoárjában manapság is megtalálható számos műve. A Katona József Színház 1982-ben mutatta be először *A manót*, s azóta rengeteg előadást zártak vastappsal.²⁶ A Kaposvári Egyetem színművészei 2014-ben adták elő először a *Három nővért*,²⁷ a szombathelyi Weöres Sándor Színház pedig az utóbbi években igyekezett az orosz szerző fő műveit színpadra vinni. 2015-ben volt a falusi élet jeleneteit ábrázoló *Ványa bá* premierje,²⁸ 2019-ben pedig a *Három lányé*.²⁹ A Nemzeti Színház az újabb fordí-

24 Fisz – 100 mű elemzése - Kötelező olvasmányok lexikona (szerk.: Oroszlán Éva, DFT-Hungária Könyvkiadó, Bp. 2006, 35. o.)

25 Pjotr Vajl, Alekszandr Genisz – Édes anyanyelv – Az orosz irodalom aranykoráról (Európa Könyvkiadó, Bp. 1998)

26 <http://katonajozsefszinhaz.hu/41580?fbclid=IwAR03s057RoJHhhjKZhYTXDCcnOBotGqJbyAmi5XIuVaynITGz0nTKWRvrko>

27 http://www.wssz.hu/tartalom/cikk/harom-nover?fbclid=IwAR22okJLfFP2ByvXvj4bpc8j-OOmUhZ_2rfZKjHt_ibQ5TDi6Q2XAU23Vs

28 <http://www.wssz.hu/tartalom/cikk/vanyaba?fbclid=IwAR3bQAedCGrOIySHbL7VFI7VSKaEJTxBpHQy2WzjwYxq0Jp4w5htmPXCoSU>

29 <http://www.wssz.hu/tartalom/cikk/haromlany?fbclid=IwAR2I9H9IWdh1AF6BIZ5safYsaLCHB9a3Zprh1>

tások szerinti *Meggyeskert* bemutatóját 2017-ben tartotta.³⁰ A legközelebbi premierre Celldömölkön, a Soltis Lajos Színházban kerül majd sor idén tavasszal.³¹

A 19. századvégi alkotó rányomta bélyegét a huszadik század íróira. Hatása főleg az amerikai Tennessee Williams, Eugene O'Neill és Arthur Miller, míg az orosz irodalomban Gorkij drámaművészetében érzékelhető.³² De a regényíró Kosztolányi is emel át olyan csehovi elemeket prózai műveibe, melyekkel fordítói tevékenykedése során ismerkedett meg.

Számomra különösen érdekes, hogy a mai magyar alternatív- és könnyűzenei alkotásokban is találhatunk utalásokat a darabra. A Quimby együttes *Nyina* című száma 2005-ben került a lejátsszasi listákra, a Kiscsillag zenekar pedig 2011-ben adta ki *Sirály* című számát. De a filmadaptációk mellett sem mehetünk el szó nélkül, hiszen az 1970-es évektől jelennek meg a drámák és novellák moziváltozatai. A *Sirályt* legutóbb 2018-ban vitték vászonra olyan neves színészek főszereplésével, mint Saorise Ronan, Annette Bening, Bily Howle és Corey Stoll.³³

Emlékét őrzi továbbá a moszkvai Művész Színház is, melynek emblémájává a *Sirály* sikeres bemutatója után a madár vált, s a mai napig ez maradt.

Az utóbbi időben Csehov rengeteg művét elolvastam, vagy újra olvastam, s arra a következtetésre jutottam, hogy azok, akik nem mélyednek bele különösebben életművébe, sajnos csak nagyon kevés írását ismerik. Úgy gondolom, a *Sirály* jelentőségteljesége ellenére nem olyan népszerű, mint például a *Három nővér*.

Pedig ez a higgadtan és pontosan megírt mű egyszerre szól a művészvilágról, a falusi életről, a szenvedésről, az írásról és színjátszásról, s ami talán a legfontosabb az emberi természetről, az emberi lélekről. A szerelem pusztító kegyetlenségéről, arról, mennyire hatással van viselkedésünk a környezetünkben élőkre. Csehov amellet, hogy szórakoztat, szinte észrevehetetlenül tanít is, arra int minket, hogy figyeljünk oda a számunkra fontos emberekre. Hiszen, ha csak önmagunkkal vagyunk elfoglalva, nem vesszük észre, hogy másoknak talán sokkal nagyobb problémáik vannak, mint nekünk. Összefogással és törődéssel elkerülhetőbbé válnak azok a tragédiák, melyeket a mű szereplőinek életében a figyelmetlenség okozott.

30 <https://nemzetiszinhas.hu/eloadas/meggyeskert>

31 <http://soltisszinhas.hu/pages/darab.php?id=162&fbclid=IwAR1t8Oioiv0i7IK5ecVozfQAkZ5og3dofpkgH42-zYV9xBXfqR3r3TEFj40>

32 Hegedüs Géza – Világirodalmi arcképcsarnok (Trezor Kiadó, Bp. 1994)

33 [https://hu.wikipedia.org/wiki/Sir%C3%A1ly_\(film,_2018\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Sir%C3%A1ly_(film,_2018))

Források:

- Almási Miklós: Mi lesz velünk, Anton Pavlovics? (Noran Libro Kiadó, Bp. 2018)
- Csehov, Anton Pavlovics: Sirály = Európa Diákkönyvtár – Csehov – drámák és elbeszélések (Európa Könyvkiadó, Bp. 2004)
- FISZ – 100 mű elemzése – Kötelező olvasmányok lexikona (szerk.: Oroszlán Éva, DFT-Hungária Könyvkiadó, Bp. 2006)
- Gereben Ágnes: Csehov világa (Európa Könyvkiadó, Bp. 1980)
- Hegedüs Géza – Kónya Judit: Kecskéének, azaz két és fél évezred drámatörténete (Gondolat Kiadó, Bp. 1969)
- Hegedüs Géza: Világirodalmi arcképcsarnok I-II. (Trezor Kiadó, Bp. 1994)
- Kelecsényi László Zoltán – Osztoivits Szabolcs – Turcsányi Márta: Közéiskolai kötelező olvasmányok elemzése (Corvina, Bp. 1995)
- Kosztolányi Dezső előszava a fordításhoz
- Levendel Júlia: Így élt Anton Csehov (Móra Könyvkiadó, Bp. 1983)
- Mész Lászlóné: Színterek – Drámaértelmezések (Korona Kiadó, Bp. 1995)
- Vajl, Pjotr – Genisz, Alekszandr: Édes anyanyelv – Az orosz irodalom aranykoráról (Európa Könyvkiadó, Bp. 1998)

Linkek:

- https://hu.wikipedia.org/wiki/Olga_Leonardovna_Knipper-Csehova
- https://szinhaz.hu/2008/10/10/a_p_csehov_siraly
- <http://katonajozsefszinhaz.hu/41580?fbclid=IwAR03s057RoJHhhjKZhYTXDCcnOBotGqJbyAmi5XluVaynITGz0nTKWRvrko>
- http://www.wssz.hu/tartalom/cikk/haromnover?fbclid=IwAR22okJLFFFP2ByvXvj4bpc8j-OOmUhZ_2rfZKjHt_ibQ5TDi6Q2XAU23Vs
- <http://www.wssz.hu/tartalom/cikk/vanyaba?fbclid=IwAR3bQAedCGrOIySHbL7VFI7VSKaEJTxBpHQy2WzjwYxq0Jp4w5htmPXCoSU>
- http://www.wssz.hu/tartalom/cikk/haromlany?fbclid=IwAR2I9H9IWdh1AF6BlZ5safYsaLCHB9a3Zprh1Vb_Tx2gqlYPMCjBMewkcIE
- <https://nemzetiszinhaz.hu/eloadas/meggyeskert>
- <http://soltisszinhaz.hu/pages/darab.php?id=162&fbclid=IwAR1t8Oioiv0i7IK5ecVozfQAKZ5og3dofpkgH42-zYV9xBXfqR3r3TEFj40>
- [https://hu.wikipedia.org/wiki/Sir%C3%A1ly_\(film,_2018\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Sir%C3%A1ly_(film,_2018))

Tartalomjegyzék

Versek

- Bánfalvi Samu // 5
Beke Sára // 7
Bíró Sára-Gyopár // 9
Csóka Zsófia // 11
Endrey Nagy Ágoston // 13
Farkas Eszter // 15
Horváth Florencia Dorina // 17
Ilyés Ágota // 20
Király Csenge // 21
Kovács Boglárka // 23
Kramárik Milán // 24
Lefor Petra // 25
Leskó Abigél // 26
Máthé Gyopár Bíborka // 27
Miklosi Hunor // 29
Nagy Zalán // 31
Németh Eszter // 34
Pinterics Gábor // 36
Szabó Réka Dorottya // 37
Tibai Botond // 39
Verestóy Brigitta // 40

Novellák

- Bánfalvi Samu // 43
Bazsó Brigitta // 46
Buna Blanka-Boróka // 58
Gerencsér Anna // 68
Hicz Dorottya // 77
Kiss Gergely // 82
Kedves Lilla // 89
Kovács Hanga // 94
Marosi Boglárka // 96
Kőhegyi András // 101
Rapcsák Barnabás Ágoston // 104

Rózsás Ráhel Irisz // 111
Sipos Barnabás // 113
Sólyom-Bíró Orsolya // 114
Varga Boglárka // 117
Veit Bence // 119
Verestóy Brigitta // 124

Tanulmány

Horváth Florencia Dorina // 130

Támogatóink:

